

Republika Hrvatska

Hrvatska energetska regulatorna agencija

Izvješće o radu 2007.

Hrvatska energetska regulatorna agencija

Ulica grada Vukovara 14, 10000 Zagreb

Tel.: +385 1 6323 777;

Faks: +385 1 6115 344

www.hera.hr

	UVODNA RIJEČ	5
1.	IZVJEŠĆE O RADU AGENCIJE U 2007. GODINI	7
1.1.	Općenito o Hrvatskoj energetskej regulatornoj agenciji.	8
1.1.1.	Financiranje Agencije	10
1.1.2.	Odgovornost za rad i nadzor rada Agencije	10
1.1.3.	Djelatnost Agencije	11
1.2.	Predsjednik Upravnoga vijeća Agencije.	11
1.3.	Upravno vijeće Agencije.	12
1.4.	Izdavanje dozvola za obavljanje energetskej djelatnosti	12
1.5.	Izdavanje rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije	14
1.6.	Donošenje propisa iz nadležnosti Agencije	15
1.7.	Davanje mišljenja.	16
1.8.	Davanje suglasnosti.	18
1.9.	Zaštita potrošača	18
1.9.1.	Žalbe kupaca	19
1.9.2.	Prigovori kupaca	19
1.9.3.	Predstavke i ostali podnesci kupaca	20
1.9.4.	Statistika predmeta	20
1.9.4.1.	Predmeti iz područja električne energije.	21
1.9.4.2.	Predmeti iz područja prirodnog plina	22
1.9.4.3.	Predmeti iz područja toplinske energije	23
1.10.	Suradnja Agencije s drugim institucijama i međunarodne aktivnosti	24
1.10.1.	Suradnja Agencije s državnim institucijama	24
1.10.2.	Međunarodne aktivnosti i suradnja	24
1.10.2.1.	Energetska zajednica država jugoistočne Europe	24
1.10.2.2.	Sudjelovanje u radu ERGEG-a i CEER-a.	27
1.10.2.3.	Sudjelovanje u radu ERRA-e	28
1.10.2.4.	Suradnja s USAID-om	28
1.10.2.5.	Sudjelovanje u radu MEDREG-a	29
1.10.2.6.	Pristupni pregovori Europskoj uniji	29
1.10.2.7.	Ostale aktivnosti	29
1.11.	Savjeti Agencije	30
1.11.1.	Savjet za regulatorne poslove	30
1.11.2.	Savjet za zaštitu potrošača	30
1.12.	Financijski izvještaj Agencije za 2007. godinu.	31
1.12.1.	Račun prihoda i rashoda za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2007. godine	31
1.12.2.	Bilanca na dan 31. prosinca 2007. godine	32
2.	RAZVOJ TRŽIŠTA I JAVNIH USLUGA U ENERGETSKOM SEKTORU	33
2.1.	Električna energija	34
2.1.1.	Zakonodavni okvir	34
2.1.1.1.	Pravila djelovanja tržišta električne energije.	34
2.1.1.2.	Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava.	34
2.1.1.3.	Metodologija pružanja usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu	34
2.1.1.4.	Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prienosne moći	35
2.1.2.	Nadzor nad razdvajanjem energetskej djelatnosti te praćenje razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti	35
2.1.3.	Otvaranje tržišta električne energije	36
2.1.4.	Aktivnosti u restrukturiranju elektroenergetskog sektora.	36
2.1.5.	Praćenje pravila o vođenju i raspodjeli kapaciteta spojnih vodova	37
2.1.6.	Tranzit električne energije i ITC sporazum	39
2.2.	Plin	39
2.2.1.	Zakonodavni okvir	39
2.2.1.1.	Zakon o tržištu plina	39
2.2.1.2.	Tarifni sustav za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki i Tarifni sustav za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki	40
2.2.1.3.	Odluka o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca	41
2.2.2.	Otvaranje tržišta prirodnog plina	41

2.3.	Nafta i naftni derivati	42
2.3.1.	Zakonodavni okvir	42
2.3.1.1.	Pravilnik o utvrđivanju cijena naftnih derivata	42
2.3.1.2.	Statut Hrvatske agencije za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata	42
2.3.1.3.	Odluka o iznosu naknade za financiranje rada HANDA-e i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2007. godinu	42
2.3.1.4.	Tarifni sustav za transport nafte naftovodom	42
2.3.1.5.	Odluka o postotku biogoriva u ukupnom udjelu goriva u 2007. godini i količini biogoriva koje se mora staviti u promet na domaće tržište u 2007. godini	43
2.3.1.6.	Uredba o visini posebnog poreza na naftne derivate	43
2.3.1.7.	Odluka o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom	43
2.3.1.8.	Odluka o količini i strukturi obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2007. godinu	43
2.3.1.9.	Pravilnik o podacima koje su energetske subjekti dužni dostavljati Ministarstvu	43
2.3.1.10.	Pravilnik o ukapljenom naftnom plinu	43
2.3.1.11.	Program praćenja kakvoće tekućih naftnih goriva za 2008. godinu	43
2.3.1.12.	Odluka o određivanju godišnje količine tekućih naftnih goriva koja se smije stavljati u promet na domaćem tržištu, a ne udovoljava graničnim vrijednostima i drugim značajkama kakvoće tekućih naftnih goriva	44
2.3.1.13.	Odluka o iznosu naknade za financiranje rada HANDA-e i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2008. godinu	44
2.4.	Toplinska energija	44
2.4.1.	Zakonodavni okvir	44
2.5.	Obnovljivi izvori energije i kogeneracija	45
2.5.1.	Zakonodavni okvir	45
3.	ANALIZA ENERGETSKOG SEKTORA	47
3.1.	Električna energija	48
3.1.1.	Prijenosna mreža	48
3.1.2.	Distribucijska mreža	50
3.1.3.	Elektroenergetska bilanca	52
3.1.4.	Proizvodnja električne energije	54
3.1.5.	Prodaja električne energije	56
3.1.6.	Potrošnja električne energije	58
3.1.7.	Cijene električne energije	61
3.1.7.1.	Cijene električne energije za krajnje kupce u Republici Hrvatskoj	61
3.1.7.2.	Cijene električne energije za krajnje kupce u europskim državama	61
3.1.8.	Kvaliteta opskrbe električnom energijom	65
3.1.8.1.	Pouzdanost napajanja	66
3.1.8.2.	Kvaliteta usluga	67
3.1.9.	Rad povjerenstava za reklamacije pri energetskim subjektima	69
3.2.	Plin	71
3.2.1.	Tržište prirodnog plina u Republici Hrvatskoj	71
3.2.1.1.	Dobava i potrošnja prirodnog plina	71
3.2.1.2.	Transportni i distribucijski sustavi te sustav skladišta	72
3.2.1.3.	Planovi razvoja transportnog i distribucijskih sustava	76
3.2.2.	Cijene prirodnog plina	76
3.2.2.1.	Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u Republici Hrvatskoj	76
3.2.2.2.	Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u europskim državama	79
3.2.3.	Kvaliteta opskrbe plinom	81
3.3.	Nafta i naftni derivati	82
3.3.1.	Tržište nafte i naftnih derivata u Republici Hrvatskoj	82
3.3.1.1.	Transport nafte naftovodima	83
3.3.1.2.	Proizvodnja naftnih derivata	85
3.4.	Toplinska energija	88
3.4.1.	Opis sektora toplinske energije	88
3.4.2.	Cijene toplinske energije	89
3.4.3.	Rješavanje žalbi potrošača toplinske energije	92
3.5.	Obnovljivi izvori energije i kogeneracija	93
4.	POPIS TABLICA I SLIKA	97
4.1.	Popis tablica	98
4.2.	Popis slika	98

Poštovani,

čitajte Izvješće o radu Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2007. godinu koje sadrži zapažanja značajna za razvoj energetskog tržišta i javnih usluga u energetskom sektoru, analizu energetskog sektora i ostvarenje proračuna HERA-e za 2007.

Proces restrukturiranja energetskoga sektora u Republici Hrvatskoj nastavljen je donošenjem novoga zakonodavstva u području energetike, utvrđivanjem razvojnih planova energetskih subjekata s prioritarnim projektima koji će osigurati stvaranje tehničkih uvjeta za organiziranje tržišta energije te utvrđivanjem cijena usluga i energije za regulirane energetske djelatnosti.

Nakon donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti usvojen je i novi Statut HERA-e kojim je utvrđen novi organizacijski okvir za rad naše Agencije.

Sukladno odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti, Hrvatski sabor je donio Odluku o imenovanju predsjednika i članova Upravnog vijeća HERA-e na način da su ponovno imenovani dotadašnji predsjednik i članovi Upravnoga vijeća s mandata od jedne do pet godina, a kako bi se osigurala daljnja promjena po jednog člana Upravnoga vijeća svake godine.

Od najznačajnijih događaja u 2007. na području električne energije izdvajamo stupanje na snagu podzakonskih akata koji uređuju regulirane energetske djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge i podzakonskih akata koji uređuju tržište električne energije u Republici Hrvatskoj.

Nadalje, na području prirodnoga plina i nafte velik napredak donio je i novi Zakon o tržištu plina koji je u cijelosti usklađen s direktivama Europske unije, kao i stupanje na snagu podzakonskih akata koji uređuju regulirane energetske djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge te priprema podzakonskih akata koji uređuju tržište prirodnoga plina u Republici Hrvatskoj.

Na kraju, ali ne i manje važno, kako bi što uspješnije ostvarivali funkciju neovisnog regulatornog tijela, tijekom 2007. godine HERA je povećala broj zaposlenih te nastavila kontinuirano stručno usavršavanje svojih radnika.

S poštovanjem,

Predsjednik Upravnoga vijeća

Tomo Galić, dipl. ing.

Izvješće o radu Agencije u 2007. godini

1. IZVJEŠĆE O RADU AGENCIJE U 2007. GODINI

1.1. Općenito o Hrvatskoj energetske regulatornoj agenciji

Prema Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 177/04. i 76/07.), Hrvatska energetska regulatorna agencija (u daljnjem tekstu: Agencija) dužna je jedanput godišnje podnijeti Hrvatskome saboru izvješće o svom radu, a osobito o:

- zapažanjima koja su značajna za razvoj energetske tržišta i javnih usluga u energetske sektoru;
- analizi energetske sektora;
- rezultatima praćenja izvršenja obveza energetske subjekata iz članka 10., stavka 2. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti;
- ostvarenju proračuna Agencije za prethodnu godinu.

Nadalje, Agencija je dužna, sukladno članku 10. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, objavljivati godišnja izvješća o rezultatima praćenja iz članka 10., stavka 2. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, primjerice o praćenju prekograničnih kapaciteta i upravljanja zagušenjima, odvojenosti vođenja poslovnih knjiga energetske subjekata radi sprečavanja subvencioniranja između djelatnosti, stupnju razvidnosti tržišnog natjecanja i dr.

Nakon prihvaćanja izvješća, Agencija je dužna objaviti to izvješće u glasilu Agencije ili na internetskoj stranici Agencije, na hrvatskom jeziku, latiničnim pismom i u prijevodu na engleski jezik.

Agencija je osnovana 2004. Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti kao samostalna, neovisna i neprofitna javna ustanova, radi uspostave i provođenja regulacije energetske djelatnosti.

Godine 2007. donijet je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 76/07.) te novi Statut Hrvatske energetske regulatorne agencije ("Narodne novine", br. 99/07.), čime su uspostavljeni uvjeti za ostvarivanje funkcije neovisnog regulatornog tijela na području regulacije energetske djelatnosti te uvjeti za jednoznačno i usklađeno djelovanje Agencije u reformi energetske sektora koja je još uvijek u tijeku.

Donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regulaciji energetske djelatnosti uspostavljen je novi organizacijski okvir za rad i djelovanje Agencije. Osigurani su i uvjeti za razvoj Agencije u neovisno i stručno tijelo, što je pretpostavka za obavljanje zadaće nadzora nad obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti i razvijanjem tržišta energije, zaštite kupaca energije kao i drugih zadaća koje je Agencija dužna obavljati temeljem energetske zakona u sektoru električne energije, toplinske energije, plina te sektoru nafte i naftnih derivata.

Najvažnije odrednice novoga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regulaciji energetske djelatnosti jesu:

- razgraničenje poslova s javnim ovlastima od ostalih poslova Agencije;
- razvidno uređenje prava, dužnosti i odgovornosti te postupanja predsjednika Upravnog vijeća i Upravnog vijeća Agencije u obnašanju javne ovlasti, svaki iz djelokruga svoje nadležnosti, kao i uređenje prava, dužnosti i odgovornosti stručnih voditelja koji su zaduženi za vođenje stručnog rada u Agenciji;
- uvođenje neposredne odgovornosti u rukovođenju i upravljanju Agencijom, Upravnim vijećem Agencije i stručnim službama Agencije, na način da se smanjuje jedna razina rukovođenja;
- jačanje stručnog, organizacijskog i kadrovske ustroja Agencije;
- osiguravanje kompetentnosti stručnih voditelja i stručnog rada u Agenciji izborom rukovoditelja putem javnog natječaja;

- osiguranje povećanja djelotvornosti rada Agencije kao samostalnog i neovisnog regulatornog tijela;
- osiguravanje kontinuiranog kvalitetnog funkcioniranja Upravnog vijeća Agencije postupnom zamjenom i popunom članova Upravnog vijeća, te davanjem mogućnosti da članovi Upravnog vijeća ne obnašaju dužnost kao jedino zanimanje, čime se osigurava nepristranost u obavljanju poslova s javnim ovlastima;
- osiguravanje izbora i imenovanja članova Upravnog vijeća iz šireg područja, i to tehničkih i društvenih znanosti, dužim radnim iskustvom, čime se pridonosi osiguravanju stručnosti i nepristranosti članova Upravnog vijeća u obnašanju javnih ovlasti te ugledu Agencije;
- decidirano određivanje materijalnih prava svih članova Upravnog vijeća koje određuje Vlada Republike Hrvatske;
- Statut Agencije donosi se uz prethodnu suglasnost Vlade Republike Hrvatske.

Sukladno prijelaznim i završnim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, Hrvatski sabor donio je Odluku o razrješenju predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije ("Narodne novine", br. 105/07.) te Odluku o imenovanju predsjednika i članova Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije ("Narodne novine", br. 105/07.) kojom je Tomo Galić imenovan predsjednikom Upravnog vijeća na vrijeme od pet godina, Darko Pavlović imenovan članom Upravnog vijeća na vrijeme od četiri godine, Dubravka Štefanec imenovana članicom Upravnog vijeća na vrijeme od tri godine, dr. sc. Eraldo Banovac imenovan članom Upravnog vijeća na vrijeme od dvije godine i dr. sc. Milan Puharić imenovan članom Upravnog vijeća na vrijeme od jedne godine, svi počevši od 1. listopada 2007.

Novi organizacijski okvir za rad i djelovanje Agencije razrađen je u Statutu Agencije. Njime se omogućava učinkovito obavljanje stručnog rada i ispunjavanje svih poslova s javnim ovlastima koje su zakonom dane u nadležnost Agenciji, uz osiguranje primjene načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti u radu Agencije.

Agencija ima Upravno vijeće i stručne službe.

Agencijom upravlja predsjednik Upravnog vijeća. Predsjednik Upravnog vijeća predstavlja i zastupa Agenciju u svim postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima te pravnim osobama s javnim ovlastima, poduzima sve pravne radnje u ime i na račun Agencije, donosi akte potrebne za rad i poslovanje Agencije. Predsjednik Upravnog vijeća organizira, vodi i odgovara za stručni rad i poslovanje Agencije i odgovoran je za zakonitost rada Agencije.

U stručnim službama obavljaju se stručni, administrativni i tehnički poslovi za potrebe Agencije.

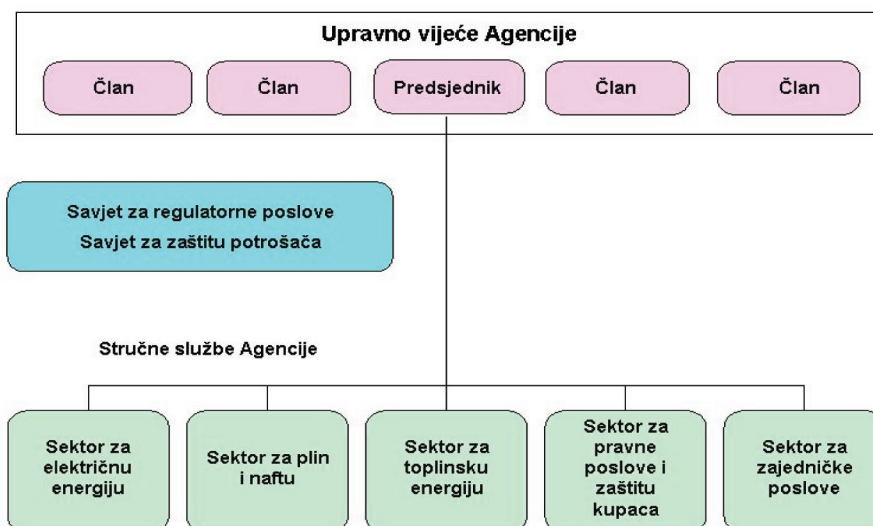
Sukladno odredbama Statuta Agencije, Agencija je potkraj 2007. donijela nove opće akte, i to: Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Pravilnik o radu, Pravilnik o plaćama i drugim materijalnim pravima radnika te druge opće akte potrebne za rad Agencije.

Osnovne organizacijske jedinice stručnih službi su:

- Sektor za električnu energiju;
- Sektor za plin i naftu;
- Sektor za toplinsku energiju;
- Sektor za pravne poslove i zaštitu kupaca te
- Sektor za zajedničke poslove.

Stručni voditelji stručnih službi su direktori osnovnih organizacijskih jedinica Agencije koji, svaki u dijelu svoga procesa rada, vode stručni rad Agencije. Direktore sektora imenuje predsjednik Upravnog vijeća na temelju javnog natječaja na rok od četiri godine, s mogućnošću ponovnog izbora. Direktori sektora za svoj rad odgovaraju predsjedniku Upravnog vijeća.

Nova organizacijska shema Agencije prikazana je na slici 1.1.1.

Slika 1.1.1. Organizacijska shema Agencije

Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i Pravilnika o radu, potkraj 2007. provedena je i nova organizacija rada Agencije te su svi zaposleni radnici zaključili nove ugovore o radu s Agencijom. Na temelju provedenog javnog natječaja u prosincu 2007. imenovana su četiri direktora Sektora na rok od četiri godine, osim za Sektor za plin i naftu.

U godini 2007. povećan je broj radnika u Agenciji za tri, jedan radnik raskinuo je radni odnos u Agenciji, te je na kraju 2007. u Agenciji na neodređeno vrijeme bilo zaposleno ukupno 37 radnika.

Prava i obveze iz radnog odnosa direktora Agencije i radnika Agencije uređena su ugovorima o radu, općim aktima Agencije te općim propisima o radu.

1.1.1. Financiranje Agencije

Temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 73/05.) sredstva za financiranje rada Agencije osiguravaju se iz sljedećih izvora:

- naknada u iznosu 0,06 posto od ukupnoga godišnjeg prihoda od prodaje roba i/ili usluga koji su u prethodnoj godini ostvarili energetske subjekti s osnove obavljanja energetske djelatnosti temeljem dozvole za obavljanje energetske djelatnosti;
- naknada (jednokratnih uplata) za rad Agencije prema Pregledu naknada za rad Agencije koji je sastavni dio Odluke Vlade Republike Hrvatske o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti (naknade za izdavanje dozvola za obavljanje djelatnosti, za izdavanje mišljenja i suglasnosti, za rješavanje žalbi i prigovora i sl.).

1.1.2. Odgovornost za rad i nadzor rada Agencije

Sukladno odredbi članka 7. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, Agencija za svoj rad odgovara Hrvatskome saboru.

Nadzor nad zakonitošću rada Agencije i općih akata obavlja Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva.

Nad financijskim poslovanjem Agencije nadzor obavlja nadležno središnje tijelo državne uprave, odnosno pravna osoba koja ima za to javnu ovlast.

1.1.3. Djelatnost Agencije

Zakonodavni okvir za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije definiran je sljedećim propisima:

1. Zakon o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 177/04. i 76/07.);
2. Zakon o energiji ("Narodne novine", br. 68/01., 177/04. i 76/07.);
3. Zakon o tržištu električne energije ("Narodne novine", br. 177/04. i 76/07.);
4. Zakon o tržištu plina ("Narodne novine", br. 40/07.);
5. Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom ("Narodne novine", br. 42/05.);
6. Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata ("Narodne novine", br. 57/06.);
7. Zakon o potvrđivanju Ugovora o energetskoj zajednici ("Narodne novine – Međunarodni ugovori", br. 6/06. i 9/06.);
8. Zakon o općem upravnom postupku ("Narodne novine", br. 53/91. i 103/96.);
9. Pravilnik o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 118/07.);
10. Odluka o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 73/05.);
11. Uredba o razdoblju za koje se izdaje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 116/02. i 71/05.);
12. ostali podzakonski propisi donijeti temeljem Zakona o energiji i drugih zakona kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti.

Djelatnost Agencije propisana je člankom 9., 10. i 11. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti i obuhvaća naročito sljedeće poslove:

- izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti;
- donošenje propisa iz nadležnosti Agencije (tarifni sustavi bez visine tarifnih stavki, pravilnik o naknadi za priključenje na mrežu/sustav i za povećanje priključne snage, tarifni sustav za transport nafte naftovodnom i dr.);
- davanje mišljenja ili suglasnosti na pravila i propise u energetskom sektoru;
- zaštita potrošača;
- izdavanje rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača;
- obavljanje poslova nadzora (nad primjenom tarifnih sustava i svih propisanih naknada, nad energetskim subjektima i kvalitetom usluge energetske djelatnosti);
- rješavanje sporova u vezi s obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti;
- praćenje prekograničnih kapaciteta i upravljanje zagušenjima;
- suradnja s ministarstvom i nadležnim inspekcijama;
- podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka;
- ostali poslovi.

1.2. Predsjednik Upravnog vijeća Agencije

Predsjednik Upravnog vijeća u obavljanju poslova Agencije na temelju javnih ovlasti donosi odluke iz članka 9., stavka 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, rješava sporove u vezi s obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti iz članka 9., stavka 5. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti te donosi odluke povodom prigovora iz članka 12., stavka 2. istoga Zakona.

1.3. Upravno vijeće Agencije

Upravno vijeće obavlja sljedeće poslove:

- donosi odluke u vezi s obavljanjem svih regulatornih poslova iz članka 10. i 11. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti te daje Vladi Republike Hrvatske prijedloge i mišljenja o pojedinim pitanjima iz djelokruga rada Agencije;
- na prijedlog predsjednika Upravnog vijeća donosi programe rada i razvoja Agencije te nadzire njihovo izvršavanje.

Tijekom 2007. održano je 35 sjednica Upravnog vijeća Agencije na kojima je razmatrano ukupno 213 točaka dnevnoga reda.

1.4. Izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti

Jedna od važnijih zadaća Agencije je izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti koje Agencija izdaje na zahtjev pravne ili fizičke osobe, na način i prema postupku propisanom Zakonom o energiji i podzakonskim propisima. Dozvola se izdaje pravnoj ili fizičkoj osobi koja udovoljava uvjetima tehničke i financijske kvalificiranosti te stručne osposobljenosti propisanih Pravilnikom o uvjetima za obavljanje energetske djelatnosti za obavljanje određene energetske djelatnosti.

Zakonom o energiji propisano je da je za 25 od ukupno 27 energetske djelatnosti potrebno ishoditi dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti.

Potkraj 2007. donijet je novi Pravilnik o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 118/07.) prema kojemu je pojednostavljen i ujednačen postupak izdavanja dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, pojednostavljena je dokumentacija koja se prilaže zahtjevima te su propisani postupci za produženje dozvole, prijenos dozvole te prestanak važenja dozvole za obavljanje energetske djelatnosti.

Agencija je tijekom 2007. izdala ukupno 67 dozvola, i to za energetske djelatnosti kako slijedi:

- proizvodnja električne energije – pet dozvola (Adria Wind Power d.o.o., Varaždinska 61 iz Sesveta, Valalta d.o.o., Cesta Valalta-Lim bb iz Rovinja, EKO d.o.o., Martićeva 8/III. iz Zagreba, Vjetroelektrana Trtar-Krtolin d.o.o., Bože Peričića 30 iz Šibenika i Hidro-Watt d.o.o., Ožujka 21 iz Zagreba);
- opskrba plinom – 23 dozvole (Radnik d.d., Ulica kralja Tomislava iz Križevaca, Komunalac Vrbovec d.o.o., Kolodvorska 29 iz Vrbovca, Energo d.o.o., Dolac 14/1 iz Rijeke, Humkom d.o.o., Lastine 1 iz Huma na Sutli, Ivkom d.d., Vladimira Nazora 96/b iz Ivanca, Zagorski metalac d.o.o., Celine 2 iz Zaboka, Međimurje-plin d.o.o., Mihovljanska 70 iz Čakovca, Hep-plin d.o.o., Cara Hadrijana 7 iz Osijeka, Papuk d.o.o., Vladimira Nazora 14 iz Orahovice, Gradska plinara Zagreb d.o.o., Radnička cesta 1 iz Zagreba, Moslavina plin d.o.o., Trg kralja Tomislava 10 iz Kutine, Montcogim-plinara d.o.o., Trg Ante Starčevića 2 iz Svete Nedjelje, Zelinske komunalije d.o.o., Katarine Krizmanić 1 iz Sv. Ivana Zeline, Gradska plinara Krapina d.o.o., Frana Galovića 5 iz Krapine, Brod-plin d.o.o., Tome Skalice 4 iz Slavonskog Broda, Plin-projekt d.o.o., Gajeva 89 iz Nove Gradiške, Plinara d.o.o., Industrijska 17 iz Pule, Termoplin d.d., Vjekoslava Špinčića 78 iz Varaždina, Darkom d.o.o., J. Kozarca 19 iz Daruvara, Komus d.o.o. - u stečaju, Kolodvorska cesta 14 iz Donje Stubice, Komunalac d.o.o., Gavirnica 18 iz Pakraca, Plinara Istočne Slavonije d.o.o., Ohridska 17 iz Vinkovaca i Zelenjak d.o.o., Trg Antuna Mihanovića 1 iz Klanjca);
- proizvodnja toplinske energije – jedna dozvola (Brod-plin d.o.o., Tome Skalice 4 iz Slavonskog Broda);
- distribucija toplinske energije – jedna dozvola (Brod-plin d.o.o., Tome Skalice 4 iz Slavonskog Broda);

- opskrba toplinske energije – jedna dozvola (Brod-plin d.o.o., Tome Skalice 4 iz Slavonskog Broda);
- proizvodnja biogoriva – jedna dozvola (Vitrex d.o.o., Zbora narodne garde 3 iz Virovitice);
- transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom – 22 dozvole (pravne osobe – Visokogradnja d.o.o., Trg Josipa Godlara 2 iz Slavonskog Broda, Dostava d.o.o., Biškupije 138 iz Medulina, Marin Transport d.o.o., Jože Gabrovška 10 iz Rijeke, CH AUTO d.o.o., Blage Zadre 17/D iz Sesveta i Adria oil d.o.o., Spinčići 38 iz Kastva, fizičke osobe – T.I.P. autoprijevoznički obrt, Put kroz Meterize 21b iz Šibenika, Autoprijevoznik Niko Marić, D. Rakovica 15, Podcrkavlje Bukovlje iz Slavonskog Broda, Jurić Company, Rtić III/8, Dolac iz Primoštena, Čulić Transporti, Radmilovićeve 8 iz Splita, Autoprijevoznik Ivan Leščan, Kralja Tomislava 7 iz Đurđevca, Premium Petrol vl. Zvonimir Jurišić, Požeška cesta 1a iz Slavonskog Broda, Jandro Grgić, Galdovačka 339 iz Siska, Transport Vuletić prijevozničko-trgovački i ugostiteljski obrt, Davorina Trstenjaka 4 iz Siska, ADR-TRANSPORTI JURAIĆ vl. Mijo Juraić, Zorkovac L. 7 iz Ozlja, Beni-obrt za trgovinu, ugostiteljstvo i prijevoz, 85. ulica 58 iz Blata, Tonći Barišić, Barišići 50 iz Solina, Cvitkušić-obrt za prijevoz tekućih tereta, Posavska 10 iz Sesvetskog Kraljevca, Jurica Janeš-prijevoznički obrt, I. G. Kovačića 195 iz Ravne Gore, Marko Šutić-obrt za prijevoz, Ribarska 21 iz Trogira, Autoprijevoz “AG BENZ”, Radoševa Glavica 12 iz Ploča, Autoprijevoznički obrt “Đajić”, Bože Starca Jurićeva 46 iz Rijeke i “Autoprijevoznički obrt” Mara Daskijević, Trg žrtava fašizma 14 iz Zagreba);
- trgovina na veliko naftnim derivatima - jedna dozvola (ZRAČNA LUKA ZAGREB TRGOVINA d.o.o., Pleso bb iz Zagreba);
- skladištenje nafte i naftnih derivata – jedna dozvola (MODIBIT d.o.o., Karlovačka cesta 124 iz Ozlja);
- trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije – 10 dozvola (HSE Adria d.o.o., Miramarska 24 iz Zagreba, Megaplan d.o.o., Šenoina 9 iz Zagreba, Palmir inženjering i trgovina d.o.o., Mladice 14a iz Zagreba, Vitrex d.o.o., Zbora narodne garde 3 iz Virovitice, HEP-Trgovina d.o.o., Ulica grada Vukovara 37 iz Zagreba, E.T.C. d.o.o. Braće Stipčića 41 iz Rijeke, VERBUND-Austria Power Trading, Ulica kneza Branimira 29/III. iz Zagreba, ELNA KABEL d.o.o., Selska cesta 217/1a iz Zagreba, TLM Tvornica Lakih Metala d.d., Ul. Narodnog preporoda 12 iz Šibenika i RE Energija d.o.o., Hektorovićeve 2 iz Zagreba);
- trgovina na veliko i malo ukapljenim naftnim plinom (UNP) – jedna dozvola (MODIBIT d.o.o., Karlovačka cesta 124 iz Ozlja).

Niti na jedno rješenje Agencije nije bilo žalbi.

U tablici 1.4.1. prikazan je broj dozvola izdanih tijekom 2007. prema vrsti energetske djelatnosti:

Tablica 1.4.1. Pregled dozvola za obavljanje energetske djelatnosti izdanih u 2007.

Energetska djelatnost	Izdano dozvola (broj)
Proizvodnja električne energije	5
Opskrba plinom	23
Proizvodnja toplinske energije	1
Distribucija toplinske energije	1
Opskrba toplinske energije	1
Proizvodnja biogoriva	1
Transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilima	22
Trgovina na veliko naftnim derivatima	1
Skladištenje nafte i naftnih derivata	1
Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije	10
Trgovina na veliko i malo ukapljenim naftnim plinom (UNP)	1
UKUPNO	67

Tijekom 2007. Agencija je donijela jedno rješenje o prestanku važenja dozvole i to na zahtjev energetske subjekta Enersys d.o.o. iz Dubrovnika za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje električne energije.

Na dan 31.12.2007. u Zbirnom registru dozvola koji vodi Agencija upisano je ukupno **349** dozvola. Tablica 1.4.2. prikazuje broj dozvola prema vrsti energetske djelatnosti. Popis dozvola i energetskih subjekata po energetskim djelatnostima objavljen je na internetskim stranicama Agencije (<http://www.hera.hr/hrvatski/html/dozvole.html>).

1.5. Izdavanje rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije

Pravilnikom o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije ("Narodne novine", br. 67/07.) propisuju se uvjeti za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača električne energije kojeg može steći nositelj projekta ili proizvođač koji u pojedinačnom proizvodnom objektu istodobno proizvodi električnu i toplinsku energiju, koristi otpad ili obnovljive izvore energije za proizvodnju električne energije na gospodarski primjeren način usklađen sa zaštitom okoliša.

Rješenje o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača, kao i prethodno rješenje o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača, izdaje Agencija.

Tijekom 2007. Agencija je zaprimila pet zahtjeva za izdavanje prethodnog rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača te pet zahtjeva za izdavanje rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača energije.

Tijekom 2007. izdana su sljedeća rješenja:

1. Prethodno rješenje o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije, tvrtki Valalta d.o.o., Rovinj;
2. Rješenje o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije, tvrtki Adria Wind Power d.o.o., Sesvete;
3. Rješenje o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije, tvrtki Vjetrolektrana Trtar-Krtolin d.o.o., Šibenik.

Tablica 1.4.2. Pregled dozvola za obavljanje energetske djelatnosti na dan 31. 12. 2007.

Energetska djelatnost	Izdane dozvole – stanje na dan 31. 12. 2007. (broj)
Proizvodnja električne energije	8
Prijenos električne energije	1
Distribucija električne energije	1
Opskrba električnom energijom	4
Organiziranje tržišta električnom energijom	1
Dobava prirodnog plina	1
Skladištenje prirodnog plina	1
Transport plina	1
Distribucija plina	39
Opskrba prirodnim plinom	23
Proizvodnja naftnih derivata	1
Proizvodnja biogoriva	1
Transport nafte naftovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta	2
Transport naftnih derivata produktovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta	1
Transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilima	140
Trgovina na veliko naftnim derivatima	18
Skladištenje nafte i naftnih derivata	17
Proizvodnja toplinske energije	17
Distribucija toplinske energije	12
Opskrba toplinskom energijom	18
Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije	31
Transport i skladištenje ukapljenoga prirodnoga plina (UPP)	0
Trgovina na veliko i malo ukapljenim naftnim plinom (UNP)	11
Trgovina na veliko ukapljenim prirodnim plinom (UPP)	0
UKUPNO	349

1.6. Donošenje propisa iz nadležnosti Agencije

Sukladno odredbi članka 28. Zakona o energiji Agencija donosi tarifne sustave, bez visine tarifnih stavki, za energetske djelatnosti za koje je citiranim zakonom određeno da se cijena energije određuje primjenom tarifnih sustava. Većinu tarifnih sustava, bez visine tarifnih stavki, Agencija je donijela 2006., a tijekom 2007. Agencija je donijela sljedeće tarifne sustave, bez visine tarifnih stavki:

1. Tarifni sustav za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 34/07.);
2. Tarifni sustav za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 34/07.);

3. Tarifni sustav za transport nafte naftovodom ("Narodne novine", br. 39/07.);
4. Izmjena Tarifnog sustava za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 47/07.);
5. Izmjena Tarifnog sustava za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 47/07.);
6. Izmjene i dopune Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 55/07.);
7. Tarifni sustav za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki (pročišćeni tekst), ("Narodne novine", br. 65/07.).

Nadalje, sukladno odredbi članka 11., stavka 3. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti Agencija je donijela Odluku o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom ("Narodne novine", br. 39/07.) te sljedeće odluke:

1. Odluku o izuzeću iz članka 15., stavka 5. Zakona o tržištu plina ("Narodne novine", br. 40/07.) radi raspisivanja javnog natječaja za izgradnju distribucijskog sustava od RMS Kršan do poduzetničke zone PMRS Pićan – jug i distribuciju plina;
2. Odluku o ukidanju Pravilnika o podacima koje su energetske subjekte dužni dostaviti Vijeću za regulaciju energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 97/03.);
3. Odluku o iznosu naknade za korištenje prijenosne mreže za tranzit;
4. Odluku o davanju suglasnosti za stupanje na snagu ITC Sporazuma za 2008.-2009.

1.7. Davanje mišljenja

Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti te energetske zakonima kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti propisano je da Agencija daje mišljenja na pravila i propise u energetske sektoru. Agencija je tijekom 2007. aktivno pratila nacрте i prijedloge propisa u energetske sektoru te je svojim analizama, mišljenjima i sugestijama koje je davala predlagateljima zakonskih i podzakonskih propisa pridonijela međusobnom usklađenju propisa u energetske sektoru.

Agencija je tijekom 2007. dala sljedeća mišljenja na propise u energetske sektoru:

1. Mišljenje na Prijedlog naknade za organiziranje tržišta električne energije;
2. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, energetske subjekte ENERGO d.o.o. iz Rijeke;
3. Mišljenje na Prijedlog za promjenu visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, energetske subjekte TERMOPLIN d.d. iz Varaždina;
4. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, energetske subjekte VIRKOM d.o.o. iz Virovitice;
5. Mišljenje na Prijedlog za promjenu visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, energetske subjekte GKP ČAKOM d.o.o. iz Čakovca;
6. Mišljenje na Radni nacrt prijedloga Pregovaračkog stajališta za Republiku Hrvatsku za poglavlje 15. Energetika;
7. Mišljenje na Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji;
8. Mišljenje na Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije;
9. Mišljenje na Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o regulaciji energetske djelatnosti;

10. Mišljenje na Prijedlog Pravilnika o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije;
11. Mišljenja na Prijedlog Pravilnika o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije;
12. Mišljenje na Prijedlog Zakona o zaštiti potrošača;
13. Mišljenje na Prijedlog Odluke o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca;
14. Mišljenje na Prijedlog Memoranduma o razumijevanju o socijalnim pitanjima u kontekstu Energetske zajednice;
15. Mišljenje na Nacionalni program zaštite potrošača za razdoblje 2007. – 2008.;
16. Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o Fondu za financiranje razgradnje i zbrinjavanja radioaktivnog otpada i istrošenoga goriva Nuklearne elektrane Krško;
17. Mišljenje na Prijedlog Odluke o naknadi za organiziranje tržišta električne energije;
18. Mišljenje u svezi aktivnosti "Zamjene opreme u centrima vođenja HEP-OPS d.o.o.";
19. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta TERMOPLIN d.d. iz Varaždina;
20. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta VIRKOM d.o.o. iz Virovitice;
21. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta HEP-TOPLINARSTVO d.o.o. iz Zagreba;
22. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta HVIDRA d.o.o. iz Splita;
23. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta TOPLANA d.o.o. iz Karlovca;
24. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta TOPLINA d.o.o. iz Slavonskog Broda;
25. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta VINKOVAČKI VODOVOD I KANALIZACIJA d.o.o. iz Vinkovaca;
26. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta ENERGO d.o.o. iz Rijeke;
27. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta TEHNOSTAN d.o.o. iz Vukovara;
28. Mišljenje o Prijedlogu Pravilnika o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti;
29. Mišljenje o Prijedlogu Odluke o materijalnim pravima članova Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije;
30. Mišljenje o Prijedlogu Zaključka o prihvaćanju Programa korištenja ukapljenog naftnog plina (UNP) na otocima i Strategije korištenja ukapljenog naftnog plina (UNP) na otocima;
31. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki, energetske djelatnosti subjekta ENERGO d.o.o. iz Rijeke;
32. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki, en-

- energetskog subjekta ENERGO d.o.o. iz Rijeke;
33. Mišljenje na Prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom energetske djelatnosti subjekta BROAD-PLIN d.o.o. iz Slavenskog Broda;
  34. Mišljenje na Prijedlog visine tarifnih stavki za transport prirodnog plina kroz transportni sustav plinovoda za 2008. godinu.

1.8. Davanje suglasnosti

Općim uvjetima za opskrbu električnom energijom ("Narodne novine", br. 14/06.) i drugim podzakonskim propisima kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti propisano je da Agencija daje suglasnosti energetskim subjektima u energetskom sektoru o načinu obavljanja energetske djelatnosti. Agencija je tijekom 2007. dala sljedeće suglasnosti energetskim subjektima:

1. Suglasnost HEP-Operatoru distribucijskog sustava d.o.o. radi izdavanja dozvole tvrtki Sava d.o.o. za priključenje Doma zdravlja "Dr. Andrija Štampar" na elektroenergetske objekte i instalacije tvrtke Sava d.o.o. i dozvolu Domu zdravlja "Dr. Andrija Štampar" za korištenje električne energije preko obračunskog mjernog mjesta tvrtke Sava d.o.o.;
2. Suglasnost HEP-Operatoru distribucijskog sustava d.o.o. radi izdavanja dozvole tvrtki Poljoprivredno-prehrambeni kompleks d.o.o. da priključi tvrtku Tele 2 d.o.o. na svoje elektroenergetske objekte i instalacije i dozvolu tvrtki Tele 2 d.o.o. za korištenje električne energije preko obračunskog mjernog mjesta tvrtke Poljoprivredno-prehrambeni kompleks d.o.o. sve za potrebe GSM bazne stanice tvrtke Tele 2 d.o.o.;
3. Davanje preliminarnog odobrenja za uvrštavanje dalekovoda DV 2x400 kV Ernestinovo - Pecs u Trogodišnji plan izgradnje i razvoja prijenosne mreže 2008.-2010. godine HEP-Operatora prijenosnog sustava d.o.o.

1.9. Zaštita potrošača

Agencija u području zaštite potrošača aktivno djeluje na više načina, i to:

- kroz provođenje nadzora nad energetskim subjektima, nadzora nad kvalitetom usluga energetske djelatnosti subjekata te putem prikupljanja i obrade podataka u vezi s djelatnostima energetske djelatnosti subjekata u području zaštite potrošača, sukladno odredbama Zakona o energiji i zakona kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti, te kroz suradnju s ministarstvima i nadležnim inspekcijama, sukladno posebnim zakonima;
- putem Savjeta za zaštitu potrošača, čiji su članovi i predstavnici udruga za zaštitu potrošača, a koji donosi preporuke i mišljenja o mjerama za zaštitu potrošača u provođenju sustava regulacije energetske djelatnosti, prati problematiku zaštite potrošača, važeće propise i njihove učinke na zaštitu potrošača, očituje se o zakonskim i podzakonskim propisima koji se odnose na zaštitu potrošača te daje inicijativu za promjenu propisa iz područja zaštite potrošača;
- rješavanjem pojedinačnih žalbi i prigovora kupaca, a temeljem javnih ovlasti na temelju Zakona o regulaciji energetske djelatnosti.

Zaštitu svojih prava kupci energije pokreću pred Agencijom putem žalbi, prigovora te predstavki i ostalih podnesaka na rad energetske djelatnosti subjekata iz područja električne energije, toplinske energije, prirodnog plina i nafte.

Svi podnesci obrađuju se u stručnim službama Agencije, i to u Sektoru za pravne poslove i zaštitu kupaca te nadležnom stručnom tehničkom Sektoru, a kroz njihovo rješavanje Agencija ostvaruje neposredan uvid u rad energetske djelatnosti subjekata te primjenu energetske i ostalih propisa od strane energetske djelatnosti subjekata u području zaštite potrošača.

Odluka Agencije u rješavanju sporova pokrenutih pred Agencijom je konačna i protiv nje nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu Republike Hrvatske.

1.9.1. Žalbe kupaca

Sukladno odredbi članka 9., stavka 5. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, Agencija rješava sporove u vezi s obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti, posebno u vezi s:

- odbijanjem priključka na prienosnu mrežu/transportni sustav;
- određivanjem naknade za priključak i za korištenje prienosne mreže/transportnog sustava.

Osim navedenog, Agencija rješava sporove u vezi s:

- odbijanjem pristupa distribucijskoj mreži i na uvjete pristupa distribucijskoj mreži.

Kupci energije podnose žalbe Agenciji na odluke energetske subjekata u vezi s obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti, odnosno onih energetske djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge (proizvodnja električne energije za tarifne kupce, prienos električne energije, distribucija električne energije, organiziranje tržišta električne energije, opskrba električnom energijom tarifnih kupaca, skladištenje prirodnog plina, transport prirodnog plina, distribucija prirodnog plina, opskrba prirodnim plinom tarifnih kupaca i distribucija toplinske energije) te u vezi s obavljanjem tržišnih djelatnosti.

Najčešći žalbeni razlozi kupaca energije u 2007. bili su:

- Područje električne energije:
  - uvjeti priključenja,
  - odbijanje zahtjeva za izdavanje prethodne elektroenergetske suglasnosti,
  - neispunjavanje obveza iz ugovora o priključenju koje se odnose na priključenje na mrežu,
  - određivanje naknade za priključak i za korištenje elektroenergetske mreže;
- Područje prirodnog plina:
  - uvjeti pristupa distribucijskom sustavu prirodnog plina,
  - prekid isporuke prirodnog plina;
- Područje toplinske energije:
  - primjena tarifnog sustava,
  - kvaliteta usluga,
  - promjena priključne snage,
  - uskrata suglasnosti tarifnom kupcu toplinske energije na zajedničkom mjerilu toplinske energije za izdvajanje iz toplinskog sustava.

1.9.2. Prigovori kupaca

Prigovori kupaca na rad i na odluke energetske subjekata u 2007. mogu se razvrstati u tri osnovne skupine, ovisno o sadržaju prigovora i načinu na koji ih Agencija obrađuje.

- Prva skupina prigovora obuhvaća prigovore koji se odnose na rad energetske subjekata u obavljanju energetske djelatnosti (npr. prigovori na kvalitetu opskrbe električnom energijom, odnosno prigovori na kvalitetu napona, pouzdanost napajanja i kvalitetu usluga korisnicima mreže na mjestu preuzimanja, odnosno predaje električne energije, kvalitetu isporuke toplinske energije i plina i sl.);
- Druga skupina prigovora obuhvaća prigovore koji se odnose na rad energetske subjekata i to na onaj dio čije rješavanje nije u nadležnosti Agencije već je u nadležnosti općinskih ili trgovačkih sudova (npr. prigovori na obračun potrošnje energije, prouzročene štete kupcima nastale djelovanjem više sile i sl.);
- Treća skupina prigovora obuhvaća prigovore koji se odnose na rad energetske subjekata iz članka 12. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, a odnose se na:

- rad energetskih subjekata u vezi s pitanjima iz članka 10. Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti (npr. prigovori na rokove u kojima se izvode priključci ili popravljaju kvarovi i sl.) i
- odluku o metodologijama iz članka 11. Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti (npr. prigovori na primjenu tarifnog sustava, razvrstavanje kupaca u kategorije i sl.).

1.9.3. Predstavke i ostali podnesci kupaca

Tijekom 2007. kupci energije obraćali su se Agenciji sa zahtjevima za davanje suglasnosti za priključenje na elektroenergetske objekte i instalacije drugog kupca te za korištenje električne energije preko mjernog mjesta drugog kupca, zahtjevima za davanje mišljenja na energetske propise, zahtjevima za tumačenje energetskih i drugih propisa, zahtjevima za rješavanje njihovih ugovornih odnosa s energetskim subjektima i dr.

Nadalje, kupci energije u nekoliko su navrata inicirali provođenje nadzora nad radom energetskih subjekata te su obavještavali Agenciju o uočenim nepravilnostima u radu energetskih subjekata.

Agencija je predstavke i ostale podneske kupaca rješavala u skladu sa svojim ovlaštenjima iz Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti, a ako nije bila nadležna za rješavanje, prosljeđivala je predmet nadležnom tijelu ili davala upute kupcima energije o načinu ostvarivanja njihovih prava.

1.9.4. Statistika predmeta

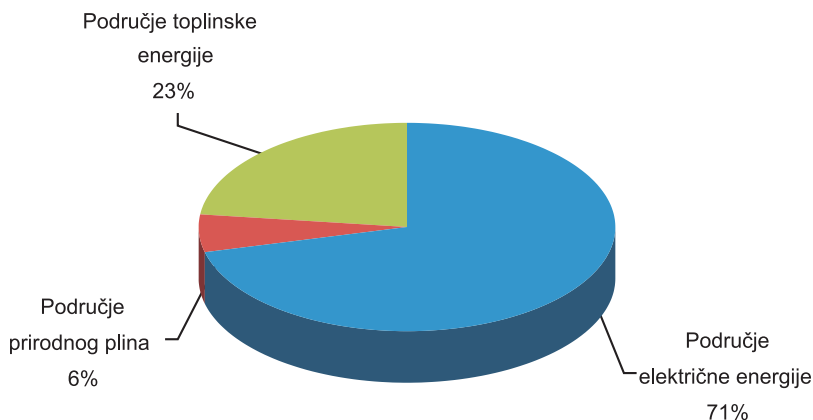
U Agenciju su tijekom 2007. zaprimljena 163 predmeta, prema područjima kako je prikazano u tablici 1.9.1.

Tablica 1.9.1. Predmeti po područjima

Energetsko područje	Broj	Udio
Područje električne energije	116	71%
Područje prirodnog plina	9	6%
Područje toplinske energije	38	23%
Ukupno	163	100%

Struktura zaprimljenih predmeta predočena je na slici 1.9.1.

Najveći broj zaprimljenih predmeta je iz područja električne energije, s udjelom 71 posto, slijedi područje toplinske energije, s udjelom 23 posto, te na kraju područje prirodnog plina, s udjelom 6 posto.

Slika 1.9.1. Predmeti razvrstani po područjima

1.9.4.1. Predmeti iz područja električne energije

Predmeti iz područja električne energije prema vrstama predmeta prikazani su u tablici 1.9.2.

Tablica 1.9.2. Skupine predmeta iz područja električne energije

Opis	Broj	Udio
Žalbe i prigovori	74	64%
Traži se mišljenje, tumačenje, uputa od Agencije	28	24%
Agenciji na znanje	7	6%
Zahtjev za suglasnost/odobrenje Agencije	5	4%
Traži se izvještaj, upitnik, dostava podataka od Agencije	1	1%
Agenciji dostavljen izvještaj, upitnik/podaci	1	1%
Ukupno	116	100%

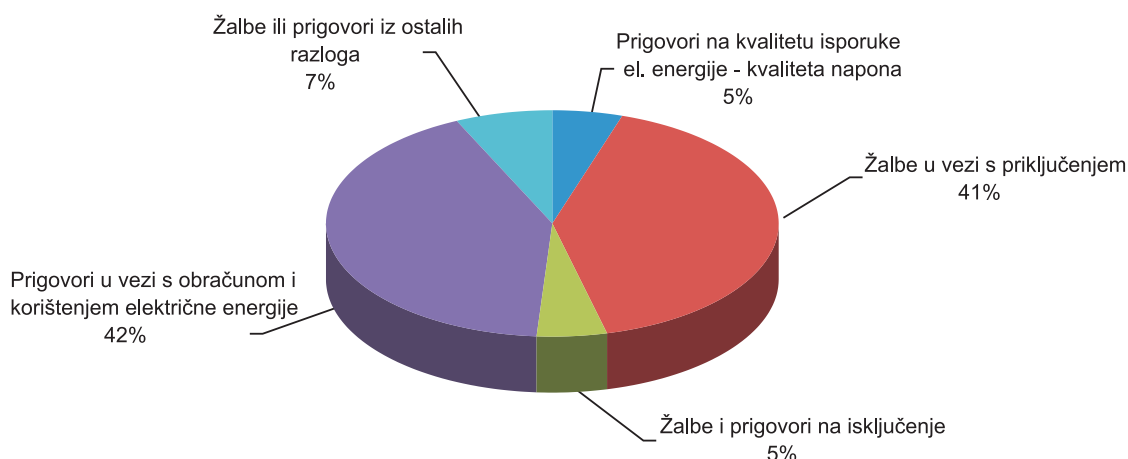
Kupci električne energije, odnosno korisnici elektroenergetskih mreža, tijekom 2007. godine dostavili su Agenciji ukupno 74 žalbe, odnosno prigovora, koji su po skupinama prikazani u tablici 1.9.3.

Tijekom 2007. godine Agencija je temeljem članka 66., stavka 4. Zakona o općem upravnom postupku ("Narodne novine", br. 53/91. i 103/96.), HEP-Operatoru distribucijskog sustava d.o.o. (u daljnjem tekstu: HEP-ODS) na nadležno postupanje dostavila ukupno 13 žalbi, dok je HEP-Operatoru prijenosnog sustava d.o.o. (u daljnjem tekstu: HEP-OPS) na nadležno postupanje dostavila jednu žalbu.

Udjeli pojedinih kategorija žalbi i prigovora prikazani su na slici 1.9.2. Vidljivo je da je u predmetima najveći udio prigovora vezanih uz obračun i korištenje električne energije (42 posto) te žalbi vezanih uz priključenje na elektroenergetsku mrežu (41 posto).

Tablica 1.9.3. Skupine žalbi i prigovora iz područja električne energije u 2007. godini

R.br.	Opis	Broj	Udio
1	Prigovori vezani uz obračun i korištenje električne energije	31	42%
1.1.	Prigovori na utvrđeno neovlašteno korištenje električne energije - prekoračenje snage	15	20%
1.2.	Prigovori na utvrđeno neovlašteno korištenje električne energije – energija	3	4%
1.3.	Prigovori na obračun potrošnje električne energije	13	18%
2	Žalbe ili prigovori iz ostalih razloga	5	7%
3	Prigovori na kvalitetu isporuke el. energije - kvaliteta napona	4	5%
4	Žalbe vezane uz priključenje	30	41%
4.1.	Žalbe na odbijanje zahtjeva za izdavanje prethodne elektroenergetske suglasnosti u postupku ishođenja lokacijske dozvole	2	3%
4.2.	Žalbe na uvjete iz izdane prethodne elektroenergetske suglasnosti	12	16%
4.3.	Žalbe na odbijanje zahtjeva za izdavanje prethodne elektroenergetske suglasnosti	6	8%
4.4.	Žalbe na neispunjavanje odredbi ugovora o priključenju na mrežu	4	5%
4.5.	Žalbe na naknadu za priključenje	4	5%
4.6.	Žalbe na uvjete iz izdane elektroenergetske suglasnosti	2	3%
5	Žalbe i prigovori na isključenje	4	5%
5.1.	Žalbe na isključenje s elektroenergetske mreže	2	3%
5.2.	Prigovori na obustavu isporuke električne energije	2	3%
	Ukupno	74	100%

Slika 1.9.2. Udjeli žalbi i prigovora po pojedinim kategorijama iz područja električne energije u 2007. godini

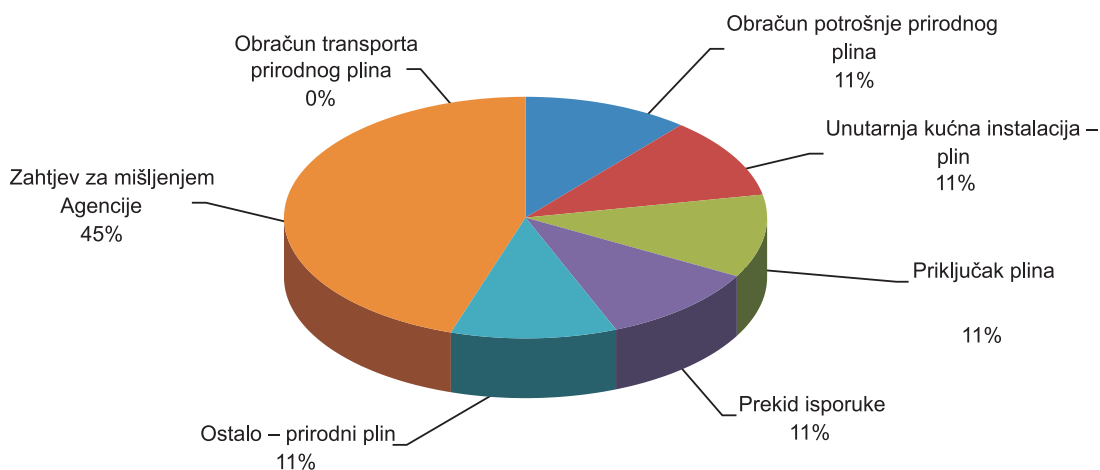
1.9.4.2. Predmeti iz područja prirodnog plina

Predmeti iz područja prirodnog plina, prema vrstama predmeta, prikazani su u tablici 1.9.4.

Udio pojedine vrste predmeta u ukupnom broju zaprimljenih predmeta na području prirodnog plina prikazan je na slici 1.9.3. U području prirodnog plina najveći udio odnosi se na zahtjeve za mišljenje Agencije, s udjelom od 45 posto, zatim slijede predmeti vezani za obračun potrošnje prirodnog plina, unutarne kućne instalacije, priključak plina, prekid isporuke i ostalo, s udjelima od po 11 posto.

Tablica 1.9.4. Vrste predmeta iz područja prirodnog plina

Opis	Broj	Udio
Obračun transporta prirodnog plina	0	0%
Obračun potrošnje prirodnog plina	1	11%
Unutarne kućne instalacije – plin	1	11%
Priključak plina	1	11%
Prekid isporuke	1	11%
Ostalo – prirodni plin	1	11%
Zahtjev za mišljenjem Agencije	4	44%
Ukupno	9	100%

Slika 1.9.3. Predmeti iz područja prirodnog plina razvrstani po skupinama

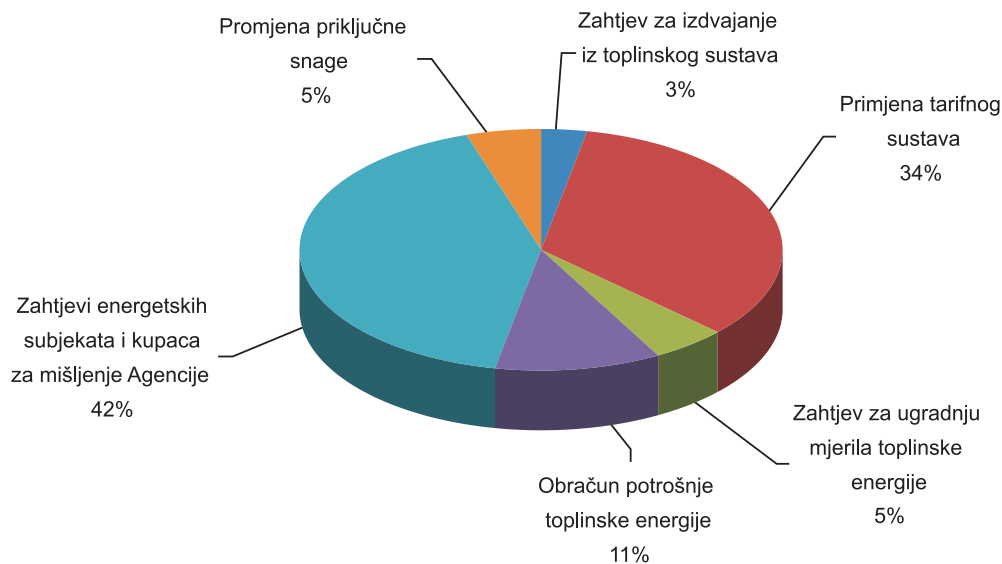
1.9.4.3. Predmeti iz područja toplinske energije

Predmeti iz područja toplinske energije prema vrstama predmeta prikazani su u tablici 1.9.5.

Tablica 1.9.5. Vrste predmeta iz područja toplinske energije

Opis	Broj	Udio
Zahtjev za izdvajanjem iz toplinskog sustava	1	3%
Primjena tarifnog sustava	13	34%
Zahtjev za ugradnju mjerila toplinske energije	2	5%
Obračun potrošnje toplinske energije	4	11%
Zahtjevi energetskih subjekata i kupaca za mišljenjem Agencije	16	42%
Promjena priključne snage	2	5%
Ukupno	38	100%

Udio pojedine vrste predmeta od ukupnog broja zaprimljenih predmeta u području toplinske energije prikazan je na slici 1.9.4. Vidljivo je da je u predmetima najveći udio zahtjeva energetskih subjekata i kupaca za mišljenje Agencije, s udjelom od 42 posto te prigovori vezani uz primjenu tarifnog sustava, s udjelom od 34 posto.

Slika 1.9.4. Predmeti iz područja toplinske energije, po vrstama

1.10. Suradnja Agencije s drugim institucijama i međunarodne aktivnosti

1.10.1. Suradnja Agencije s državnim institucijama

Agencija je tijekom 2007. ostvarila značajnu suradnju s Ministarstvom gospodarstva, rada i poduzetništva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), kao predlagačem i donositeljem propisa u energetske sektoru te tijelom koje je ovlašteno obavljati upravni nadzor nad primjenom zakona i podzakonskih propisa donijetih temeljem Zakona o energiji.

Agencija je s Ministarstvom surađivala i u vezi s pitanjima zaštite potrošača energije, osobito kroz Vijeće za zaštitu potrošača pri navedenom Ministarstvu u čiji je rad bio uključen i predstavnik Agencije.

U sklopu svojih zadaća Agencija je surađivala i s nadležnim inspekcijama, osobito Državnim inspektoratom te nastavila suradnju s Agencijom za zaštitu tržišnoga natjecanja, a radi rješavanja svih pitanja u vezi s obavljanjem energetske djelatnosti na tržištu, koja nisu uređena Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti, a odnose se na sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišnoga natjecanja.

Tijekom 2007. nije bilo sporova koji bi se odnosili na sprječavanje, ograničavanje i narušavanje tržišnoga natjecanja, na koje bi se trebao primijeniti Zakon o zaštiti tržišnoga natjecanja ("Narodne novine", br. 122/03.).

1.10.2. Međunarodne aktivnosti i suradnja

Agencija je tijekom 2007. na međunarodnom planu imala čitav niz aktivnosti te je nastavila suradnju s regulatornim tijelima europskih zemalja i Sjedinjenih Američkih Država. Osim toga, sudjelovala je i u radu međunarodnih udruženja regulatora: Europskog udruženja regulatora za električnu energiju i plin ERGEG (eng. *European Regulators Group for Electricity and Gas*), Vijeća europskih energetske regulatora CEER (eng. *Council of European Energy Regulators*), Mediteranskog udruženja regulatora za električnu energiju i plin MEDREG (eng. *Mediterranean Working Group on Electricity and Natural Gas*) i Udruženja regionalnih energetske regulatora ERRA (eng. *Energy Regulators Regional Association*) u sklopu kojih je dala svoj doprinos u izradi studija, izvješća i preporuka. Radi provedbe obveza preuzetih Ugovorom o Energetskoj zajednici Agencija je sudjelovala u radu sjednica Atenskog foruma (područje električne energije) i Mariborskog foruma (područje prirodnog plina).

Tijekom 2007. u Agenciji su održani seminari, radionice i prezentacije na kojima su sudjelovali i strani predstavnici regulatornih tijela, sveučilišta i međunarodnih organizacija.

Detaljniji prikaz međunarodnih aktivnosti Agencije daje se u nastavku.

1.10.2.1. Energetska zajednica država jugoistočne Europe

Energetska zajednica država jugoistočne Europe utemeljena je Ugovorom koji je potpisan u Ateni 2005. godine.

U sklopu realizacije ciljeva Ugovora o Energetskoj zajednici dva foruma, sastavljena od predstavnika svih zainteresiranih strana, uključujući industriju, regulatorna tijela, skupine koje zastupaju industriju i potrošače, savjetuju Energetsku zajednicu.

Zaključci foruma usvajaju se konsenzusom i prosljeđuju Stalnoj skupini na visokoj razini PHLG (eng. *Permanent High Level Group*).

1.10.2.1.1. Forum za električnu energiju – Atenski forum

Forum za električnu energiju sastaje se u Ateni. Agencija je aktivno sudjelovala u radu Atenskog foruma, od pripreme studija i prezentacija za forum te sudjelovanja u raspravama, do izrade zaključaka i odluka.

Tijekom 2007. u Ateni su održana dva zasjedanja foruma (deseto i jedanaesto). Glavne teme Atenskog foruma tijekom 2007. bile su:

- Pokusni pogon koordiniranih eksplicitnih aukcija prekograničnih prijenosnih kapaciteta, zasnovanih na tokovima snaga, u regiji jugoistočne Europe;
- Mehanizam za energiju uravnoteženja u regiji jugoistočne Europe i mogućnosti pokusnog pogona;
- ITC (eng. *Inter TSO Compensation*) mehanizam za prekogranično trgovanje električnom energijom koji je 2007. g. stupio na snagu na području svih članica Udruženja europskih operatora prijenosnih sustava ETSO (eng. *European Transmission System Operators*);
- Nadzor tržišta električne energije u regiji jugoistočne Europe;
- Razvidnost tržišta električne energije u regiji;
- Prepreke u trgovanju električnom energijom i kompatibilnost tržišnih pravila u zemljama regije jugoistočne Europe;
- Mehanizam za bolje korištenje prekograničnih kapaciteta u regiji jugoistočne Europe;
- Zaštita potrošača i posebno, zaštita osjetljivih potrošača;
- Praćenje napretka otvaranja tržišta električne energije.

1.10.2.1.2. Forum za plin – Mariborski forum

Forum za plin okuplja sve sudionike Energetske zajednice, uključivo regulatore te predstavnike industrije i potrošača. Bavi se pitanjima sigurnosti opskrbe, uloge Energetske zajednice u diverzifikaciji dobave plina te regulacije novih investicija.

U 2007. godini u Beču su održana dva mini foruma za plin, a Zajednička radna skupina za plin JGWWG (eng. *The Joint Gas Working Group*) radila je na organizaciji prvog plinskog foruma.

Prvi plinski forum održan je 9. studenoga 2007. u Mariboru (točnije Rogaškoj Slatini), a obrađene su sljedeće teme:

- rezultati Studije plinifikacije u regiji jugoistočne Europe;
- napredak plinskih projekata od regionalnog značenja;
- stanje plinskih tržišta u regiji jugoistočne Europe;
- izvještaj o napretku primjene Direktive za plin (2003./55/EC);
- primjena nove pravne stečevine u Energetskoj zajednici (Direktiva 2004./67 i Uredba 1775/2005.);
- Fokus grupa za potrošače - postignuti rezultati;
- prezentacija Trećeg paketa direktiva.

1.10.2.1.3. Regulatorni odbor Energetske zajednice

Predstavnici Upravnog vijeća i stručne službe Agencije sudjelovali su u radu Regulatornog odbora Energetske zajednice - ECRB (eng. *Energy Community Regulatory Board*) koji u skladu s člankom 58. Ugovora o Energetskoj zajednici obavlja sljedeće zadatke:

- savjetuje Vijeće ministara ili Stalnu skupinu na visokoj razini o detaljima statutarnih, tehničkih i regulatornih pravila;
- izdaje preporuke koje se tiču prekograničnih sporova koji uključuju jednog ili dva regulatora, na zahtjev bilo kojeg od njih;
- poduzima mjere za koje ga ovlasti Vijeće ministara;
- donosi proceduralne akte.

Održana su tri sastanka.

U sklopu ECRB-a djeluju četiri stručne radne skupine:

- radna skupina za električnu energiju WG-E (eng. *Electricity Working Group*);
- radna skupina za plin WG-G (eng. *Gas Working Group*);
- radna skupina za kupce WG-C (eng. *Customer Working Group*);
- implementacijska skupina za uspostavljanje Ureda koordiniranih aukcija za prekogranične prijenosne kapacitete u jugoistočnoj Europi SEE CAO IG (eng. *South East Europe Coordinated Auctions Office Implementation Group*).

Radne skupine (WG-E, WG-G, WG-C) radile su na temama koje su definirane na forumima za električnu energiju i plin, uz aktivno sudjelovanje predstavnika Agencije.

Radna skupina za električnu energiju bavi se problemima vezanim uz uspostavljanje jedinstvenoga tržišta električne energije u jugoistočnoj Europi. Prije svega riječ je o problemima koji se odnose na pristup informacijama i njihovu transparentnost, pravni okvir i dodjeljivanje prekograničnih kapaciteta u pojedinim državama, kao i nedovoljnu koordinaciju operatora prijenosnih sustava i uspostavljanje odgovarajućeg tržišnog modela. Dodatnu teškoću stvara i nepostojanje veletržišta električnom energijom kao i tržišta uravnoteženja u regiji.

Radna skupina WG-E tijekom 2007. godine održala je pet sastanaka. Inicirala je pokretanje nekoliko projekata od kojih su najznačajniji otvaranje tržišta električne energije na razini veleprodaje, međusobno priznavanje dozvola za trgovanje električnom energijom na razini Energetske zajednice, regionalni mehanizam uravnoteženja u jugoistočnoj Europi i uspostavljanje Ureda koordiniranih aukcija za prekogranične prijenosne kapacitete u jugoistočnoj Europi.

Radna skupina za plin je u 2007. godini održala četiri sastanka. Od obrađivanih tema treba istaknuti Izvješće o stanju tržišta plina jugoistočne Europe (eng. *Position paper on the SEE gas market*) te regulaciju novih investicija u Energetskoj zajednici. Osim toga, pokrenuta je regionalna plinska inicijativa za "Zapadnobalkanski prsten" (eng. *Western Balkans Ring*) uz otvorenu diskusiju o ulozi regulatora. Istaknuta je i mogućnost pokretanja Regionalne plinske inicijative za jugoistočnu Europu GRISE (eng. *Gas Regional Initiative for South East Europe*), unutar koje bi regulatori, operatori transportnih sustava i druge zainteresirane strane surađivale u vezi s pitanjima otvaranja tržišta, olakšavanja trgovine, harmonizacije tržišnih pravila i poticanja suradnje među operatorima transportnih sustava. Inicijativu je odobrio ECRB.

Radna skupina za kupce uspostavljena je ponajprije radi zaštite socijalno osjetljivih kupaca u kategoriji kućanstva, a u 2007. godini održala je dva sastanka. WG-C je tijekom 2007. godine izradila Smjernice za dobru praksu u zaštiti socijalno osjetljivih kupaca u kategoriji kućanstava. Navedene Smjernice ECRB je usvojio u srpnju 2007. godine. Iz Smjernica proizlazi preporuka o nužnosti uspostavljanja mehanizama potpore socijalno osjetljivim kućanstvima neovisno o režimu utvrđivanja cijena, tj. tarifnih sustava. Smjernice ujedno predstavljaju i osnovu za izradu Regionalnog akcijskog plana koji bi trebao osigurati kupcima takvu vrstu zaštite koja ne utječe na narušavanje tržišnoga natjecanja.

1.10.2.1.4. Implementacijska skupina za uspostavljanje Ureda koordiniranih aukcija za prekogranične prijenosne kapacitete u jugoistočnoj Europi

Radi harmonizacije režima dodjele prekograničnih kapaciteta prijenosnih vodova u regiji jugoistočne Europe, na 10. atenskom forumu, u travnju 2007. godine, donesen je zaključak o potrebi osnivanja posebne Implementacijske skupine za uspostavljanje Ureda koordiniranih aukcija za prekogranične prijenosne kapacitete u jugoistočnoj Europi, koja se sastoji od predstavnika Europske komisije, regulatora, operatora prijenosnih sustava te, prema potrebi, operatora tržišta, trgovaca i ostalih zainteresiranih strana.

Svrha Implementacijske skupine je potpora uvođenju mehanizma koordiniranih aukcija te priprema i provođenje akcijskog plana za osnivanje Ureda, uzimajući u obzir dokumente i odluke relevantnih tijela u skladu s Ugovorom o Energetskoj zajednici te zahtjeva koji proizlaze iz Uredbe 1228/2003. i pripadajućih preporuka o upravljanju zagušenjima.

Europska komisija predložila je Hrvatsku energetska regulatornu agenciju kao voditelja Implementacijske skupine. Forum se jednoglasno složio oko prijedloga Europske komisije i zatražio da Implementacijska skupina započne s radom.

U Zagrebu je 19. rujna 2007. održan osnivački sastanak Implementacijske skupine, nakon čega se pristupilo izradi akcijskog plana. Nositelji tog zadatka bili su Hrvatska energetska regulatorna agencija i Sekretarijat Energetske zajednice u Beču.

U akcijskom planu definirani su zadaci vezani za osnivanje i pokretanje Ureda za koordinirane aukcije, a svi koraci vezani za provedbu toga plana prikazani su terminski s datumima za ostvarivanje određenih dijelova plana.

Nakon završetka probnoga pogona koordiniranih aukcija, i temeljem rezultata diskusija sudionika, operatori prijenosnih sustava iz regije jugoistočne Europe osnovat će Ured za koordinirane aukcije za prekogranične prijenosne kapacitete. Prije samog osnivanja Ureda nužno je postići sporazum između sudionika (operatora prijenosnih sustava) koji će pokriti sve aspekte djelovanja Ureda (metodu proračuna prekograničnih prijenosnih kapaciteta, proizvode koji će se nuditi, aukcijska pravila, razdiobu prihoda od aukcija), kao i definiciju regije, čime su definirani i spojni vodovi koji su predmet aukcija.

Osnivanje Ureda za koordinirane aukcije za prekogranične prijenosne kapacitete u jugoistočnoj Europi predviđa se do 2010. godine.

1.10.2.2. Sudjelovanje u radu ERGEG-a i CEER-a

Odlukom Europske komisije ERGEG je ustanovljen 11. studenoga 2003. godine radi davanja savjeta i stručne pomoći Europskoj komisiji u stvaranju jedinstvenog europskog tržišta energije, s naglaskom na pripremi provedbenih mjera u području električne energije i plina.

Radni program ERGEG-a sadrži razvoj energetske politike, detaljne tehničke preporuke o regulaciji i pravilima, nadziranje i izvještavanje o udovoljavanju preporukama, učinkovitosti i stanju konkurentnosti na tržištima energije u Europi.

Glavne teme kojima se ERGEG tijekom 2007. godine bavio bile su:

- savjetodavne aktivnosti Europskoj komisiji u vezi s izradom tzv. Trećeg paketa propisa o liberalizaciji europskog energetskog tržišta;
- problem razdvajanja reguliranih energetskih djelatnosti od tržišnih djelatnosti (eng. *unbundling*);
- praćenje i izvješćivanje o primjeni važećeg europskog zakonodavstva u području energetike;
- rad na provedbenim aktima za primjenu postojećeg europskog zakonodavstva iz područja energetike;
- održivost i sigurnost opskrbe energijom;
- regionalna tržišta u EU i jugoistočna Europa.

Osnivanje jedinstvenog europskog tržišta električne energije u jednom koraku bila je preoptimistična pretpostavka zbog različitih razina otvorenosti tržišta električne energije u pojedinim zemljama Europske Unije. Zbog toga je ERGEG 2006. godine pokrenuo inicijativu o regionalnim tržištima električne energije kojom su, temeljem Uredbe EC 1228/2003./EC, Europskoga parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. godine o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu razmjenu električne energije, zemlje članice EU razvrstane u sedam regija radi buduće integracije njihovih tržišta električne energije:

- CW – Središnja i zapadna Europa (Belgija, Francuska, Njemačka, Luksemburg i Nizozemska);
- NE - Sjeverna Europa (Danska, Finska, Njemačka, Norveška, Poljska i Švedska);
- GBI - Francuska, UK i Irska (Francuska, Velika Britanija, Irska i Sjeverna Irska);
- CSE – Središnja i južna Europa (Austrija, Francuska, Njemačka, Grčka, Italija i Slovenija);
- SWE - Jugozapadna Europa (Francuska, Portugal i Španjolska);
- CEE - Srednjoistočna Europa (Austrija, Češka, Njemačka, Mađarska, Poljska, Slovačka i Slovenija);
- BC - Baltičke države (Estonija, Latvija i Litva);

Svaka od sedam regija ima svoj implementacijski proces, odnosno svoju implementacijsku skupinu koja se sastoji od regulatora, operatora prijenosnih sustava, zemalja članica EU, Europske komisije te ostalih zainteresiranih strana. Svaka od regija ima slične ciljeve, ali različite pristupe i razine napretka, zbog čega se čitav proces prati posebnim ERGEG-ovim dokumentima.

Kao logičan nastavak te aktivnosti nametnula se ideja o formiranju 8. regije koja bi obuhvatila države jugoistočne Europe, od kojih neke nisu članice EU. Smatra se kako je to put koji bi stvorio bolje uvjete za trgovanje električnom energijom s članicama EU, ali i unutar regije.

Europsko udruženje regulatora za električnu energiju i plin (EREG) i Vijeće europskih energetske regulatora (CEER) su u 2007. godini intenzivno radili na razvoju Regionalne plinske inicijative GRI (eng. *Gas Regional Initiative*), odnosno stvaranju uvjeta za integraciju regionalnih plinskih tržišta. Postoje tri regionalna tržišta, svaki s pojedinačnim akcijskim planom:

- NW – Sjeverozapad (Norveška, Belgija, Danska, Francuska, Njemačka, Irska, Sj. Irska, Nizozemska, Švedska, Velika Britanija);
- S – Jug (Francuska, Portugal, Španjolska);
- SEE – Jug-Jugoistok (Austrija, Bugarska, Republika Češka, Grčka, Mađarska, Italija, Poljska, Slovačka, Slovenija, Rumunjska);

Ciljevi tih planova su tržišna razvidnost, razvoj plinskih čvorišta, međusobna operativnost i pristup infrastrukturnim kapacitetima.

Proces integracije regionalnih plinskih tržišta u ime Europske komisije nadgleda EREG.

Održano je pet sastanaka EREG-a u 2007. godini, na kojima su predstavnici Agencije sudjelovali u svojstvu promatrača.

Predstavnici Agencije su također tijekom 2007. godine prisustvovali na više stručnih radionica u organizaciji CEER-a.

1.10.2.3. Sudjelovanje u radu ERRA-e

Glavni ciljevi ERRA-e su:

- unapređenje nacionalne energetske regulacije u zemljama članicama;
- poticanje razvoja stabilnih regulatornih energetske tijela s autonomijom i autoritetom te poboljšanje suradnje među regulatorima energetske djelatnosti;
- poticanje komunikacije i razmjene informacija i iskustava među zemljama članicama, proširenje pristupa informacijama vezanim za energetske regulaciju i iskustvima iz cijeloga svijeta te promicanje edukacije.

Tijekom 2007. godine predstavnici Agencije sudjelovali su na redovnoj godišnjoj skupštini i konferenciji ERRA-e, aktivno su sudjelovali u radu sjednica ERRA-inog Odbora za cijene i tarife (eng. *ERRA Tariff/Pricing Committee*) i Odbora za dozvole i tržišno natjecanje (eng. *ERRA Licensing/Competition Committee*), te u aktivnostima Radne skupine za pravno regulatorna pitanja (eng. *ERRA Legal Working Group*).

Tijekom 2007. održano je nekoliko sastanaka navedenih ERRA-inih odbora i Radne skupine, i to:

- tri sastanka Odbora za cijene i tarife u Beogradu, Istanbulu i Tallinnu;
- tri sastanka Odbora za dozvole i tržišno natjecanje u Beogradu, Istanbulu i Zagrebu;
- dva sastanka Radne skupine za pravno-regulatorna pitanja u Istanbulu i Alma Ati.

Predstavnici Agencije sudjelovali su i na nekoliko radionica, seminara i tečajeva koje je tijekom 2007. organizirala ERRA, prilikom kojih su razmatrana različita pitanja i problemi u regulaciji energetskega sektora, organiziranju i funkcioniranju tržišta energije, tarifnih sustava i cijena energije, informiranja i javnosti rada regulatornih tijela i slično.

1.10.2.4. Suradnja s USAID-om

U sklopu suradnje Agencije s USAID-om (eng. *United States Agency for International Development*) potrebno je posebno istaknuti radionice koje su održane u Agenciji na temu izrade tarifnih sustava za proizvodnju, distribuciju, prijenos i opskrbu električnom energijom.

Od 26. do 29. lipnja 2007. u Zagrebu je održana stručna radionica, u sklopu Partnerskog programa suradnje s predstavnicima Komisije za regulaciju javnih usluga države New York NYPSC

(eng. *New York Public Service Commission*). Obrađeni su aktualni problemi regulacije u djelatnosti električne energije i plina. Predstavnici Agencije sudjelovali su kao predavači u sklopu radionice sa svojim radovima, a također su razmijenjena iskustva i znanja s NYPSC-om.

Osim toga, USAID je organizirao dva posjeta stručnih konzultanata Agenciji vezano za teme računovodstvenog praćenja energetske subjekata te pristupa podacima nužnim za provedbu regulacije.

1.10.2.5. Sudjelovanje u radu MEDREG-a

MEDREG je pokrenut u svibnju 2006. godine kao radna skupina. Danas djeluje kao neprofitno udruženje, osnovano u studenome 2007. godine u Rimu, uz potporu Europske komisije. Udruženje obuhvaća regulatorna tijela iz Albanije, Alžira, Bosne i Hercegovine, Cipra, Crne Gore, Egipta, Francuske, Grčke, Izraela, Italije, Jordana, Hrvatske, Malte, Maroka, Palestinske uprave, Portugala, Španjolske, Slovenije, Tunisa i Turske.

Glavni cilj MEDREG-a je uspostava stabilna i usklađena regulatornog okvira na području energetske tržišta Europske Unije i mediteranskih država (razmjena informacija, analiza i usporedba postojećih energetske zakona i regulative, razvoj zajedničkih regulatornih okvira, uključujući kriterije za prekogranično trgovanje električnom energijom i plinom, promoviranje integracije regionalnih europskih i mediteranskih tržišta električne energije i plina, harmonizirana, transparentna i nediskriminirajuća tržišna pravila, razmjena znanja, ekspertize, specijalizirani stručni tečajevi, suradnja s drugim sličnim međunarodnim udruženjima itd.).

U tu svrhu su osnovane posebne, za potrebe konkretnog slučaja (ad hoc), radne skupine koje predstavljaju radna tijela fokusirana na specifična područja radi analiziranja institucionalnih, tehničkih i tržišnih aspekata te postizanja konkretnih rezultata.

Predstavnici Agencije su u 2007. godini sudjelovali na oba zasjedanja Generalne skupštine MEDREG-a i nekoliko sastanaka posebnih radnih skupina.

1.10.2.6. Pristupni pregovori Europskoj uniji

Predstavnici Agencije sudjelovali su u radu pregovaračkih timova za pristup Republike Hrvatske Europskoj uniji za Poglavlje 15 – Energetika, Poglavlje 21 – Transeuropske mreže i Poglavlje 28 – Zaštita potrošača, u sklopu analize usklađenosti nacionalnih zakona i propisa s pravnim stečevinom Europske unije (fran. *acquis communautaire*) koju zajedno provode zemlja kandidatkinja za članstvo u Europskoj uniji i Europska komisija.

1.10.2.7. Ostale aktivnosti

U sklopu međunarodnih aktivnosti ostvareni su međusobni posjeti i kontakti s regulatornim tijelima Francuske, Austrije, Makedonije, Bosne i Hercegovine i Slovenije.

U Agenciji je također održan niz okruglih stolova, radionica i radnih sastanaka radi izrade paketa podzakonskih propisa vezanih za tržište električne energije, tarifne sustave, obnovljive izvore energije i kogeneracije, itd.

1.11. Savjeti Agencije

Člankom 39. Statuta Agencije, određeno je da Agencija osniva savjetodavna i stručna tijela (savjete) koji sudjeluju u radu Agencije u pojedinim područjima djelovanja Agencije, i to:

- Savjet za regulatorne poslove, i
- Savjet za zaštitu potrošača.

Za člana savjeta pri Agenciji imenuje se fizička osoba koja svojim javnim djelovanjem i ugledom, ili profesionalnim angažmanom, može pomoći Agenciji pri zauzimanju stručnih stavova.

Savjeti su savjetodavna i stručna tijela koja donose preporuke i mišljenja o pitanjima iz svog djelokruga, pri čemu se sastaju najčešće na inicijativu predsjednika Upravnog vijeća, ali najmanje dva puta godišnje.

U 2007. godini Upravno je vijeće donijelo Pravilnik o izmjenama Pravilnika o osnivanju i radu Savjeta pri Hrvatskoj energetske regulatornoj agenciji. Proširen je i broj članova Savjeta za zaštitu potrošača nakon čega je Upravno vijeće imenovalo Eduarda Lorencina, Tereziju Benčić i Renata Berglesa za članove Savjeta.

1.11.1. Savjet za regulatorne poslove

Savjet za regulatorne poslove donosi preporuke i mišljenja o pitanjima koja se neposredno tiču regulatornih poslova Agencije kao što su pitanja donošenja tarifnih sustava, bez visine tarifnih stavki, davanje mišljenja o visini tarifnih stavki, o donošenju propisa u energetske sektoru i sl.

Tijekom 2007. održane su tri sjednice Savjeta na kojima su provedene rasprave o:

1. Prijedlogu Tarifnog sustava za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki;
2. Prijedlogu Tarifnog sustava za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki;
3. Prijedlogu Tarifnog sustava za transport nafte i naftnih derivata produktovodom;
4. Prijedlogu Izmjena i dopuna Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinske energijom, bez visine tarifnih stavki;
5. Prijedlogu Izmjena i dopuna Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinske energijom, bez visine tarifnih stavki (pročišćeni tekst).

1.11.2. Savjet za zaštitu potrošača

Savjet za zaštitu potrošača donosi preporuke i mišljenja o mjerama za zaštitu potrošača u provođenju sustava regulacije energetske djelatnosti, prati problematiku zaštite potrošača, važeće propise i njihove učinke na zaštitu potrošača, očituje se o zakonskim i podzakonskim propisima koji se odnose na pitanja zaštite potrošača te daje inicijativu za promjenu propisa.

U skladu s navedenim, Savjet za zaštitu potrošača je tijekom 2007. godine održao dvije sjednice i raspravio sljedeća pitanja:

1. Prijedlog Tarifnog sustava za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki;
2. Prijedlog Tarifnog sustava za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki;
3. Prijedlog Izmjena i dopuna Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinske energijom, bez visine tarifnih stavki;
4. Prijedlog Izmjena i dopuna Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinske energijom, bez visine tarifnih stavki (pročišćeni tekst).

1.12. Financijski izvještaj Agencije za 2007. godinu

Financijski izvještaji Agencije za 2007. sastavljeni su u skladu s Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija ("Narodne novine", br. 112/93.) i Pravilnikom o knjigovodstvu i računskom planu neprofitnih organizacija ("Narodne novine", br. 20/94. i 40/94.).

Prema izvještaju ovlaštenog revizora financijski izvještaji Agencije prikazuju realno i objektivno financijsko stanje na dan 31. prosinca 2007. i rezultate poslovanja.

1.12.1. Račun prihoda i rashoda za razdoblje od 1. 1. 2007. do 31. 12. 2007.

- u kunama -

R. br.	Pozicija	2006.	2007.
1	2	4	4
A.	PRIHODI	18.244.914	27.434.400
1.	Prihodi iz proračuna		
2.	Prihodi od doprinosa	17.430.890	25.842.524
3.	Prihodi od članarina i naknada		
4.	Prihodi od transfera		
5.	Prihodi od djelatnosti	562.900	1.377.897
6.	Ostali prihodi	251.124	213.979
B.	RASHODI	13.709.397	14.710.821
1.	Materijalni rashodi	5.618.067	4.513.055
1.1.	Materijal	237.134	170.786
1.2.	Energija	161.072	188.239
1.3.	Usluge	5.219.861	4.154.030
1.4.	Ostali troškovi		
2.	Troškovi za zaposlene	6.287.648	8.564.686
2.1.	Plaće i naknade	6.187.797	8.435.228
2.2.	Ostali troškovi	99.851	129.458
3.	Nematerijalni troškovi	618.323	856.317
4.	Transferi		
5.	Rashodi za investicije	750.233	149.238
6.	Ostali rashodi	435.126	627.525
C.	VIŠAK PRIHODA	4.535.517	12.723.579
D.	MANJAK PRIHODA		

1.12.2. Bilanca na dan 31. prosinca 2007.

- u kunama -

R. br.	Pozicija	Stanje 31.12.2006.	Stanje 31.12.2007.
1	2	4	
	AKTIVA		
A.	DUGOTRAJNA IMOVINA	1.955.006	1.561.420
1.	Nematerijalna imovina		
2.	Materijalna imovina	1.955.006	1.561.420
2.1.	Postrojenja i oprema	2.572.931	2.680.243
2.2.	Ostala materijalna imovina	548.761	580.895
2.3.	Ispravak vrijednosti materijalne imovine	1.166.686	1.699.718
3.	Financijska imovina		
4.	Potraživanja		
B.	KRATKOTRAJNA IMOVINA	22.344.919	34.921.850
1.	Zalihe		
2.	Potraživanja	2.573.547	3.198.301
2.1.	Potraživanja od kupaca i potraživanja za dane predujmove	2.538.902	3.164.189
2.2.	Potraživanja od zaposlenih	13.018	5.251
2.3.	Potraživanja od države i drugih institucija	21.627	28.861
2.4.	Ostala potraživanja		
3.	Financijska imovina		
4.	Novac na računu i u blagajni	19.771.372	31.723.549
C.	PLAĆENI TROŠKOVI BUDUĆEG RAZDOBLJA	117.230	114.424
D.	UKUPNA AKTIVA	24.417.155	36.597.694
E.	IZVANBILANČNI ZAPISI	2.335.296	1.663.510
	PASIVA		
A.	OBVEZE	1.342.718	1.193.264
1.	Dugoročne obveze		
2.	Kratkoročne obveze	1.342.718	1.193.264
2.1.	Obveze za predujmove	257.115	117.097
2.2.	Obveze prema dobavljačima	406.784	260.737
2.3.	Obveze prema zaposlenima	350.464	372.112
2.4.	Obveze za poreze, doprinose i drugo	328.355	443.318
B.	PRIHODI BUDUĆEG RAZDOBLJA		
C.	IZVORI FINANCIRANJA	23.074.437	35.404.430
1.	Izvori financiranja od osnivača	18.269.295	22.411.226
2.	Izvori financiranja od vlastite djelatnosti		
3.	Ostali izvori financiranja	269.625	269.625
4.	Saldo fonda	4.535.517	12.723.579
D.	UKUPNA PASIVA	24.417.155	36.597.694
E.	IZVANBILANČNI ZAPISI	2.335.296	1.663.510

Razvoj tržišta i javnih usluga u energetske sektoru

2. RAZVOJ TRŽIŠTA I JAVNIH USLUGA U ENERGETSKOM SEKTORU

2.1. Električna energija

2.1.1. Zakonodavni okvir

U siječnju 2007. godine na snagu su stupili podzakonski akti koji uređuju djelovanje tržišta električne energije u Hrvatskoj:

- **Pravila djelovanja tržišta električne energije** ("Narodne novine", br. 135/06.) kojima se uređuju međusobni odnosi između sudionika na tržištu električne energije;
- **Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava** ("Narodne novine", br. 133/06.) koja određuju subjekte odgovorne za odstupanje, pružatelje usluge uravnoteženja elektroenergetskog sustava, njihove odnose s operatorom prijenosnog sustava, operatorom tržišta te način obračuna električne energije uravnoteženja;
- **Metodologija za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu** ("Narodne novine", br. 133/06.) čija je svrha omogućavanje ugovaranja usluge uravnoteženja elektroenergetskog sustava između operatora prijenosnog sustava i pružatelja usluge uravnoteženja, utvrđivanje okvira za određivanje referentne cijene električne energije uravnoteženja te utvrđivanje cijene električne energije uravnoteženja subjektima odgovornima za odstupanje;
- **Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći** koja uređuju način i uvjete dodjele te korištenja prekograničnih kapaciteta.

2.1.1.1. Pravila djelovanja tržišta električne energije

Ovim pravilima uređuju se odnosi na tržištu električne energije i to u sljedećim segmentima:

- postupci u kojima Hrvatski operator tržišta energije (u daljnjem tekstu: HROTE) organizira tržište električne energije;
- međusobni odnosi između HROTE-a i sudionika na tržištu električne energije;
- međusobni odnosi između HROTE-a i HEP-OPS-a, te HEP-ODS-a.

Ovim se propisom stvaraju preduvjeti djelovanja tržišta električne energije.

2.1.1.2. Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava

Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava definiraju sljedeće bitne elemente u procesu održavanja ravnoteže između potrošnje i proizvodnje u elektroenergetskom sustavu, a to znači:

- subjekte odgovorne za odstupanje (SOZO);
- pružatelje usluge uravnoteženja elektroenergetskog sustava;
- odnose SOZO-a i pružatelja usluga uravnoteženja elektroenergetskog sustava s HEP-OPS-om i HROTE-om;
- način obračuna električne energije uravnoteženja i plaćanja energije uravnoteženja.

2.1.1.3. Metodologija pružanja usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu

Svrha Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu je:

- omogućavanje ugovaranja usluge uravnoteženja elektroenergetskog sustava između operatora prijenosnog sustava i pružatelja usluge uravnoteženja;
- utvrđivanje okvira za određivanje referentne cijene električne energije uravnoteženja;
- utvrđivanje cijene električne energije uravnoteženja subjektima odgovornima za odstupanje.

2.1.1.4. Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći

Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći na spojnim vodovima elektroenergetskog sustava Republike Hrvatske s elektroenergetskim sustavima susjednih država uređuju način i uvjete dodjele i korištenja prekogranične prijenosne moći.

Riječ je o propisu od iznimne važnosti za uspostavu međunarodnog tržišta električne energije, tako da je Europska komisija donijela posebne naputke upravo o toj tematici.

2.1.2. Nadzor nad razdvajanjem energetske djelatnosti te praćenje razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti

HEP grupa je energetska tvrtka u potpunom državnom vlasništvu, koja se, među ostalim, bavi i proizvodnjom, prijenosom, distribucijom te opskrbom električne energije.

Hrvatska elektroprivreda d.d. (HEP d.d.) vladajuće je društvo HEP grupe, osnivač i jedini vlasnik osnovanih društava. Ona objedinjuje vođenje ovisnih društava HEP grupe i vlasnik je imovine, koju ugovorno prenosi na upravljanje ovisnim društvima ili tvrtkama-kćerima.

U HEP grupi je provedeno pravno, računovodstveno i funkcionalno razdvajanje HEP-OPS-a i HEP-ODS-a kao društava koja obavljaju regulirane djelatnosti od drugih djelatnosti u sastavu HEP grupe.

Osim navedenoga, važno je naglasiti kako je od 1. ožujka 2007. godine Sektor HEP Trade izdvojen iz HEP-a d.d. te je osnovana tvrtka HEP-Trgovina d.o.o. koja nabavlja električnu energiju za potrebe kupaca HEP-ODS-a i HEP-Opkrbe.

Neovisnost, razvidnost i nepristranost rada HEP-OPS-a zajamčena je i nadzorom njegovih poslovnih aktivnosti koji obavlja Agencija. HEP-OPS dužan je od Agencije tražiti suglasnost za pojedine aktivnosti te joj podnositi izvješća o svom radu.

Zakon o tržištu električne energije, članak 14., propisuje da operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava donose program kojim se utvrđuju uvjeti, pravila, ustroj i metodologija radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti radi nadziranja uvjeta iz članka 11., 12. i 13. Zakona o tržištu električne energije.

Operator prijenosnog i operator distribucijskog sustava dužni su podnijeti godišnje izvješće o provedenom programu Agenciji i javno ga objaviti na internetskim stranicama.

Temeljem navedenih zakonskih obveza HEP-OPS je osnovao Povjerenstvo za praćenje i nadziranje Programa za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP-Operatora prijenosnog sustava d.o.o. Povjerenstvo je usvojilo godišnje izvješće o provedbi Programa u razdoblju lipanj 2006. – lipanj 2007. koje je dostavilo Agenciji i objavilo ga na internetskoj stranici (www.hep.hr/ops/onama). U navedenom su izvješću predstavljene aktivnosti kojima se osigurava ostvarivanje zacrtanih ciljeva.

Temeljem zakonskih obveza HEP-ODS je također osnovao Povjerenstvo za praćenje i nadziranje Programa za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP-ODS-a. Nadziranje Programa počinje se primjenjivati od 1. siječnja 2008. godine. Od početka lipnja 2007. godine HEP - ODS na internetskoj adresi www.hep.hr/ods/ ima svoje stranice na kojima se kupcima električne energije redovito objavljuju obavijesti (tarifni modeli, cijena električne energije, upute o izračunu potrošnje, planirani radovi, savjeti za racionalno korištenje električne energije). Na istoj internetskoj adresi također su dostupni svi zakonski i podzakonski akti te interni propisi HEP-a d.d. koji se tiču kupaca električne energije kao i godišnja izvješća HEP - ODS-a sa svim podacima i pokazateljima poslovanja u prethodnoj godini.

2.1.3. Otvaranje tržišta električne energije

Prema odredbama Zakona o tržištu električne energije, od 1. srpnja 2007. godine svi kupci, osim kupaca iz kategorije kućanstava, stekli su povlaštenu status, s time što mali kupci (pravni subjekti s manje od 50 zaposlenih, te godišnjim prihodom manjim od 70 milijuna kuna) to pravo ne moraju iskoristiti. Temeljem podataka o prodaji električne energije u 2007. godini status povlaštenosti mogli su ostvariti kupci koji imaju ukupno 212.000 mjernih mjesta i čine 59 posto potrošnje električne energije u RH.

Prema podacima dobivenim od HROTE-a, tijekom 2007. godine 14 tvrtki registriranih za obavljanje energetske djelatnosti u Republici Hrvatskoj sklopilo je s HROTE-om sporazume koji im omogućavaju aktivnosti na tržištu električne energije. Za djelatnost trgovine (ali ne za krajnje kupce) sklopljeno je 12 sporazuma, a za djelatnost opskrbe (krajnjih) kupaca sklopljena su tri sporazuma.

Opskrbu tarifnih kupaca, sukladno Zakonu o tržištu električne energije, obavlja tvrtka HEP – ODS, a preostale dvije tvrtke, uz navedene trgovce postale su sudionici na tržištu električne energije.

Prema podacima dobivenim od HROTE-a, tijekom 2007. godine u Republici Hrvatskoj je 19 kupaca koristilo status povlaštenog kupca. Njihova ukupna potrošnja električne energije u 2007. godini bila je 912.722 MWh, odnosno 6 posto ukupne potrošnje u RH.

Osnovno zapažanje o stanju na tržištu električne energije u RH je činjenica da su prisutne samo dvije tvrtke koje mogu vršiti opskrbu povlaštenih kupaca, od kojih se jedna nije suštinski aktivirala. Razlog je u HEP-ovoj povoljnoj ponudi električne energije u odnosu na cijene na veletržištima u regiji.

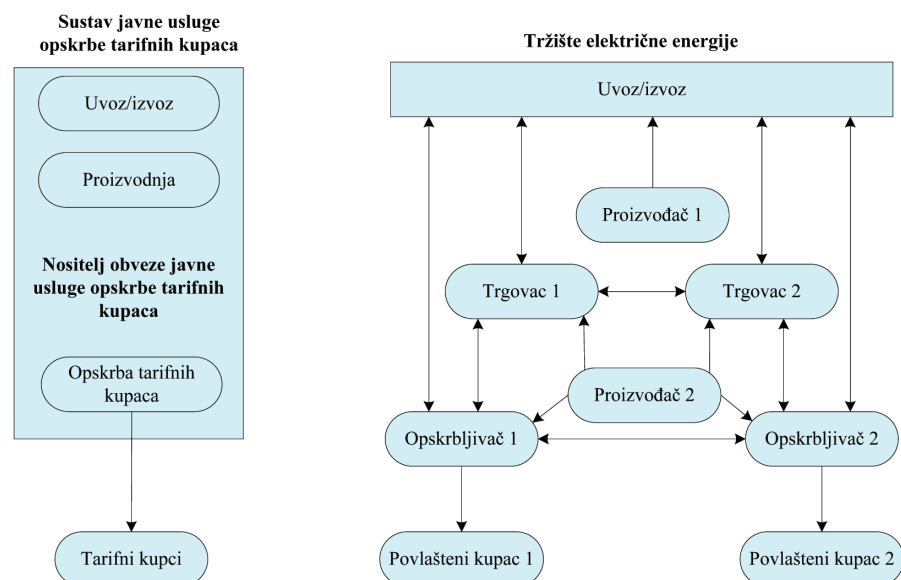
Prema podacima tvrtke HEP – Trgovina d.o.o. prosječna cijena kupnje električne energije na veletržištu u 2007. godini iznosila je 56,6 €/MWh.

Zbog toga je izostao interes novih opskrbljivača da uđu na tržište u Republici Hrvatskoj. No, realno je očekivati promjene u budućnosti.

S druge strane, što se tiče situacije na području trgovanja električnom energijom može se ocijeniti da je tržište bilo vrlo dinamično.

2.1.4. Aktivnosti u restrukturiranju elektroenergetskog sektora

Temeljni energetske zakoni zajedno s podzakonskim aktima određuju hrvatski model tržišta električne energije, čija je osnovna struktura shematski prikazana na slici 2.1.1.

Slika 2.1.1. Model tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj

HROTE obavlja djelatnost organiziranja tržišta električne energije kao javnu uslugu, pod nadzorom Agencije.

HROTE je s radom počeo 4. travnja 2005. godine, a tijekom 2007. godine u potpunosti je dovršen postupak izdvajanja HROTE-a iz Hrvatske elektroprivrede d.d. u neovisno društvo u vlasništvu Republike Hrvatske.

2.1.5. Praćenje pravila o vođenju i raspodjeli kapaciteta spojnih vodova

Sukladno Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti Agencija, među ostalim, posebice prati pravila o vođenju i raspodjeli kapaciteta spojnih vodova, u suradnji s regulatornim tijelima susjednih država s kojima postoje veze elektroenergetskih sustava.

Način te uvjeti vođenja i raspodjele kapaciteta prekograničnih spojnih vodova u Republici Hrvatskoj uređeni su Pravilima o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći (u daljnjem tekstu: Pravila o dodjeli), koje je potkraj 2006. godine donio HEP-OPS, a primjenjuju se od 1. siječnja 2007. godine. Pravila o dodjeli objavljena su na internetskim stranicama HEP-OPS-a.

Sukladno Pravilima o dodjeli, prijenosni kapacitet dodjeljuje se na periodičnoj dodjeli, dražbi i bilateralnoj dodjeli.

Na periodičnoj dodjeli raspoloživi kapacitet se bez naplate dodjeljuje na razdoblje u trajanju od jedne godine, pola godine i tri mjeseca.

U periodičnoj dodjeli za uvoz može sudjelovati svaki sudionik koji električnu energiju uvozi za tarifne i povlaštene kupce u Republici Hrvatskoj. Pritom, u slučaju zagušenja pri uvozu na periodičnoj dodjeli, prednost ima nositelj obveze javne usluge opskrbe.

U periodičnoj dodjeli za izvoz može sudjelovati svaki sudionik koji izvozi električnu energiju proizvedenu u Republici Hrvatskoj, osim povlaštene poticane proizvodnje. U slučaju zagušenja pri izvozu, prednost imaju sudionici koji izvoze energiju proizvedenu u povlaštenim elektranama.

Preostali nedodijeljeni kapacitet na periodičnoj dodjeli dodjeljuje se na sljedećoj periodičnoj dodjeli, na mjesečnoj dražbi ili bilateralnom dodjelom. Prijenosni kapacitet koji ostane nedodijeljen nakon mjesečne dražbe, može se dodijeliti na dnevnoj dražbi ili bilateralnom dodjelom. Prijenosni kapaciteti koji ostanu nedodijeljeni nakon dnevne dražbe, dodjeljuju se bilateralnom dodjelom.

Na dražbi se raspoloživi prijenosni kapacitet nudi s razdobljem dodjele u trajanju od jednog mjeseca i od jednoga dana. Ako na prijenosnom vodu nema zagušenja, kapacitet se bez naplate dodjeljuje sudionicima dražbe u zatraženom iznosu. Ako na prijenosnom vodu postoji zagušenje, kapacitet se dodjeljuje po načelu marginalne ponuđene cijene za zatraženi kapacitet.

Na bilateralnoj dodjeli prijenosni kapacitet se nudi za razdoblje dodjele od dijela mjeseca, jednoga dana i dijela dana. U slučaju zagušenja kod bilateralne dodjele i nepostojanja mogućnosti organiziranja dražbe, prioritet dodjele kapaciteta za uvoz imaju nositelj obveze javne usluge opskrbe i sudionici koji uvoze za povlaštene kupce. Pri izvozu prioritet kod dodjele imaju sudionici koji izvoze električnu energiju proizvedenu u Republici Hrvatskoj.

Prema Pravilima o dodjeli nije predviđeno sekundarno tržište dodijeljenim kapacitetima. Dodijeljeni kapacitet nije prenosiv i može ga koristiti isključivo sudionik kojemu je dodijeljen, osim u slučaju kada tarifni kupac mijenja status u povlaštenog kupca.

Ukupan zbroj prosječnih zimskih i ljetnih vrijednosti prekograničnog neto kapaciteta NTC (eng. *Net Transfer Capacity*) prikazan je u tablici 2.1.1. Navedeni prosječni iznosi ukupnog NTC-a dani su po pojedinoj granici. Zimske vrijednosti odnose se na siječanj, veljaču, ožujak, listopad, studeni i prosinac, dok se ljetne vrijednosti odnose na travanj, svibanj, lipanj, srpanj, kolovoz i rujanj. Međunarodne oznake pojedinih zemalja su HR (Hrvatska), SI (Slovenija), HU (Mađarska), BA (Bosna i Hercegovina) i RS (Srbija).

Tablica 2.1.1. Ukupan zbroj prosječnih zimskih i ljetnih vrijednosti NTC [MW]

Zimske vrijednosti				Ljetne vrijednosti			
HR	→	HU	950,00	HR	→	HU	795,83
HR	←	HU	266,67	HR	←	HU	233,33
HR	→	SI	933,33	HR	→	SI	950,00
HR	←	SI	891,67	HR	←	SI	900,00
HR	→	RS	266,67	HR	→	RS	150,17
HR	←	RS	316,67	HR	←	RS	203,33
HR	→	BA	668,33	HR	→	BA	573,33
HR	←	BA	473,33	HR	←	BA	461,67

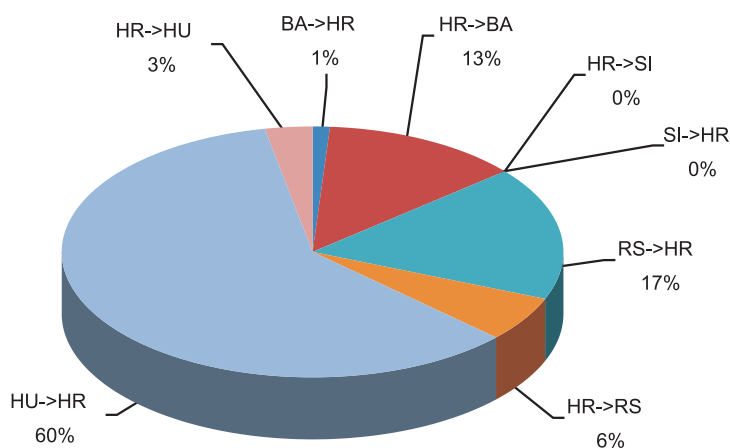
Izvor: HEP-OPS

Na godišnjoj razini tijekom 2007. godine nije bilo periodične godišnje dodjele prekograničnih kapaciteta prijenosnih vodova temeljem Pravila o dodjeli, zato što u vrijeme godišnje dodjele Pravilnik o dodjeli još nije stupio na snagu.

Prekogranični prijenosni kapaciteti na periodičnim dodjelama tijekom 2007. godine za razdoblje od pola godine i tri mjeseca dodijeljeni su sukladno Pravilima o dodjeli.

HEP-OPS je s dražbama za mjesečnu dodjelu prekograničnih kapaciteta započeo u ožujku 2007. godine.

U 2007. godini ukupni ostvareni prihod od mjesečnih dražbi za prekogranične kapacitete prijenosnih vodova HEP-OPS-a iznosio je 65.000.000 kuna, od toga je 60 posto ostvareno na hrvatsko-mađarskoj granici u smjeru Hrvatske. Značajniji udio prihoda ostvaren je i na hrvatsko-srpskoj granici iz smjera Srbije (17 posto) i na granici Hrvatske i Bosne i Hercegovine u smjeru Bosne i Hercegovine (13 posto). Slika 2.1.2. prikazuje strukturu prihoda HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi.

Izvor: HEP-OPS

Slika 2.1.2. Struktura prihoda HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi za prekogranične prijenosne kapacitete po granicama tijekom 2007. godine

2.1.6. Transit električne energije i ITC sporazum

Do 1. lipnja 2007. godine, kada je započeta primjena mehanizma o međusobnoj kompenzaciji troškova operatora prijenosnih sustava tzv. ITC mehanizma, HEP-OPS naplaćivao je naknadu za tranzit električne energije kroz Republiku Hrvatsku, nakon čega je stupio na snagu ITC sporazum za 2008.-2009. godinu. Prihod od naknade za tranzit električne energije do početka primjene ITC mehanizma tijekom 2007. godine (razdoblje siječanj – svibanj 2007. godine), prihod po osnovi ITC mehanizma u razdoblju lipanj – studeni 2007. godine, predviđeni prihod po osnovi ITC za prosinac 2007. godine, ukupni predviđeni prihod po osnovi ITC mehanizma u 2007. godinu te ukupni prihod od naknade za tranzit i prihod od ITC mehanizma za 2007. godinu, prikazani su u tablici 2.1.2.

Tablica 2.1.2. Prihod od naknade za tranzit električne energije kroz Republiku Hrvatsku i prihod od ITC mehanizma za 2007. godinu

Vrsta prihoda	Iznos [kn]
Prihod od naplate naknade za tranzit (siječanj-svibanj 2007.)	33.916.371,65
Prihod od ITC mehanizma (lipanj-studeni 2007.)	31.114.703,64
Prihod od ITC za prosinac 2007. (procjena)	1.980.818,53
Ukupni prihodi od ITC mehanizma u 2007. (lipanj-prosinac 2007.)	33.095.522,17
ITC + naplata naknada od tranzita	67.011.893,82

Izvor: HEP-OPS

2.2. Plin

2.2.1. Zakonodavni okvir

Uređenje plinskog sektora Republike Hrvatske temelji se na Zakonu o energiji ("Narodne novine", br. 68/01., 177/04. i 76/07.), Zakonu o tržištu plina ("Narodne novine", br. 40/07.) i Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 177/04. i 76/07.).

U 2007. godini doneseni su Zakon o tržištu plina, Tarifni sustav za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 34/07. i 47/07.), Tarifni sustav za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 34/07. i 47/07.) i Odluka o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca ("Narodne novine", br. 77/07.). Oni su detaljnije opisani u nastavku. Osim toga, donesene su izmjene i dopune Tarifnog sustava za transport prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 03/07.). Tijekom 2007. počela je izrada niza podzakonskih akata koji proizlaze iz odredaba Zakona o tržištu plina, kao što su Opći uvjeti opskrbe prirodnim plinom, Uredba o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom, Pravilnik o organizaciji tržišta prirodnog plina, Mrežna pravila transportnog sustava, Mrežna pravila distribucijskog sustava i dr.

2.2.1.1. Zakon o tržištu plina

Zakon o tržištu plina donosi bitne promjene na tržište prirodnog plina u Republici Hrvatskoj. Implementacijom odredaba Zakona o tržištu plina očekuje se ispunjenje sljedećih ciljeva:

- razdvajanje plinskih djelatnosti proizvodnje, transporta, upravljanja terminalom za ukapljeni prirodni plin (u daljnjem tekstu: UPP), skladištenja plina, distribucije i opskrbe plinom;
- uspostavljanje operatora transportnog sustava, operatora terminala za UPP, operatora sustava skladišta plina i operatora distribucijskog sustava s jasno definiranim obvezama i odgovornostima;

- određivanje jasnih pravila radi preuzetih obveza pružanja javnih usluga;
- uspostava međusobnih odnosa radi pružanja svih usluga na tržištu plina na razvidan, objektivan i nepristran način;
- određivanje uvjeta, rokova i dinamike otvaranja tržišta plinom;
- definiranje uvjeta izgradnje novih objekata;
- omogućavanje djelotvorne povezanosti nacionalnog plinskog sustava sa sustavima u Europi.

Temeljni cilj Zakona o tržištu plina je stvaranje normativnih pretpostavki za osiguranje pouzdane, učinkovite i ekonomične opskrbe plinom. Zbog toga Zakon o tržištu plina predviđa da tržište plina mora biti organizirano na temelju prava treće strane na pristup mreži proizvodnih plinovoda, transportnom sustavu, distribucijskom sustavu, sustavu skladišta plina, uključujući pristup operativnoj akumulaciji i terminalu za UPP, jednako za sve sudionike na tržištu koji imaju pravo na pristup. Zakon o tržištu plina predviđa liberalizaciju tržišta na način da se tržište plina otvara postupno, u skladu s prilikama na domaćem tržištu te gospodarskim i socijalnim prilikama u Republici Hrvatskoj.

Zakonom o tržištu plina propisuje se donošenje novog sustava provedbenih podzakonskih akata putem kojih bi se dovršio proces usklađivanja propisa u sektoru plina s pravnom stečevinom Europske unije. To obuhvaća sljedeće podzakonske akte:

- Opće uvjete za opskrbu prirodnim plinom;
- Uredbu o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom;
- Pravilnik o organizaciji tržišta prirodnog plina;
- Mrežna pravila transportnog sustava, odnosno distribucijskog sustava;
- Pravila korištenja sustava skladišta plina, odnosno pravila korištenja terminala za UPP;
- Odluku o cijeni za dobavu plina za dobavljača plina za opskrbljivače tarifnih kupaca;
- Pravilnik o naknadi za priključenje na plinsku mrežu i za povećanje priključne snage;
- Tarifne sustave za regulirane cijene u sektoru plina.

2.2.1.2. Tarifni sustav za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki i Tarifni sustav za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki

Tarifni sustav za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki i Tarifni sustav za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki doneseni su prvi put u Republici Hrvatskoj, a temelje se na odredbama Zakona o energiji i Zakona o regulaciji energetske djelatnosti. Značajke novih tarifnih sustava su, među ostalim, sljedeće:

- kao metoda regulacije koristi se metoda priznatih troškova poslovanja. Dopušteni prihod distributera ili opskrbljivača, čiji je način izračuna definiran tarifnim sustavima, osim operativnih troškova poslovanja uključuje i amortizaciju reguliranih sredstava i prinos od reguliranih sredstava, a u slučaju opskrbe prirodnim plinom i troškove nabave plina;
- korisnici distribucijskog sustava plinovoda, odnosno tarifni kupci u slučaju tarifnog sustava za opskrbu prirodnim plinom, raspoređuju se na tarifne skupine kućanstvo i poduzetništvo. Tarifna skupina kućanstvo sadrži jedan tarifni model, dok tarifna skupina poduzetništvo sadrži dva tarifna modela, ovisno o ukupnoj godišnjoj potrošnji prirodnog plina. Za svaki od tarifnih modela određene su dvije tarifne stavke, jedinična cijena distribuirane/isporučene količine prirodnog plina koja se obračunava u kn/Sm³ i fiksna mjesečna naknada namijenjena pokrivanju stvarnih fiksnih troškova koja se obračunava u kn;
- distributer, odnosno opskrbljivač, tarifne stavke određuje na način da očekivani ukupni prihod, čiji je način izračuna, također, definiran tarifnim sustavima, ne prelazi iznos dopuštenog prihoda.

Primjenom tarifnih sustava cijena distribucije i opskrbe prirodnim plinom određuje se na razvidan i nepristran način, čime tarifni kupac dobiva veću razinu zaštite, a posredno i veću

kvalitetu usluge povećanjem djelotvornosti i transparentnosti poslovanja distributera, odnosno opskrbljivača. Isto tako, osiguravaju se preduvjeti za postupno otvaranje tržišta prirodnog plina te za razvoj distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj.

2.2.1.3. Odluka o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca

Odluka o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca definira cijenu za dobavu plina. Njezinim donošenjem prestao je vrijediti Tarifni sustav za dobavu prirodnog plina za tarifne kupce ("Narodne novine", br. 99/02.). Prema odredbama Odluke, dobavna cijena korigira se proporcionalno za razliku u stvarnoj donjoj kalorijskoj vrijednosti plina.

2.2.2. Otvaranje tržišta prirodnog plina

Zakonom o tržištu plina predviđena je liberalizacija tržišta na način da se tržište plina otvara postupno, u skladu s prilikama na domaćem tržištu te gospodarskim i socijalnim prilikama u Republici Hrvatskoj. Naime, sukladno odredbama Zakona o tržištu plina, kupci prirodnog plina mogu biti povlašteni ili tarifni, nevezano za sustav iz kojeg se opskrbljuju plinom. Povlašteni kupac definiran je kao:

- kupac koji troši plin za proizvodnju električne energije, neovisno o iznosu godišnje potrošnje i u granicama količine plina namijenjene takvoj uporabi;
- kupac koji troši plin za istodobnu proizvodnju električne i toplinske energije, neovisno o iznosu godišnje potrošnje i u granicama količine plina namijenjene takvoj uporabi;
- krajnji kupac koji je u prethodnoj kalendarskoj godini trošio više od 25 milijuna prostornih metara (m³) plina;
- kupac koji troši plin za obavljanje djelatnosti proizvodnje sirovog željeza, čelika i ferolegura, uz godišnju proizvodnju od najmanje 50.000 tona sirovog čelika.

U prijelaznim i završnim odredbama Zakona o tržištu plina definirano je da status povlaštenoga kupca od 1. kolovoza 2007. stječe kupac koji ne pripada kategoriji kućanstvo, a od 1. kolovoza 2008. status povlaštenoga kupca stječu sva kućanstva.

Udio potrošnje prirodnog plina kupaca koji su stekli status povlaštenosti do 31. prosinca 2007. u ukupnoj potrošnji prirodnog plina iznosi 79,5 posto, što predstavlja deklarativnu otvorenost tržišta prirodnog plina u Republici Hrvatskoj. Stupanj otvorenosti tržišta prikazan je u tablici 2.2.1.

Tablica 2.2.1. Otvorenost plinskog tržišta u Republici Hrvatskoj

Država	Kriterij/prag povlaštenosti	Stupanj deklarativne otvorenosti [%]	Stupanj stvarne otvorenosti [%]		Razdvajanje transporta plina od ostalih djelatnosti	Razdvajanje distribucije plina od ostalih djelatnosti
			poduzetništvo	kućanstva		
Republika Hrvatska	Od 08/2007.: svi osim kućanstava Od 08/2008.: svi kupci	79,5	0	0	vlasničko	u procesu provođenja računovodstvenog i pravnog razdvajanja

Izvor: HERA

2.3. Nafta i naftni derivati

2.3.1. Zakonodavni okvir

Tržište nafte i naftnih derivata, odnosno pripadajuće energetske djelatnosti, reguliraju Zakon o energiji, Zakon o regulaciji energetske djelatnosti i Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata.

Tijekom 2007. izrađen je i usvojen niz odgovarajućih podzakonskih akata, a opis važnijih slijedi u nastavku teksta.

2.3.1.1. Pravilnik o utvrđivanju cijena naftnih derivata

Pravilnik o utvrđivanju cijena naftnih derivata ("Narodne novine", br. 3/07.) propisuje način određivanja najviše cijene naftnih derivata. Izmjene, s obzirom na prethodni Pravilnik o utvrđivanju cijena naftnih derivata ("Narodne novine", br. 75/06.), se odnose na:

- određivanje obračunskog elementa X3 (iznos na ime troškova primarnog skladištenja i manipulacije koji iznosi 215,89 kn/t za motorne benzine, odnosno 208,77 kn/t za dizelska goriva, plinsko ulje (loživo ulje ekstra lako) i plavi dizel) umjesto do sada korištenog iznosa carine u kn/t prema propisanoj carinskoj stopi na uveznu cijenu pojedinog derivata;
- obračunski element M (troškovi magistralnog prijevoza, manipulacije te prometa na veliko i malo – marža) koji sada za plavi dizel iznosi 0,30 kn/l, umjesto do sada korištenih 0,40 kn/l.

2.3.1.2. Statut Hrvatske agencije za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata

Statut Hrvatske agencije za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata ("Narodne novine", br. 6/07.) uređuje naziv i sjedište, djelatnost, unutarnji ustroj, upravljanje, načela rada i poslovanja, ovlasti i način odlučivanja, predstavljanje, zastupanje, opće akte, tajnost podataka, javnost rada, financiranje te druga pitanja od značenja za rad Hrvatske agencije za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata (u daljnjem tekstu: HANDA).

Osnovne djelatnosti HANDA-e su:

- prikupljanje naknade za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata;
- kupovina i prodaja nafte i naftnih derivata radi formiranja i zadržavanja zaliha;
- organizacija, nadzor i upravljanje obveznim zalihama nafte i naftnih derivata;
- namjensko trošenje sredstava za formiranje i skladištenje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata;
- utvrđivanje uvjeta za skladištenje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata.

2.3.1.3. Odluka o iznosu naknade za financiranje rada HANDA-e i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2007. godinu

Odlukom o iznosu naknade za financiranje rada Hrvatske agencije za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2007. godinu ("Narodne novine", br. 8/07.) utvrđuje se naknada za financiranje rada HANDA-e i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2007. godinu, u iznosu 150,00 kuna po toni naftnih derivata.

2.3.1.4. Tarifni sustav za transport nafte naftovodom

Tarifni sustav za transport nafte naftovodom ("Narodne novine", br. 39/07.) donosi Agencija, a njime se određuju:

- način i kriteriji za utvrđivanje tarifa za transport nafte;
- značajke metodologije;
- kategorije korisnika usluga transporta nafte naftovodom;

- podaci, dokumenti i ostale podloge koje se koriste za utvrđivanje troškova transporta nafte naftovodom, ukupni prihodi energetske subjekta za transport nafte naftovodom i tarife za transport nafte naftovodom.

Tarifni sustav za transport nafte naftovodom utvrđuje metodologiju izračuna gornjeg iznosa tarifa za transport nafte naftovodom, kako bi se ostvarilo pokriće ukupnih troškova poslovanja transportera nafte, osigurala investicije za razvoj transportnog sustava naftovoda, osigurao prihod na imovinu, tj. investicije u transportni sustav naftovoda, održavanje sigurnosti transportnog sustava i zaštita okoliša.

2.3.1.5. Odluka o postotku biogoriva u ukupnom udjelu goriva u 2007. godini i količini biogoriva koje se mora staviti u promet na domaće tržište u 2007. godini

Odluka o postotku biogoriva u ukupnom udjelu goriva u 2007. godini i količini biogoriva koje se mora staviti u promet na domaće tržište u 2007. godini ("Narodne novine", br. 43/07.) propisuje da postotak biogoriva u ukupnom udjelu energetske potrošnje goriva u 2007. iznosi 0,9 posto, što je ekvivalentno 22.000 tona biodizela ili drugog biogoriva u ekvivalentnoj količini izračunato prema energetske vrijednosti propisanoj Uredbom o kakvoći biogoriva ("Narodne novine", br. 141/05.)

2.3.1.6. Uredba o visini posebnog poreza na naftne derivate

Uredbom o visini posebnog poreza na naftne derivate ("Narodne novine", br. 44/07.) propisuju se visine posebnog poreza koje se plaćaju na određene naftne derivate.

2.3.1.7. Odluka o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom

Odlukom o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom ("Narodne novine", br. 57/07.) određuje se iznos tarifa za transport nafte naftovodom Jadranskog naftovoda d.d. Zagreb.

2.3.1.8. Odluka o količini i strukturi obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2007. godinu

Odlukom o količini i strukturi obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2007. godinu ("Narodne novine", br. 58/07.) određuje se količina i struktura obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2007. godinu, na temelju ostvarene potrošnje naftnih derivata u prethodnoj godini.

2.3.1.9. Pravilnik o podacima koje su energetske subjekti dužni dostavljati Ministarstvu

Pravilnik o podacima koje su energetske subjekti dužni dostavljati Ministarstvu ("Narodne novine", br. 87/07.) određuje sadržaj, način i rokove dostave podataka koje su energetske subjekti koji obavljaju djelatnost uvoza i/ili proizvodnje nafte i/ili naftnih derivata i/ili biogoriva, djelatnost trgovine na veliko i/ili trgovine na malo naftnim derivatima i/ili biogorivima dužni dostavljati Ministarstvu za potrebe energetske planiranja i izvještavanja.

2.3.1.10. Pravilnik o ukapljenom naftnom plinu

Pravilnikom o ukapljenom naftnom plinu ("Narodne novine", br. 117/07.) propisuju se uvjeti i mjere zaštite od požara i tehnoloških eksplozija pri izgradnji građevina i postrojenja te skladištenju, držanju i prometu ukapljenog naftnog plina.

2.3.1.11. Program praćenja kakvoće tekućih naftnih goriva za 2008. godinu

Program praćenja kakvoće tekućih naftnih goriva za 2008. godinu ("Narodne novine", br. 120/07.) odnosi se na goriva koja se stavljaju u promet na domaće tržište ili se koriste za vlastite potrebe, a propisuje:

- način uzorkovanja tekućih naftnih goriva posebno za benzinske postaje i skladišta;
- broj i učestalost uzimanja uzoraka;
- lokacije uzorkovanja ovisno o količini tekućih naftnih goriva koje je dobavljač stavio u promet na domaće tržište ili koje koristi za vlastite potrebe;
- laboratorijsku analizu uzoraka tekućih naftnih goriva.

2.3.1.12. Odluka o određivanju godišnje količine tekućih naftnih goriva koja se smije stavljati u promet na domaćem tržištu, a ne udovoljava graničnim vrijednostima i drugim značajkama kakvoće tekućih naftnih goriva

Odluka o određivanju godišnje količine tekućih naftnih goriva koja se smije stavljati u promet na domaćem tržištu, a ne udovoljava graničnim vrijednostima i drugim značajkama kakvoće tekućih naftnih goriva ("Narodne novine", br. 133/07.) određuje količine pojedinih tekućih naftnih goriva koje se smiju staviti na tržište RH u 2007. godini, a da odstupaju od propisanih graničnih vrijednosti kakvoće.

2.3.1.13. Odluka o iznosu naknade za financiranje rada HANDA-e i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2008. godinu

Odlukom o iznosu naknade za financiranje rada Hrvatske agencije za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2008. godinu ("Narodne novine", br. 133/07.) utvrđuju se iznosi naknade od 150 kuna po toni za motorne benzine, avionska goriva, odnosno 190 kuna po toni za dizelska goriva, plinska ulja, odnosno 80 kuna po toni za loživa ulja (lako, srednje i teško) i gorivo za mlazne motore.

2.4. Toplinska energija

2.4.1. Zakonodavni okvir

Uređenje energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom u hrvatskom pravnom sustavu započelo je 2001. godine donošenjem Zakona o energiji ("Narodne novine", br. 68/01.) koji je člankom 39. predvidio donošenje posebnog zakona za djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom.

Nastavljeno je usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o komunalnom gospodarstvu ("Narodne novine", br. 82/04.) kojim se propisuje brisanje komunalne djelatnosti opskrbe toplinskom energijom, čim stupi na snagu zakon kojim će se posebno urediti djelatnost proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom.

Tako su stupanjem na snagu Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom ("Narodne novine", br. 42/05.) od travnja 2005. godine, umjesto brisane komunalne djelatnosti opskrbe toplinskom energijom, definirane energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, te je uspostavljen pravni okvir za sveobuhvatno i organizirano poslovanje sektora toplinarstva u skladu s relevantnim aktima Europske unije.

Zakonom o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom se, među ostalim, uređuju uvjeti i način obavljanja energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, prava i obveze subjekata koji navedene djelatnosti obavljaju, prava i obveze kupaca toplinske energije, osiguravanje sredstava za obavljanje tih djelatnosti, financiranje izgradnje objekata i uređaja za proizvodnju i distribuciju toplinske energije, nadzor nad primjenom Zakona te novčane kazne za počinitelje prekršaja utvrđenih Zakonom.

Aktivnost pravnog uređenja energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom nastavljena je intenzivnim radom na podzakonskim aktima koji su propisani ovim Zakonom, kao i drugim zakonima iz paketa energetske zakonodavstva.

Tijekom 2006. godine Agencija je donijela Tarifni sustav za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 57/06. i 116/06.). Te iste godine Vlada Republike Hrvatske donijela je Opće uvjete za opskrbu toplinskom energijom ("Narodne novine", br. 129/06.) – kojima su definirani energetske i tehničke uvjeti, te gospodarske odnosi između distributera, opskrbljivača i kupaca toplinske energije.

Do 2006. godine važeći načini obračuna troška za isporučenu toplinsku energiju trebali su vrijediti sve dok nove visine tarifnih stavki ne utvrdi energetske subjekt ili Agencija, sukladno odredbama Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, i po proceduri koju propisuje Zakon o energiji dostavi Ministarstvu, koje prijedlog, uz mišljenje Agencije ili energetske subjekta, dostavlja Vladi Republike Hrvatske, koja u konačnici određuje, odnosno donosi odgovarajuće tarifne stavke.

Naime, energetske subjekti za obavljanje čijih djelatnosti se primjenjuje odgovarajući Tarifni sustav bili su u obvezi dostaviti prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki Ministarstvu koje pribavlja mišljenje Agencije. U drugoj polovici 2006. godine Ministarstvo je za nekoliko energetske subjekata, koji su dostavili odgovarajuće prijedloge za određivanje visine tarifnih stavki, zatražilo mišljenje Agencije. Međutim, bez poznavanja stvarno isporučenih količina toplinske energije zbog nepostojanja mjernih uređaja, bilo je nemoguće provjeriti opravdanost i osnovanost predloženih visina tarifnih stavki koje su predlagali energetske subjekti.

Tijekom 2007. godine Tarifni sustav za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", br. 57/06.) višekratno je izmijenjen i dopunjen. Time se određenom broju energetske subjekata ostavila mogućnost da do listopada 2008. godine koriste iznose mjesečnih tarifnih stavki iskazanih po četvornome metru grijane površine, tj. zadrže forme tarifnih stavki koje ne ovise o isporučenim količinama toplinske energije.

Tijekom 2007. godine započela je i izrada Pravilnika o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju kojeg, prema čl. 24. Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom, donosi ministar.

Također je započela izrada Pravilnika o uvjetima za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača toplinske energije, prema čl. 9. Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom.

2.5. Obnovljivi izvori energije i kogeneracija

2.5.1. Zakonodavni okvir

Tijekom 2007. godine donesen je i paket podzakonskih akata koji regulira pitanje obnovljivih izvora električne energije i kogeneracije. Doneseni su sljedeći podzakonski akti:

- **Uredba o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče** ("Narodne novine", br. 33/07.) kojom se određuju ciljevi Republike Hrvatske u proizvodnji električne energije iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja;
- **Uredba o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije** ("Narodne novine", br. 33/07.) kojom se određuje način korištenja, visina, obračun, prikupljanje, raspodjela i plaćanje naknade za poticanje proizvodnje električne energije iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja;
- **Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije** ("Narodne novine", br. 67/07.) kojim se propisuju uvjeti i mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije i kogeneracijskih postrojenja te uređuju druga pitanja od značenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije;

- **Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije** (“Narodne novine”, br. 67/07.) kojim se propisuju uvjeti za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača električne energije, koji može steći nositelj projekta ili proizvođač koji u pojedinačnom proizvodnom objektu istodobno proizvodi električnu i toplinsku energiju, koristi otpad ili obnovljive izvore energije za proizvodnju električne energije na gospodarski primjeren način, usklađen sa zaštitom okoliša;
- **Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije** (“Narodne novine”, br. 33/07.) kojim se određuje pravo povlaštenih proizvođača električne energije na poticajnu cijenu električne energije koju operator tržišta plaća za isporučenu električnu energiju proizvedenu iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja. Njime se također utvrđuju tarifne stavke i visina tarifnih stavki za električnu energiju proizvedenu iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja, ovisno o vrsti izvora, snazi i drugim elementima isporučene električne energije, kao i način i uvjeti primjene tih elemenata.

Analiza energetskog sektora

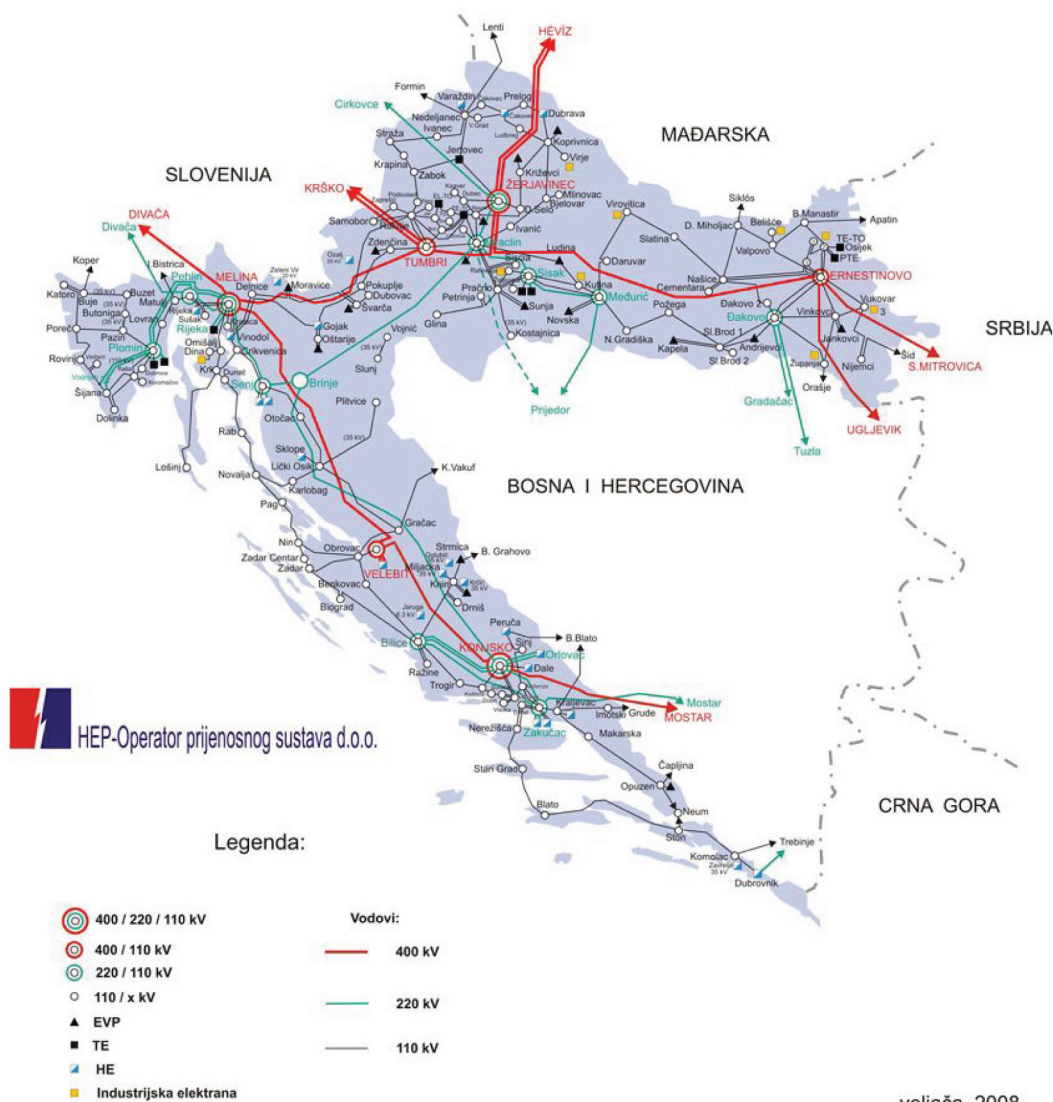

3. ANALIZA ENERGETSKOG SEKTORA

3.1. Električna energija

3.1.1. Prijenosna mreža

U Hrvatskoj postoji jedan operator prijenosnog sustava, HEP-OPS. Nadležan je za sigurnost elektroenergetskog sustava, odnosno odgovoran je za kontinuitet i pouzdanost opskrbe električnom energijom te ispravnu koordinaciju sustava proizvodnje, prijenosa i distribucije. Prijenosna elektroenergetska mreža i proizvodni objekti za čiju sigurnost je nadležan HEP-OPS prikazana je na slici 3.1.1.

Izvor: web stranice HEP-OPS-a, objavljeno u veljači 2008.

Slika 3.1.1. Shema prijenosne mreže i proizvodnih objekata hrvatskog elektroenergetskog sustava

Osnovni podaci o prijenosnoj mreži dani su u tablici 3.1.1.

Tablica 3.1.1. Temeljni podaci o prijenosnoj mreži za 2007. godinu

Tip podatka/naponska razina	400 kV	220 kV	110 kV	UKUPNO
Duljina vodova [km]	1.159	1.232	4.847	7.238
Transformatorske stanice [kom.]	5	6	106	117
Instalirana snaga [MVA]	4.100	2.100	4.861	11.061

Izvor: Izvješće HEP-OPS-a za 2007. godinu

Pregled značajnijih kapitalnih ulaganja u prijenosnu mrežu koja su dovršena 2007. godine prikazan je u tablici 3.1.2.

Tablica 3.1.2. Pregled značajnijih kapitalnih ulaganja u prijenosnu mrežu koja su dovršena 2007. godine

Naziv objekta	Vrsta izgradnje
TS 110/20(10) kV SISCIA, s priključnim DV 2x110 kV na vod Mraclin – Pračno	Nova TS i DV
TS 110/20(10) kV DRNIŠ, s priključnim DV 2x110 kV na vod Bilice – Knin	Nova TS i DV
TS 110/20(10) kV VINČENT, s priključnim DV 2x110 kV na vod Šijana – Rovinj	Nova TS i DV
RP 110 kV PODSUSED	Rekonstrukcija RP
TS 110/35/20(10) kV ŠVARČA	Proširenje TS
TS 110/35 kV RESNIK	Rekonstrukcija sabirnica
TS 110/35/10(20) kV RAŠA	Rekonstrukcija TS

Izvor: HEP-OPS

Tijekom protekle 2007. godine HEP-OPS je uspješno obavio svoju temeljnu zadaću vođenja stalne brige o održanju tehničkih uvjeta za siguran i pouzdan pogon hrvatskog elektroenergetskog sustava radi osiguranja kvalitetne opskrbe kupaca električnom energijom u Republici Hrvatskoj.

U 2007. godini ostvarena je ukupna potrošnja električne energije na razini prijenosa u iznosu 17.630 GWh, s porastom od 2,57 posto u odnosu na prethodnu godinu. U tablici 3.1.3. dan je pregled vršnih opterećenja sustava u posljednje četiri godine.

Tablica 3.1.3. Vršna opterećenja elektroenergetskog sustava u posljednje četiri godine

Godina	Vršno opterećenje (MWh/h)	Datum	Sat
2004.	2.793	23. XII.	18
2005.	2.900	2. III.	20
2006.	3.036	25. I.	20
2007.	3.098	17. XII.	18

Izvor: Izvješća HEP-OPS-a

U skladu sa Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti Agencija posebice prati rokove u kojima operator prijenosnog sustava ili operator distribucijskog sustava izvodi popravke i priključke te objektivne, razvidne i nepristrane uvjete i tarife za priključenje novih proizvođača električne energije, osobito vodeći računa o troškovima i koristima obnovljivih izvora energije, distribuirane proizvodnje i kogeneracije.

Popis zatraženih i izdanih prethodnih elektroenergetskih suglasnosti HEP-OPS-a kupcima električne energije za 2007. prikazan je u tablici 3.1.4.

Tablica 3.1.4. Popis zatraženih i izdanih prethodnih elektroenergetskih suglasnosti HEP-OPS-a kupcima električne energije u 2007. godini

Red. br.	Naziv potrošača i tražena snaga	Zatražena snaga [MW]	Odobrena snaga [MW]	Napomena
1.	HŽ - Infrastruktura	10	0	u postupku
2.	TLM TVP d.o.o. Šibenik	15	15	
3.	CMC Sisak d.o.o.	70	70	
4.	DINA - Petrokemija	7,5	7,5	

Izvor: HEP-OPS

Podaci o troškovima uravnoteženja za 2007. godinu ne mogu se iskazati jer ne postoje potpisani ugovori HEP-OPS-a s dobavljačima usluge uravnoteženja (proizvođači i veliki kupci).

U 2007. godini evidentiran je prihod od naknada za električnu energiju uravnoteženja za prosinac 2007. u iznosu 12.520,83 kn koji je dobiven od HROTE-a za VE Trtar-Krtolin.

3.1.2. Distribucijska mreža

HEP-ODS je jedini operator distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj. Na slici 3.1.2. prikazano je teritorijalno ustrojstvo 21 distribucijskog područja HEP-ODS-a.

Izvor: HEP-ODS

Slika 3.1.2. Distribucijska područja HEP ODS-a

U tablicama 3.1.5., 3.1.6. i 3.1.7. su prikazane osnovne značajke distribucijske mreže HEP-ODS-a.

Tablica 3.1.5. Duljine vodova po naponskim razinama u 2007. godini

Naponska razina	Duljina [km]
Vodovi 110 kV	150
Vodovi 35, 30 kV	4.724
Vodovi 20 kV	5.570
Vodovi 10 kV	28.752
Mreža 0,4 kV	61.056
Kućni priključci	29.365
Ukupno	129.618

Izvor: Izvješće HEP-ODS-a za 2007. godinu

Tablica 3.1.6. Transformatorske stanice po naponskim razinama u 2007. godini

Naponska razina	Vlastite	Zajedničke	Ukupno
Trafostanice 110/ 30 i 110/35 kV	0	54	54
Trafostanice 110/10(20) kV	7	35	42
Trafostanice 35(30)/10(20) kV	335	27	362
Trafostanice 20/0.4 kV	3.001	251	3.252
Trafostanice 10/0.4 kV	20.448	2.313	22.761
Ukupno	23.791	2.680	26.471

Izvor: Izvješće HEP-ODS-a za 2007. godinu

Tablica 3.1.7. Transformatori po naponskim razinama u 2007. godini

Naponska razina	Instalirana snaga [MVA]	Broj
Transformatori 110 kV	2.106	72
Transformatori 30 i 35 kV	4.349,2	691
Transformatori 20 kV	866,13	3.529
Transformatori 10 kV	6.784,89	22.298
Ukupno	14.106	26.590

Izvor: Izvješće HEP-ODS-a za 2007. godinu

Prema podacima HEP-ODS-a u 2007. godini je izdano 35.469 prethodnih elektroenergetskih suglasnosti, a ukupno odobrena vršna snaga iznosila je 1.305,252 MW. Što se tiče elektroenergetskih suglasnosti koje su izdane u 2007. godini, 32.532 su dobili novi kupci, 1.932 su se odnosile na gradilišta, a 527 na privremene priključke.

3.1.3. Elektroenergetska bilanca

U tablici 3.1.8. prikazani su glavni elementi elektroenergetske bilance Republike Hrvatske za 2007. godinu, ali i za prethodne tri godine. Prikazani su podaci o proizvodnji električne energije iz termoelektrana i hidroelektrana na teritoriju Republike Hrvatske, nuklearne elektrane Krško (u dijelu za HEP d.d.), uvozu i izvozu električne energije, te ukupna potrošnja (s gubicima) u Republici Hrvatskoj.

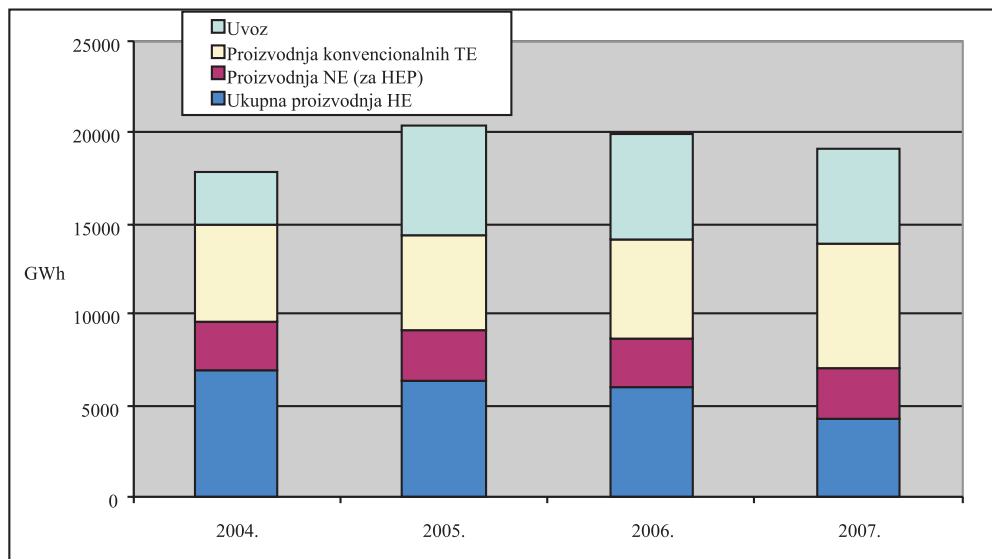
Tablica 3.1.8. Elektroenergetska bilanca Republike Hrvatske [GWh]

	2004.	2005.	2006.	2007.	Promjena [%] (2007./2006.)
Proizvodnja protočnih HE	1.722,9	1.511,4	1.466,3	1.365,3	-6,89
Proizvodnja akumulacijskih HE	5.198,6	4.806,6	4.541,2	2.934,9	-35,37
Proizvodnja malih HE	79,1	70,0	62,5	56,9	-8,96
Ukupna proizvodnja HE	7.000,7	6.388,0	6.070,0	4.357,1	-28,22
- Ukupna proizvodnja HE na prijenosnoj mreži	6.728,9	6.186,2	5.793,7	4.135,9	-28,61
- Ukupna proizvodnja HE na distribucijskoj mreži	271,8	201,8	276,3	221,2	-19,94
Proizvodnja konvencionalnih TE	5.388,5	5.150,3	5.435,8	6.845,5	25,93
Proizvodnja NE (za HEP)	2.605,9	2.806,5	2.644,5	2.713,9	2,62
Proizvodnja DE	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Ukupna proizvodnja TE	7.994,4	7.956,8	8.080,3	9.559,3	18,30
- Ukupna proizvodnja TE na prijenosnoj mreži	7.902,1	7.834,5	8.011,0	9.471,7	18,23
- Ukupna proizvodnja TE na distribucijskoj mreži	92,3	122,3	69,3	87,6	26,41
UKUPNA PROIZVODNJA	14.995,1	14.344,8	14.150,3	13.916,4	-1,65
Dobava iz TE izvan Hrvatske	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Uvoz	2.732,7	5.995,6	5.729,0	5.163,9	-9,86
UKUPNA DOBAVA	17.727,8	20.340,4	19.879,3	19.080,3	-4,02
- Ukupna dobava na prijenosnoj mreži	17.363,7	19.946,3	19.533,7	18.771,5	-3,90
- Ukupna dobava na distribucijskoj mreži	364,1	394,1	345,6	308,8	-10,65
Isporuka distribuciji	14.265,3	14.884,9	15.475,9	15.891,0	2,68
- Isporuka distribuciji iz prijenosne mreže	13.901,2	14.490,8	15.130,3	15.582,2	2,99
- Isporuka distribuciji na distribucijskoj mreži	364,1	394,1	345,6	308,8	-10,65
Isporuka izravnim kupcima	1.063,3	1.057,5	947,4	919,7	-2,92
Pumpanje RHE Velebit	132,6	149,5	177,1	231,8	30,89
Ostala potrošnja na prijenosnoj mreži	47,1	54,6	43,9	40,0	-8,88
Gubici prijenosa	586,7	560,4	544,0	547,1	0,57
UKUPNA POTROŠNJA	16.095,0	16.706,9	17.188,4	17.629,6	2,57
- Ukupna potrošnja na prijenosnoj mreži	15.730,9	16.312,8	16.842,8	17.629,6	4,67
- Ukupna potrošnja na distribucijskoj mreži	14.265,3	14.884,9	15.475,9	15.891,0	2,68
Izvoz	1632,8	3633,5	2.690,9	1.450,7	-46,09
UKUPNA POTROŠNJA I IZVOZ	17.727,8	20.340,4	19.879,3	19.080,3	-4,02
Konzum prijenosa	15.144,2	15.752,4	16.298,8	16.773,7	2,91
Gubici prijenosa (%)	3,73	3,44	3,23	3,10	

Izvor: Izvještaj o poslovanju HEP-OPS-a za 2007. godinu

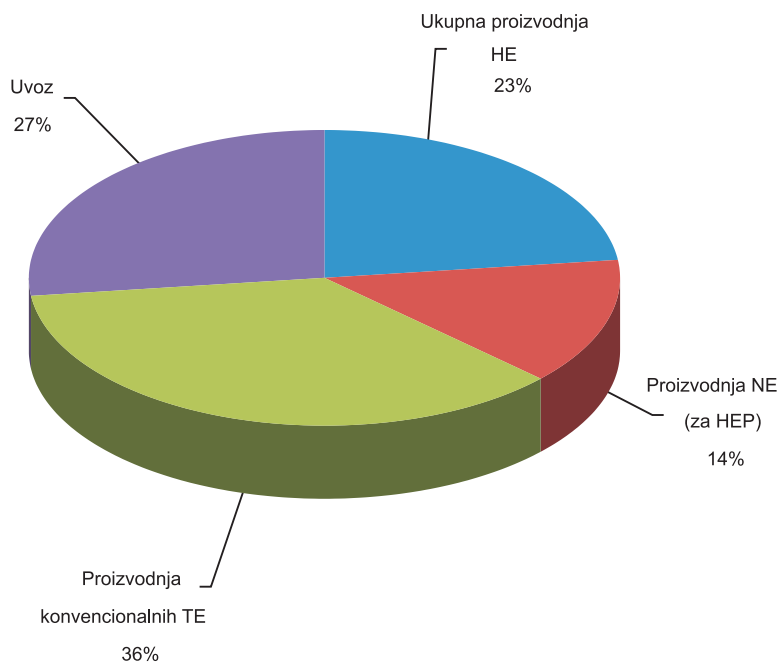
Dobava električne energije za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2004. do 2007. godine prikazana je na slici 3.1.3.

Izvor: Izvještaj o poslovanju HEP-OPS-a za 2007. godinu

Slika 3.1.3. Dobava električne energije za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2004. do 2007. godine

Postotna struktura dobave predočena je na slici 3.1.4.

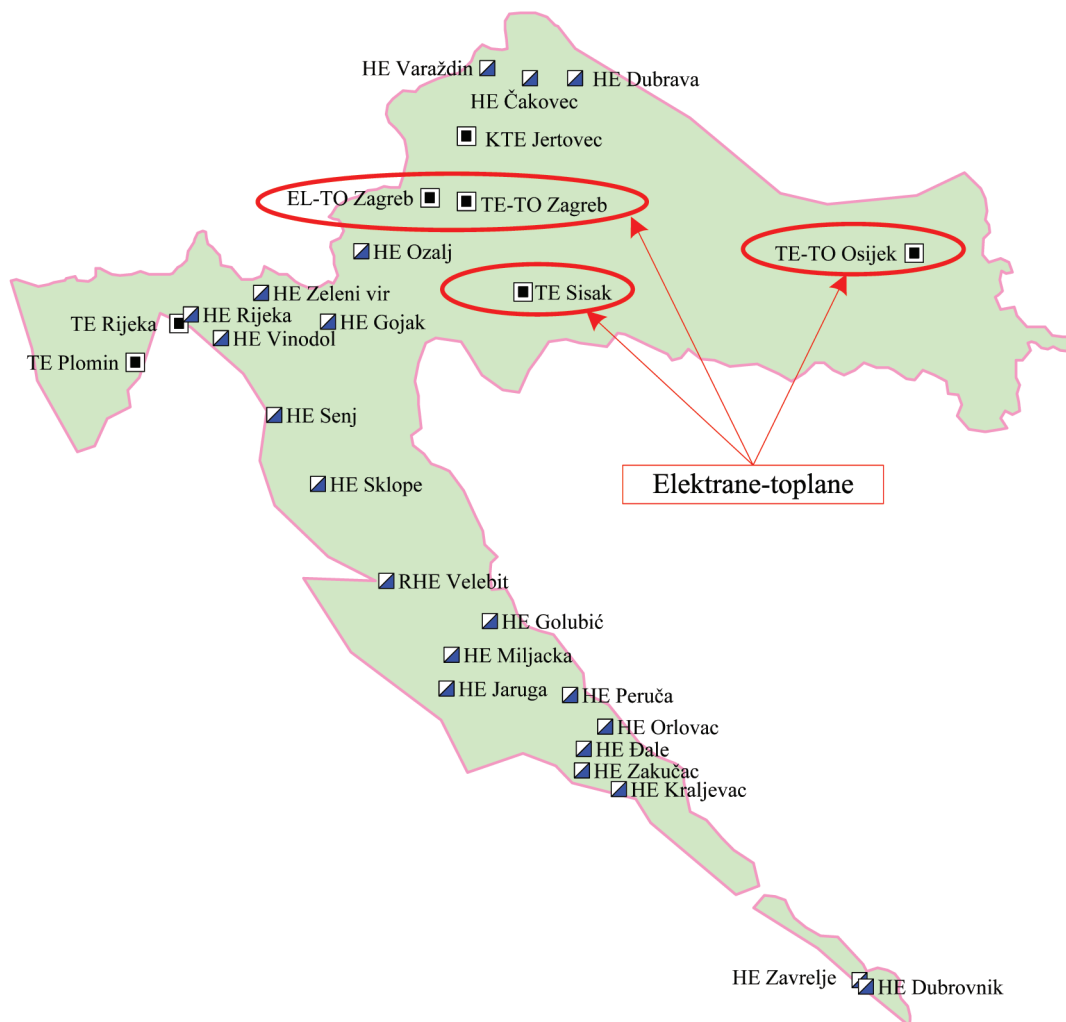
Izvor: Izvještaj o poslovanju HEP-OPS-a za 2007. godinu

Slika 3.1.4. Udjeli u dobavi električne energije za Republiku Hrvatsku u 2007. godini

3.1.4. Proizvodnja električne energije

Postojeći kapaciteti za proizvodnju električne energije za potrebe potrošača u Republici Hrvatskoj obuhvaćaju hidroelektrane, termoelektrane (lož ulje, prirodni plin i ugljen), NE Krško (50 posto proizvodnje), industrijske elektrane, male HE, vjetroelektrane, sunčane elektrane i ostale elektrane.

Elektrane HEP Proizvodnje d.o.o. prikazane su na slici 3.1.5.

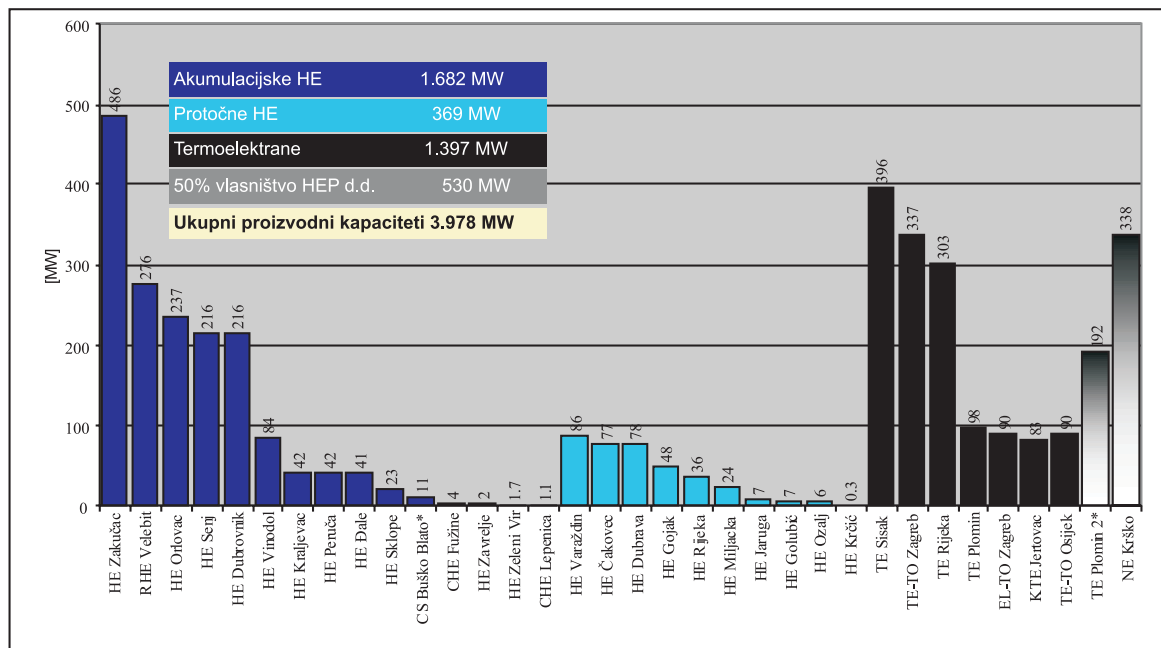

Slika 3.1.5. Prostorni raspored elektrana HEP Proizvodnje d.o.o.

Raspoložive snage (snage na pragu elektrane) proizvodnih objekata HEP-Proizvodnje d.o.o. prikazane su na slici 3.1.6.

Izvor: Izvješće HEP-OPS-a za 2007. godinu

Slika 3.1.6. Raspoložive snage proizvodnih objekata HEP-Proizvodnje d.o.o.

Prosječna starost hidroelektrana veća je od 35 godina dok je posljednja hidroelektrana puštena u pogon 1989. godine. Prosječna starost termoelektrana veća je od 30 godina, a posljednja termoelektrana puštena je u pogon 2003. godine. Planirana izgradnja elektrana u Republici Hrvatskoj prikazana je u tablici 3.1.9.

Tablica 3.1.9. Planirana izgradnja novih elektrana do 2010. godine

Objekt	Tip/gorivo	Snaga		Napomena
		[MWe]	[MWt]	
HE Lešće	hidro	42	-	u izgradnji; ulazak u pogon u 2009.
TE-TO Zagreb blok L	kogeneracija/prirodni plin	100	80	u izgradnji; ulazak u pogon potkraj 2008.
TE Sisak blok C	prirodni plin	230	50	u fazi izdavanja odobrenja; ulazak u pogon potkraj 2011.
Vjetroelektrane (razne lokacije)	vjetroelektrana	360	-	u različitim fazama pripreme i izgradnje; navedena snaga očekuje se do kraja 2010.

Izvor: HEP-Proizvodnja d.o.o. i HEP-Operator prijenosnog sustava d.o.o.

U pogledu planova izgradnje ostalih novih proizvodnih kapaciteta razmatra se više potencijalnih lokacija za termoelektrane i hidroelektrane.

3.1.5. Prodaja električne energije

Podaci o broju mjernih mjesta, prodaji, prosječnoj prodaji po jednome mjernome mjestu te udjelima pojedine kategorije potrošnje u ukupnoj prodaji električne energije prikazani su u tablici 3.1.10.

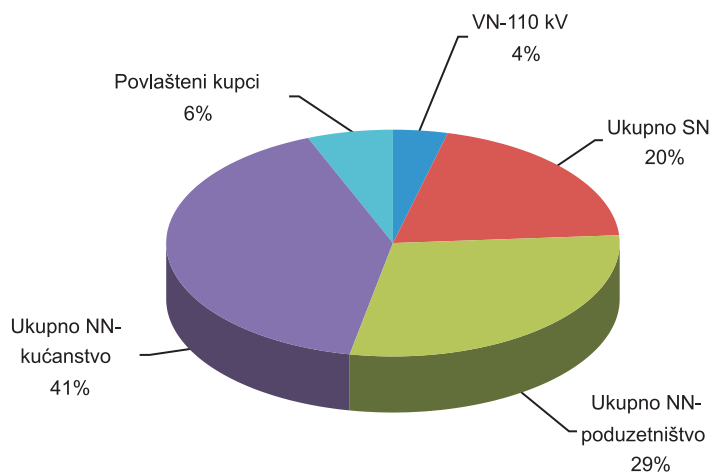
Tablica 3.1.10. Broj mjernih mjesta te prodaja, prosječna prodaja i udio prodaje električne energije po kategorijama u 2007. godini

Kategorija	Broj mjernih mjesta	Prodaja [kWh]	Prodaja po mjernom mjestu [kWh]	Udio u ukupnoj prodaji [%]
VN-110 kV	40	624.696.455	15.617.411	4
SN- 35 kV	120	428.404.055	3.570.034	3
SN- 10 kV	1.895	2.563.251.545	1.352.639	17
Ukupno SN	2.015	2.991.655.600	1.484.693	20
Ukupno visoki i srednji napon	2.055	3.616.352.055	1.759.782	24
NN-poduzetništvo (plavi)	57.255	322.519.060	5.633	2
NN-poduzetništvo (bijeli)	119.267	1.359.768.642	11.401	9
NN-poduzetništvo (crveni)	13.601	2.302.994.919	169.325	15
NN-poduzetništvo (narančasti)	247	226.724	918	0
NN-javna rasvjeta	19.843	417.296.799	21.030	3
Ukupno NN-poduzetništvo	210.213	4.402.806.144	20.944	29
NN-kućanstvo (plavi)	805.475	1.750.456.315	2.173	12
NN-kućanstvo (bijeli)	1.220.057	4.459.168.651	3.655	29
NN-kućanstvo (crni)	3.225	8.852.151	2.745	0
NN-kućanstvo (narančasti)	178	261.593	1.470	0
Ukupno NN-kućanstvo	2.028.935	6.218.738.710	3.065	41
Ukupno niski napon	2.258.991	10.621.544.854	4.702	70
Ukupno tarifni kupci	2.261.046	14.237.896.909	6.297	94
Povlašteni kupci		919.722.760		6
Sveukupno		15.157.619.669		100

Izvor: Izvješće HEP-ODS-a za 2007. godinu

Postotna struktura prodaje električne energije povlaštenim (6 posto) i tarifnim kupcima (94 posto) prikazana je na slici 3.1.7.

Izvor: Izvješće HEP-ODS-a za 2007. godinu

Slika 3.1.7. Udjeli pojedine kategorije potrošnje u ukupnoj prodaji električne energije

Nabava i prodaja električne energije za HEP-ODS te pripadajući gubici u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2007. godine prikazani su u tablici 3.1.11.

Tablica 3.1.11. Nabava, prodaja i gubici električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2007. godine

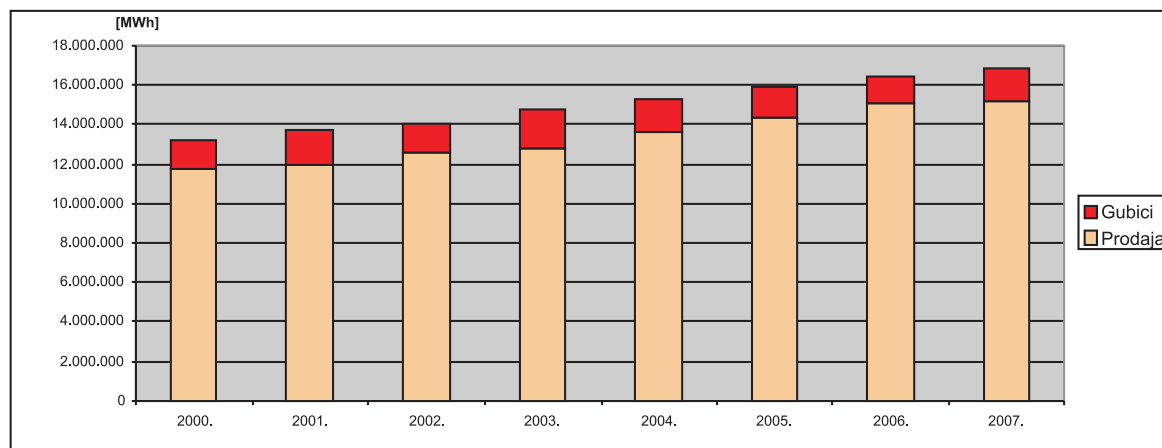
	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.
Nabava [MWh]	13.134.517	13.733.749	14.022.105	14.716.967	15.283.422	15.942.418	16.423.360	16.810.707
Prodaja [MWh]	11.711.508	11.901.006	12.615.248	12.853.301	13.630.932	14.371.921	15.058.532	15.157.620
Gubici [MWh]	1.423.009	1.832.743	1.406.857	1.883.666	1.652.490	1.570.497	1.364.827	1.653.087
Gubici [%]	10,83	13,34	10,03	12,80	10,81	9,85	8,31	9,83

Izvor: Izvješća HEP-ODS-a

Prosječni godišnji porast nabave električne energije u razdoblju od 2000. do 2007. godine iznosio je 3,59 posto, dok je prosječni godišnji porast prodaje električne energije u istom razdoblju iznosio 3,75 posto.

Gubici za 2007. godinu iznosili su 9,83 posto, što predstavlja porast u odnosu na 2006. godinu, kada su gubici iznosili 8,31 posto. Prosječni gubici tijekom razdoblja od 2000. do 2007. iznosili su 10,61 posto.

Prikaz nabave, odnosno zbroja prodaje električne energije i pripadajućih gubitaka u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2007. godine, predložen je na slici 3.1.8.

Izvor: Izvješća HEP-ODS-a

Slika 3.1.8. Nabava, odnosno zbroj prodaje i gubitaka električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2007. godine [MWh]

3.1.6. Potrošnja električne energije

Od 2007. godine europska statistička organizacija Eurostat koristi novi način praćenja prosječnih cijena električne energije, definiran po razredima potrošnje na način prikazan u tablicama 3.1.12. i 3.1.13.

Tablica 3.1.12. Razredi potrošnje za kućanstva

Razred potrošnje	Najniža potrošnja [kWh/g.]	Najviša potrošnja [kWh/g.]
Da - vrlo mala kućanstva		< 1.000
Db - mala kućanstva	1.000	< 2.500
Dc – srednja kućanstva	2.500	< 5.000
Dd – velika kućanstva	5.000	< 15.000
De – vrlo velika kućanstva	≥ 15.000	

Izvor: Eurostat

Tablica 3.1.13. Razredi potrošnje za poduzetništvo

Razred potrošnje	Najniža potrošnja [MWh/g.]	Najviša potrošnja [MWh/g.]
la		< 20
lb	20	< 500
lc	500	< 2.000
ld	2.000	< 20.000
le	20.000	< 70.000
lf	70.000	≤ 150.000

Izvor: Eurostat

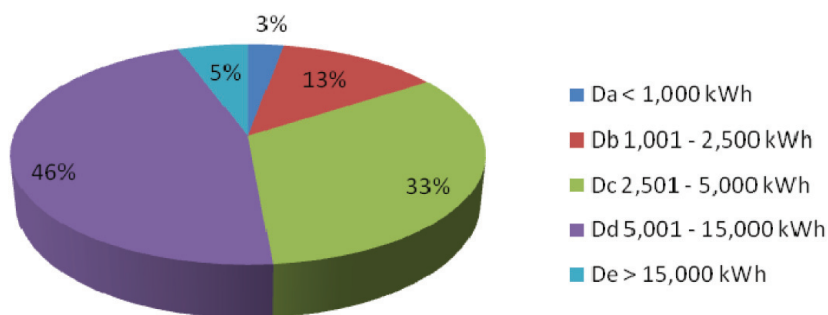
U tablici 3.1.14. prikazane su indikativne vršne snage za poduzetništvo prema procjeni Agencije.

Tablica 3.1.14. Indikativne vršne snage za poduzetništvo

Razred potrošnje	Donja vrijednost [kW]	Gornja vrijednost [kW]
Ia	5	20
Ib	10	350
Ic	200	1.500
Id	800	10.000
Ie	5.000	25.000
If	15.000	50.000

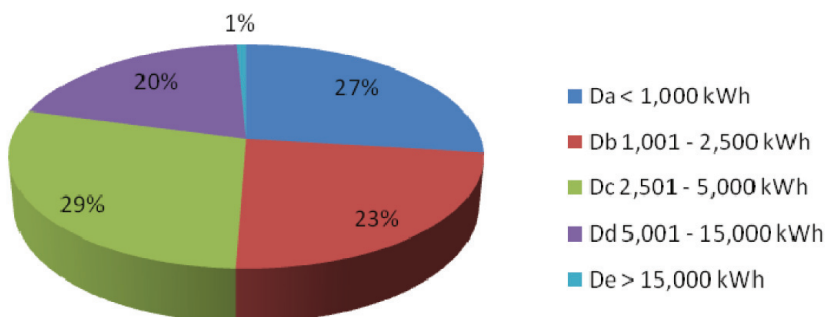
Izvor: Procjena Agencije

Na slikama od 3.1.9. do 3.1.14. prikazana je razdioba tarifnih kupaca s obzirom na njihovu potrošnju i broj, a prema razredima potrošnje definiranim metodologijom Eurostata.

Izvor: Eurostat

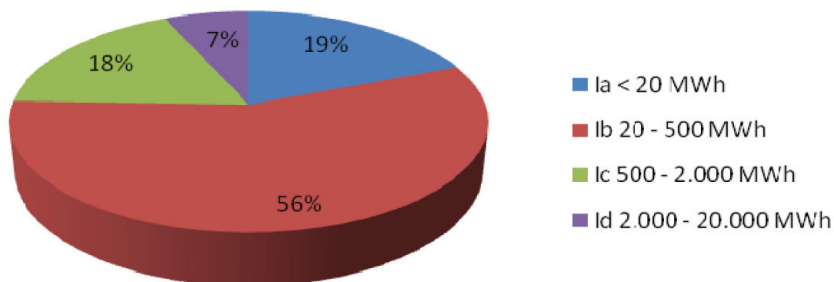
Slika 3.1.9. Prodana električna energija kupcima kategorije kućanstva po razredima potrošnje u 2007. godini

Izvor: Eurostat

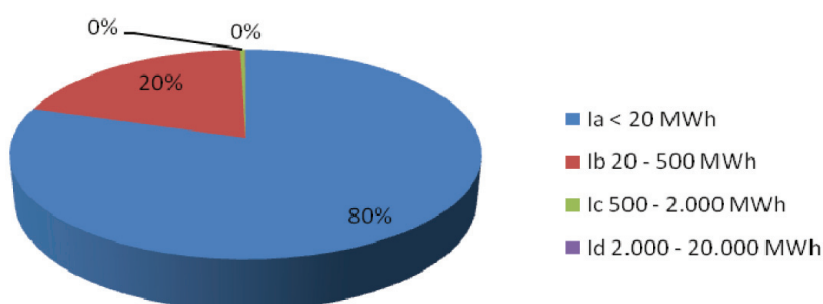
Slika 3.1.10. Broj kupaca u kategoriji kućanstva po razredima potrošnje u 2007. godini

Najveći udio prodane električne energije otpada na razrede Dd (velika kućanstva), te Dc (srednja kućanstva). Što se tiče broja kupaca (mjernih mjesta), najveći udio je u razredu Dc (srednja kućanstva), a onda u razredu Da (vrlo mala kućanstva).

Izvor: Eurostat

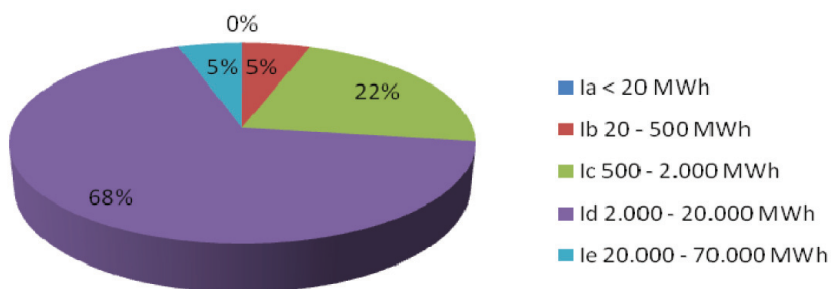
Slika 3.1.11. Prodana električna energija u kategoriji poduzetništvo na niskom naponu po razredima potrošnje u 2007. godini

Izvor: Eurostat

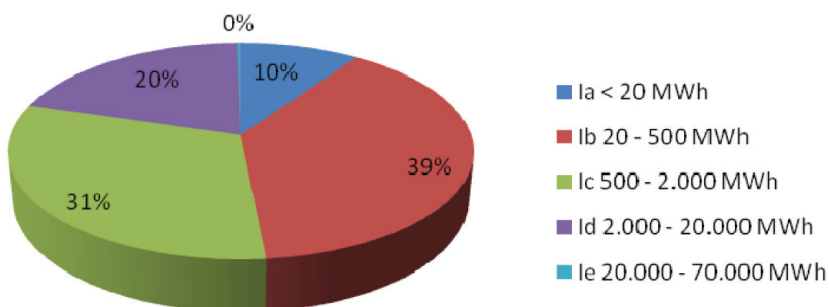
Slika 3.1.12. Broj kupaca u kategoriji poduzetništvo na niskom naponu po razredima potrošnje u 2007. godini

U kategoriji poduzetništvo na niskom naponu najveći udio prodane električne energije je u razredu potrošnje Ib, dok je najveći broj kupaca u razredu izrazito malog poduzetništva, tj. Ia.

Izvor: Eurostat

Slika 3.1.13. Prodana električna energija u kategoriji poduzetništvo na srednjem naponu po razredima potrošnje u 2007. godini

Izvor: Eurostat

Slika 3.1.14. Broj kupaca u kategoriji poduzetništvo na srednjem naponu po razredima potrošnje u 2007. godini

Kod kupaca na srednjem naponu najviše električne energije se prodaje u razredu potrošnje Id, dok najveći broj kupaca (mjernih mjesta) obuhvaća razrede potrošnje Ib i Ic.

3.1.7. Cijene električne energije

3.1.7.1. Cijene električne energije za krajnje kupce u Republici Hrvatskoj

Prosječne prodajne cijene za krajnje kupce po tarifnim kategorijama u 2007. godini prikazane su u tablici 3.1.15.

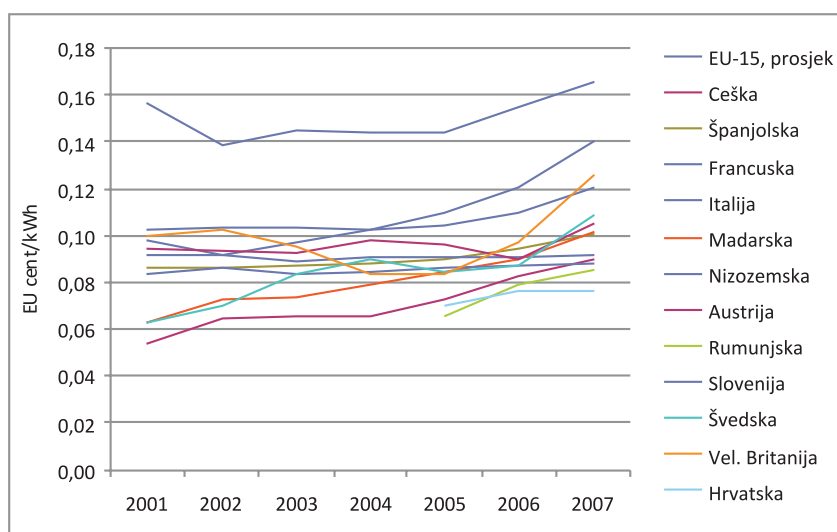
Tablica 3.1.15. Prosječne prodajne cijene za krajnje kupce u 2007. godini [kn/kWh]

Kategorija kupaca	2005.	2006.	2007.
Kupci na visokom naponu	0,31	0,31	0,31
Kupci na srednjem naponu	0,43	0,45	0,45
Ukupno kupci na visokom i srednjem naponu	0,41	0,43	0,43
Kupci na NN – poduzetništvo, bez javne rasvjete	0,57	0,59	0,59
Kupci na NN – javna rasvjeta	0,47	0,49	0,49
Kupci na NN – poduzetništvo ukupno	0,56	0,58	0,58
Kupci na NN – kućanstva	0,56	0,58	0,58
Ukupno kupci na NN	0,56	0,58	0,58
Ukupno tarifni kupci	0,52	0,54	0,54

Izvor: HEP-ODS

3.1.7.2. Cijene električne energije za krajnje kupce u europskim državama

Na slikama 3.1.15. i 3.1.16. prikazan je trend porasta cijena električne energije u zemljama Europske Unije, za kupce kategorije kućanstva i poduzetništvo. Za neke godine nisu bili dostupni podaci.

Izvor: Eurostat/Environment and Energy/Prices/Electricity prices – households (kućanstvo kategorije C2 ima godišnju potrošnju od 3.500 kWh, od toga po noćnoj tarifi 1.300 kWh)

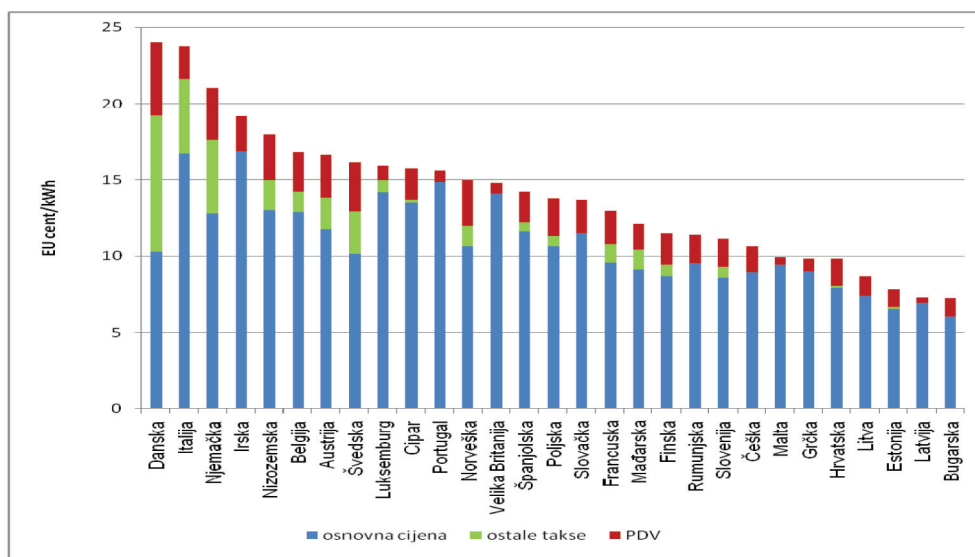
Slika 3.1.15. Prikaz promjene cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije kućanstvo C2, od 2001. do 2007., bez poreza

Izvor: Eurostat/Environment and Energy/Energy/Prices/Electricity prices – Industrial users (poduzetništvo kategorije B2 ima godišnju potrošnju od 2.000 MWh, te vršno opterećenje od 500 kW)

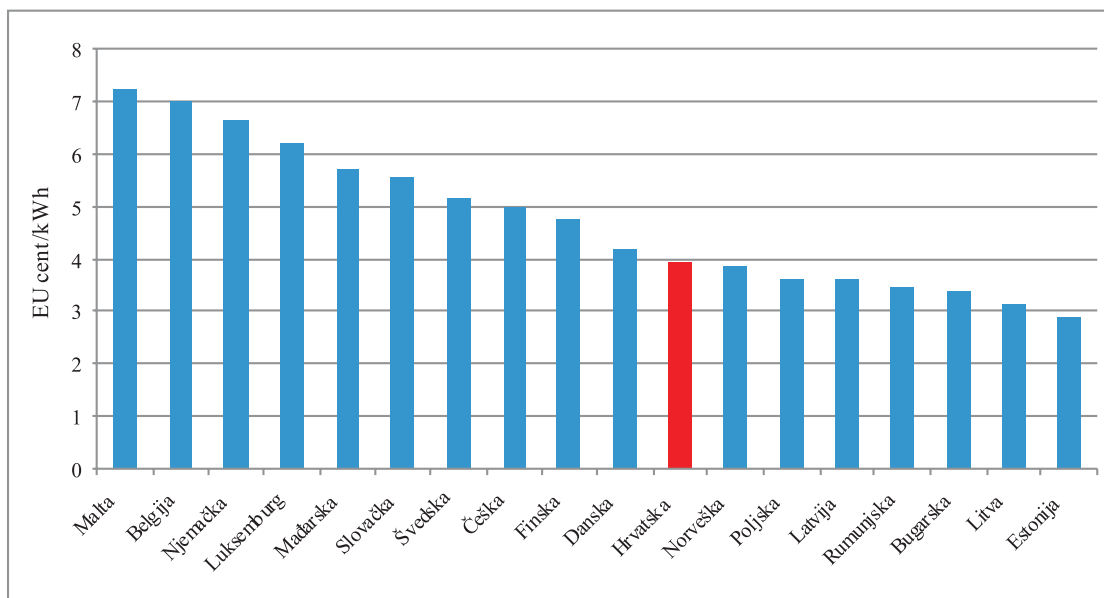
Slika 3.1.16. Prikaz promjene cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije poduzetništvo B2, od 2001. do 2007., bez poreza

Prosječne cijene električne energije i naknade za korištenje mreža za drugo polugodište 2007. godine u državama EU i Hrvatskoj za kućanstva iz **razreda potrošnje Dc** te poduzetništvo iz **razreda Ic** prikazane su na slikama od 3.1.17. do 3.1.22. Cijene su dane s porezima i drugim taksama, te bez njih. Osim toga, za dio država, uključujući Hrvatsku, integralna cijena električne energije prikazana je razdvojeno na dvije komponente – cijenu koja obuhvaća cijenu proizvodnje i opskrbe, te cijenu korištenja mreže. Treba upozoriti da razred potrošnje Ic u Hrvatskoj sadrži kako kupce na srednjem naponu tako i kupce na niskom naponu s mjerenjem snage (tzv. tarifni model Crveni).

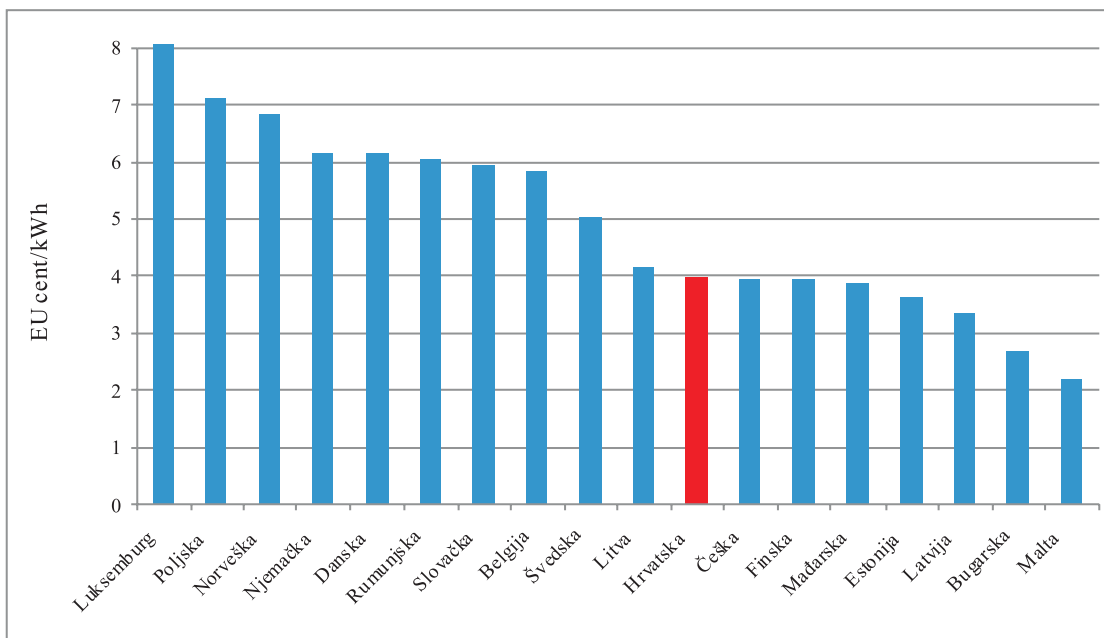
Izvor: Eurostat

Slika 3.1.17. Integralna cijena električne energije za kućanstva s porezima i taksama za 2. polugodište 2007. godine

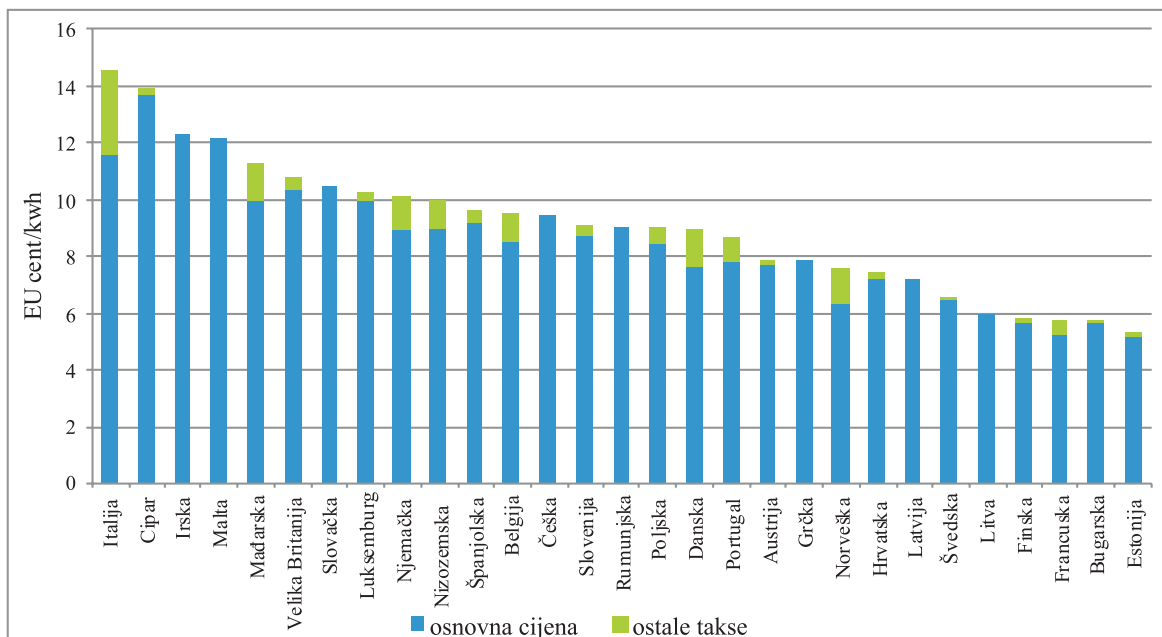
Izvor: Eurostat

Slika 3.1.18. Cijena proizvodnje i opskrbe (integralna cijena umanjena za cijenu korištenja mreže) za kućanstva bez poreza i taksi za 2. polugodište 2007. godine

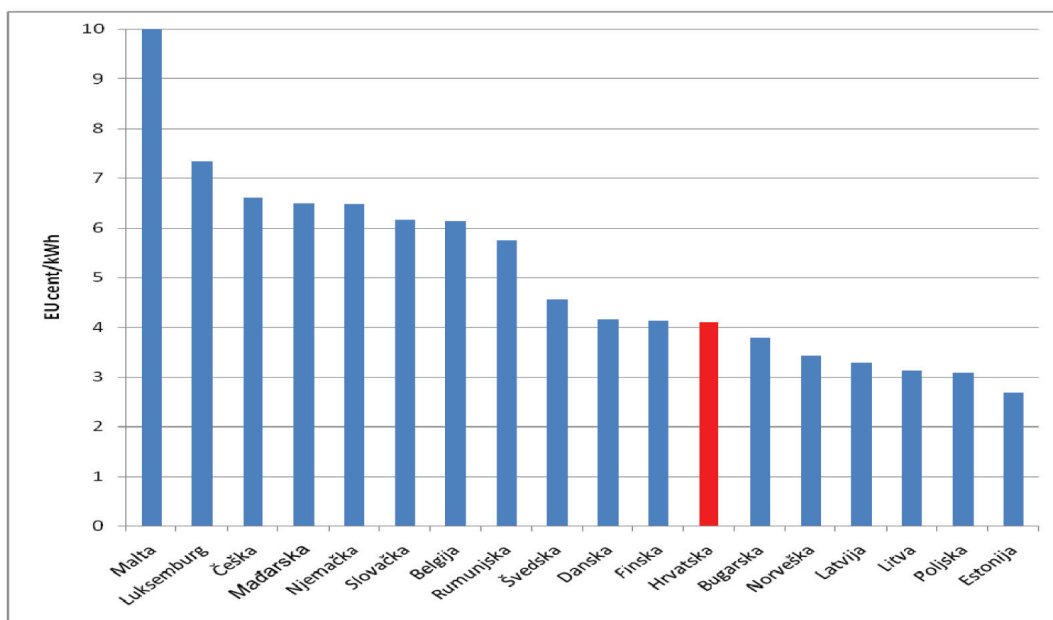
Izvor: Eurostat

Slika 3.1.19. Naknada za korištenje prijenosne i distribucijske mreže za kućanstva bez poreza i taksi za 2. polugodište 2007. godine

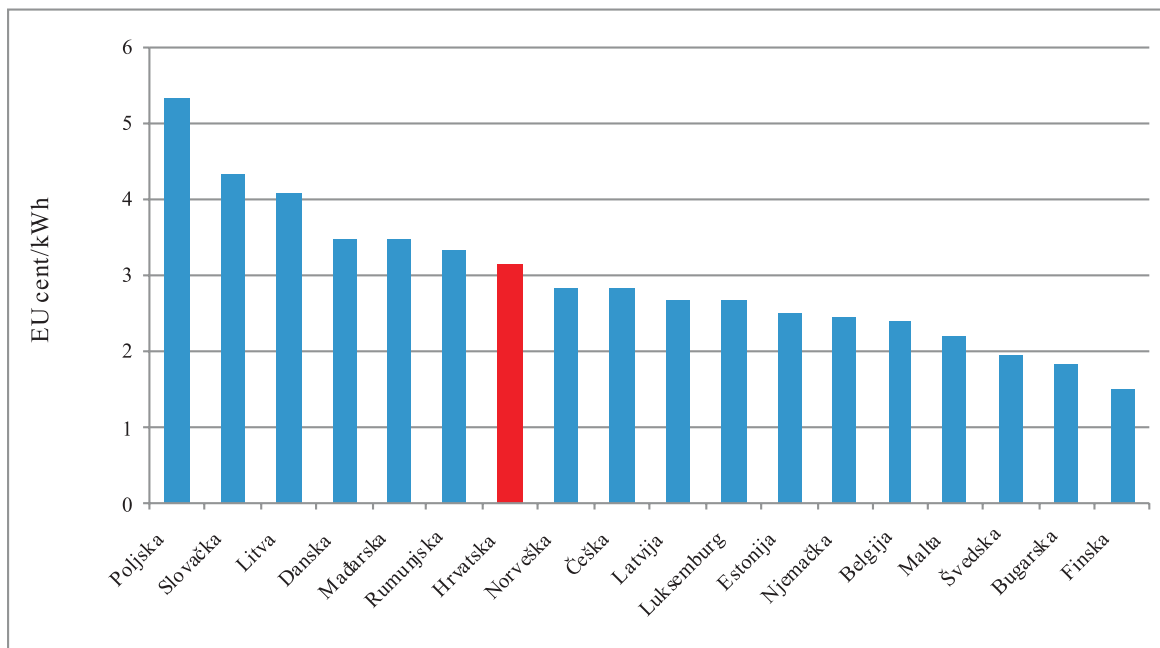
Izvor: Eurostat

Slika 3.1.20. Integralna cijena električne energije za poduzetništvo s taksama za 2. polugodište 2007. godine

Izvor: Eurostat

Slika 3.1.21. Cijena proizvodnje i opskrbe (integralna cijena umanjena za cijenu korištenja mreže) za poduzetništvo bez taksu za 2. polugodište 2007. godine

Izvor: Eurostat

Slika 3.1.22. Naknada za korištenje prijenosne i distribucijske mreže za poduzetništvo bez taksu za 2. polugodište 2007. godine

3.1.8. Kvaliteta opskrbe električnom energijom

Kvaliteta opskrbe električnom energijom definira se i prati s obzirom na:

- pouzdanost napajanja;
- kvalitetu napona;
- kvalitetu usluga korisnicima mreže na mjestu preuzimanja, odnosno predaje električne energije.

Pouzdanost napajanja definira se kao sposobnost mreže da osigura stalnost napajanja električnom energijom u određenom vremenskom razdoblju, a iskazuje se pokazateljima broja i trajanja prekida napajanja.

Kvaliteta napona definira se kao stalnost fizikalnih značajki napona u odnosu na normirane vrijednosti (efektivna vrijednost, frekvencija, valni oblik, simetričnost faznih vrijednosti napona i dr.).

Kvaliteta usluga definira se kao razina pružanja usluga propisanih Općim uvjetima za opskrbu električnom energijom ("Narodne novine", br. 14/06.), (u daljnjem tekstu: Opći uvjeti) koje su operator prijenosne mreže, operator distribucijske mreže i opskrbljivač dužni osigurati korisnicima mreže.

U pogledu obveze praćenja i izvješćivanja na razini sustava, članak 55. i članak 117. Općih uvjeta propisuju da su operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava dužni uspostaviti:

- sustav za prikupljanje, obradu i pohranu podataka o poremećajima i prekidima napajanja električnom energijom do 1. siječnja 2007. godine;
- praćenje kvalitete napona do 1. siječnja 2007. godine;
- praćenje kvalitete usluga do 1. srpnja 2006. godine.

3.1.8.1. Pouzdanost napajanja

Što se tiče HEP-OPS-a, treba naglasiti kako su sve potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava za električnom energijom zadovoljene, bez značajnijih poremećaja u opskrbnom sustavu.

Svi parametri kvalitete isporučene električne energije na pragu prijenosa održavani su tijekom godine u propisanim tehničkim granicama. Nije bilo nedopuštenih odstupanja frekvencije, niti značajnijih i duljih odstupanja napona od propisanih nominalnih vrijednosti (prema HRN IEC 60038:1998) ni na jednoj naponskoj razini u prijenosnoj mreži hrvatskog elektroenergetskog sustava.

Ukupno neisporučena električna energija zbog nepredvidivih kvarova procjenjuje se na iznos od 630 GWh.

Najznačajniji nepredvidivi kvar s posljedicom prekida opskrbe kupaca električnom energijom dogodio se u siječnju, kada je zbog kvara na DV 35 kV Kaštela-Brižine neisporučeno 100 MWh električne energije kupcima na području Dalmacije.

U veljači je zbog nevremena i djelovanja sabirničke zaštite u TS 110/x kV Rakitje ostalo bez napajanja električnom energijom područje Samobora, Zaprešića, Rakitja i Stenjeveca, a neisporučena električna energija bila je reda veličine 35 MWh.

U srpnju je na području Istre požar prouzročio kvar u 110 kV mreži s posljedicom neisporuke 60 MWh električne energije.

Ostali kvarovi, uglavnom prouzročeni nevremenom, bili su ili kraćeg trajanja ili užeg obuhvata, s posljedicom neisporuke električne energije manjom od 20 MWh.

Operator distribucijskog sustava uspostavio je početkom 2006. godine u svim distribucijskim područjima sustav za praćenje prekida napajanja, ručnim upisivanjem u program DISPO svih zastoja duljih od tri minute, do razine pogonskog ureda kao najniže organizacijske jedinice u HEP ODS-u.

Pokazatelji pouzdanosti isporuke koji se sustavno prate su pokazatelj prosječnoga godišnjega broja prekida po kupcu SAIFI (eng. *System Average Interruption Frequency Index*):

$$SAIFI = \frac{\text{Ukupan broj kupaca pogođenih prekidima}}{\text{Ukupan broj kupaca}}$$

te pokazatelj prosječnog ukupnog godišnjeg trajanja prekida po kupcu SAIDI (eng. *System Average Interruption Duration Index*):

$$SAIDI = \frac{\text{Ukupno trajanje prekida napajanja}}{\text{Ukupan broj kupaca}}.$$

Program omogućuje analizu upisanih zastoja i njihovu statističku obradu temeljem kojih su dobiveni pokazatelji pouzdanosti napajanja. Način zapisivanja zastoja prilagođen je organizacijskoj strukturi HEP-ODS-a. Rezultati analize grupirani su u tri zone (A, B i C) koje su određene brojem kupaca priključenih na mrežu HEP-ODS-a. Zona A obuhvaća pogon ili pogonski ured s brojem kupaca do 15.000, zona B od 15.000 do 30.000 kupaca, a zona C odnosi se na organizacijske cjeline HEP-ODS-a s brojem kupaca većim od 30.000.

Planirani prekidi uzrokovani su otklanjanjem posljedica kvara, redovitim održavanjem, izgradnjom objekata i mreže, otklanjanjem posljedica kvara uzrokovanog višom silom, otklanjanjem posljedica kvara uzrokovanog djelovanjem trećih, održavanjem postrojenja trećih, izgradnjom objekata i mreže trećih te prekidima u napojnoj mreži.

Prisilni prekidi uzrokovani su kvarovima u distribucijskoj mreži, kvarovima uzrokovanim djelovanjem trećih, višom silom te prekidima u napojnoj mreži.

Pokazatelji pouzdanosti napajanja za 2007. godinu prikazani su u tablici 3.1.16.

Tablica 3.1.16. Pokazatelji pouzdanosti napajanja za 2007. godinu

Zona	SAIFI			SAIDI (min)		
	Planirani	Prisilni	Ukupno	Planirani	Prisilni	Ukupno
A	3,29	5,69	8,98	511,63	590,24	1.101,87
B	2,77	4,46	7,23	329,67	363,70	693,38
C	1,64	2,37	4,01	272,93	206,87	479,80

Izvor: HEP-ODS, Izvješće Agenciji za 2007. godinu

3.1.8.2. Kvaliteta usluga

Opći uvjeti za opskrbu električnom energijom utvrđuju kvalitetu usluga kao dio ukupne kvalitete opskrbe električnom energijom, a kroz pojedinačne odredbe definiraju obveze operatora sustava prema kupcima, proizvođačima i drugim sudionicima reguliranog i tržišnog dijela elektroenergetskog sektora u pružanju usluga.

HEP-ODS, osim energetske djelatnosti distribucije električne energije, obavlja i djelatnost opskrbe električne energije tarifnih kupaca kao javnu uslugu u reguliranim uvjetima. Radi toga se usluge koje pruža HEP-ODS tiču i opskrbe i distribucije.

Standardna usluga je usluga iz područja nadležnosti ODS-a čiji su korisnici, priroda i okolnosti izvršenja utvrđeni u zakonima i podzakonskim aktima, a troškovi pružanja usluga se podmire iz naknade za korištenje mreže i naknade za priključenje.

Osim što HEP-ODS pruža usluge kupcima i proizvođačima, on može, u suradnji s kupcima ili proizvođačima koji raspolažu odgovarajućim uređajima i mogućnostima pružanja usluga u mreži, osigurati usluge drugim korisnicima mreže. Takve usluge nazivaju se pomoćnim uslugama.

Sve usluge HEP-ODS-a korisnicima mreže utvrđene Općim uvjetima, čiji se troškovi ne financiraju iz naknade za korištenje mreže i naknade za priključenje, su nestandardne usluge i plaćaju se prema posebno donesenom i potvrđenom cjeniku za nestandardne usluge.

Mrežna pravila elektroenergetskog sustava ("Narodne novine", br. 36/06.) sadrže mjerna pravila kojima se uređuje obavljanje mjernih usluga u prijenosnoj i distribucijskoj mreži. Sukladno pravilima, određene su i mjerne usluge za koje su nadležni operatori sustava.

HEP-ODS razvrstava usluge u djelatnosti distribucije i opskrbe električnom energijom u sljedeće kategorije:

1. Kvaliteta usluga u djelatnosti distribucije električne energije;
2. Kvaliteta mjernih usluga u djelatnosti distribucije električne energije;
3. Kvaliteta usluga u djelatnosti opskrbe električnom energijom;
4. Ostale pridjeljive usluge;
5. Praćenje kvalitete poslovnog ponašanja.

U svom izvješću Agenciji za 2007. godinu HEP-ODS je iskazao vrste usluga i njihove ocjene unutar kategorije Kvaliteta usluga u djelatnosti opskrbe električnom energijom:

A). Ugovaranje opskrbe električnom energijom

U svim distribucijskim područjima ugovaranje usluge za kućanstva i poduzetništvo bilo je izvrsno, tj. nije bilo opravdanih prigovora na postupak sklapanja ugovora, a od podnesenih prigovora na postupak ostvarivanja sklopljenih ugovora u prvoj godini korištenja opravdanih je bilo manje ili jednako 5 posto.

Tijekom 2007. godine HEP-ODS je ukupno sklopio 65.012 ugovora s kupcima/korisnicima iz kategorije kućanstva i 15.241 iz kategorije poduzetništvo.

B). Obračun i izdavanje računa

U šest distribucijskih područja obračun i izdavanje računa za kućanstva bilo je izvrsno prema utvrđenom kriteriju ocjenjivanja, dok je u 14 distribucijskih područja usluga bila prihvatljiva. Usluga obračuna i izdavanja računa za kućanstva nije bila zadovoljavajuća u samo jednom distribucijskom području. Ocjena usluge za poduzetništvo bila je lošija, pri čemu 13 distribucijskih područja nije zadovoljilo. Prihvatljiva usluga za poduzetništvo ostvarena je u šest područja, a izvrsna usluga ostvarena je u dva područja.

U 2007. godini HEP-ODS izdao je 31.013.042 računa ili akontacije kupcima iz kategorije kućanstva i 2.019.034 računa ili akontacije kupcima iz kategorije poduzetništvo.

C). Naplata potraživanja redovitim postupkom

U svim distribucijskim područjima naplata potraživanja redovitim postupkom bila je izvrsna, tj. broj opravdanih prigovora na postupak naplate prema broju plaćenih računa bez opomene bio je manji ili jednak 0,02 za kućanstva, odnosno 0,01 za poduzetništvo.

Broj plaćenih računa i akontacija bez opomena za kućanstva u 2007. godini za HEP-ODS bio je 22.750.449. Za poduzetništvo je iznosio 1.391.814.

D). Odgovori na pitanja i prigovore kupaca

U 16 distribucijskih područja je odgovaranje na pitanja i prigovore kupaca za kućanstva bilo izvrsno prema utvrđenom kriteriju ocjenjivanja, dok je u četiri distribucijska područja usluga bila prihvatljiva. Navedena usluga za kućanstva nije zadovoljila samo u jednom distribucijskom području. Ocjena usluge za poduzetništvo znatno je lošija, pri čemu čak 19 distribucijskih područja nije zadovoljilo, dok je prihvatljiva usluga i izvrsna usluga ostvarena samo u po jednom području. Kako se ocjena prihvatljivo određuje kao više od 90 posto odgovora na pitanja i prigovore u propisanom roku ili u roku 10 radnih dana, potrebno je preispitati kriterij ocjenjivanja s obzirom na složenost pitanja i prigovore kupaca kategorije poduzetništvo, ali i specifičnost komunikacije koja zahtijeva više vremena nego s kupcima kategorije kućanstva.

HEP-ODS je u 2007. godini zaprimio 1.523.306 pitanja, zahtjeva i prigovora kupaca iz kategorije kućanstva, te 84.769 iz kategorije poduzetništvo.

E). Nestandardna usluga obračuna i izdavanja računa

Unutar te usluge analizira se izdavanje izvanrednih obračuna, obračuna prema ugovoru o samoočitaju, izdavanje duplikata uplatnica, ovjerenih preslika računa i sl. U gotovo svim distribucijskim područjima usluga je bila izvrsna i za poduzetništvo i za kućanstva. Za kućanstva je samo u jednom području usluga bila zadovoljavajuća, a u dva područja nije. Za poduzetništvo usluga nije zadovoljila u četiri područja. Kao kriterij je uzet broj opravdanih prigovora kupaca prema ukupnom broju nestandardnih obračuna kupcima. Za kućanstva taj broj mora biti manji od 0,003, a za poduzetništvo od 0,002.

HEP-ODS je u 2007. godini napravio 449.980 različitih nestandardnih obračuna i izdavanja računa za kupce iz kategorije kućanstva. Za kupce iz kategorije poduzetništvo taj broj bio je znatno manji i iznosi 13.623.

F). Naplata potraživanja nestandardnim postupkom

U svim distribucijskim područjima naplata potraživanja nestandardnim postupkom bila je izvrsna, tj. broj opravdanih prigovora na postupak naplate prema broju plaćenih računa bez opomene bio je manji ili jednak 0,03 za kućanstva, odnosno 0,02 za poduzetništvo.

Na razini HEP-ODS-a, u 2007. godini poslano je ukupno 1.087.618 opomena za neplaćanje kupcima kategorije kućanstva i 279.750 opomena kupcima kategorije poduzetništvo.

3.1.9. Rad povjerenstava za reklamacije pri energetskim subjektima

U tablici 3.1.17. prikazana je statistika žalbi rješavanih na Povjerenstvu za žalbe HEP-ODS-a tijekom 2007. godine.

Tablica 3.1.17. Statistika žalbi rješavanih na Povjerenstvu za žalbe HEP-ODS-a tijekom 2007. godine

Vrste žalbi	Ukupno	Usvojeno	Odbijeno	U postupku
Odbijanje zahtjeva za izdavanje PEES	8	0	8	0
Neprihvatanje uvjeta iz PEES i/ili naknade za priključenje	11	6	2	3
Neprihvatanje uvjeta iz izdane PEES	5	3	2	0
Ostalo	1	1	0	0
Ukupno	25	10	12	3

Izvor: HEP-ODS, Izvješće Agenciji za 2007. godinu

Povjerenstvo za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u ukupno je održalo 48 sjednica, a podaci o njihovom radu predočeni su u tablici 3.1.18. Od ukupno 146 reklamacija rješavanih na Povjerenstvu za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u, 53 su usvojene, dok su 93 odbijene.

Tablica 3.1.18. Analiza rada Povjerenstva za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u

Distribucijsko područje	Održano sjednica	Ukupno reklamacija	Ukupno usvojeno	Ukupno odbijeno
Elektra Zagreb	5	113	47	66
Elektra Zabok	2	1	0	1
Elektra Varaždin	1	1	0	1
Elektra Čakovec	0	0	0	0
Elektra Koprivnica	3	3	0	3
Elektra Bjelovar	2	0	0	0
Elektra Križ	0	0	0	0
Elektroslavonija Osijek	7	7	0	7
Elektra Vinkovci	4	0	0	0
Elektra Slavonski Brod	4	0	0	0
Elektroistra Pula	3	8	6	2
Elektroprimorje Rijeka	1	1	0	1
Elektrodalmacija Split	2	3	0	3
Elektra Zadar	2	0	0	0
Elektra Šibenik	2	5	0	5
Elektrojug Dubrovnik	0	0	0	0
Elektra Karlovac	3	3	0	3
Elektra Sisak	3	1	0	1
Elektrolika Gospić	1	0	0	0
Elektra Virovitica	3	0	0	0
Elektra Požega	0	0	0	0
Ukupno	48	146	53	93

Izvor: HEP-ODS, Izvješće Agenciji za 2007. godinu

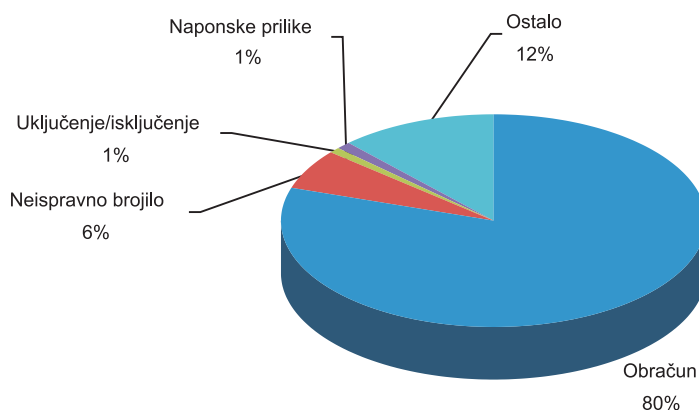
Vrste reklamacija rješavanih na Povjerenstvu za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u prikazane su u tablici 3.1.19.

Tablica 3.1.19. Vrste reklamacija pristiglih Povjerenstvu za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u po distribucijskim područjima

Distribucijsko područje	Osnova za reklamaciju potrošača														
	Obračun			Neispravno brojilo			Uključenje/isključenje			Naponske prilike			Ostalo		
	Ukupno	Usvojeno	Odbijeno	Ukupno	Usvojeno	Odbijeno	Ukupno	Usvojeno	Odbijeno	Ukupno	Usvojeno	Odbijeno	Ukupno	Usvojeno	Odbijeno
Elektra Zagreb	103	41	62	3	2	1	0	0	0	0	0	0	7	4	3
Elektra Zabok	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektra Varaždin	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektra Čakovec	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektra Koprivnica	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Elektra Bjelovar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektra Križ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektroslavonija Osijek	5	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
Elektra Vinkovci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektra Slavonski Brod	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektroistra Pula	0	0	0	0	0	0	2	2	0	2	1	1	4	3	1
Elektroprimorje Rijeka	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Elektrodalmacija Split	0	0	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Elektra Zadar	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektra Šibenik	2	0	2	3	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektrojug Dubrovnik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektra Karlovac	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Elektra Sisak	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektrolika Gospić	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektra Virovitica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elektra Požega	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno:	116	41	75	9	2	7	2	2	0	2	1	1	17	7	10

Izvor: HEP-ODS, Izvješće Agenciji za 2007. godinu

Najveći broj reklamacija odnosi se na obračun električne energije (80 posto), zatim slijede ostali razlozi (12 posto), neispravno brojilo (6 posto), naponske prilike (1 posto) te uključenje/isključenje (1 posto). Postotna struktura reklamacija je predočena na slici 3.1.23.

Izvor: HEP-ODS, Izvješće Agenciji za 2007. godinu

Slika 3.1.23. Udjeli pojedinih vrsta reklamacija potrošača rješavanih na Povjerenstvu za reklamacije potrošača

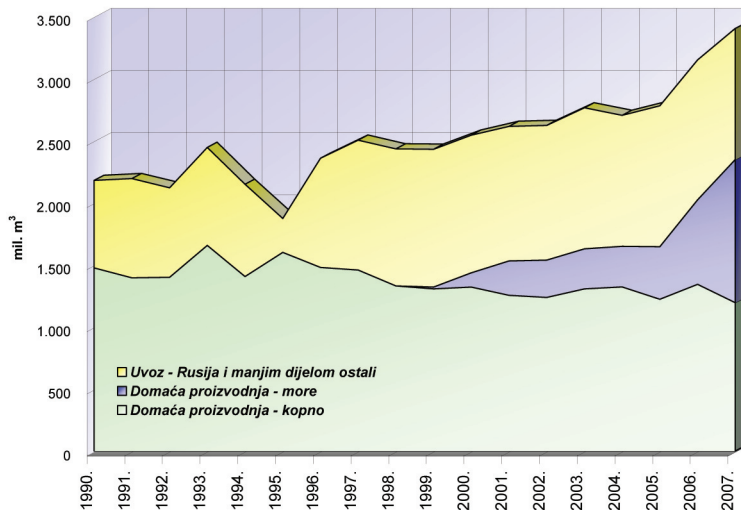

3.2. Plin

3.2.1. Tržište prirodnog plina u Republici Hrvatskoj

3.2.1.1. Dobava i potrošnja prirodnog plina

U Republici Hrvatskoj jedini dobavljač prirodnog plina je INA d.d. Ukupna dobavljena količina prirodnog plina u Republiku Hrvatsku u 2007. iznosila je 3.410 mil. m³. Prirodni plin za domaće tržište osigurava se većim dijelom iz domaće proizvodnje s panonskih i sjevernojadranskih polja (69,1 posto u 2007.), a dijelom uvozom iz Rusije (30,9 posto u 2007.). Na slici 3.2.1. prikazana je struktura dobave prirodnog plina u razdoblju od 1990. do 2007. godine.

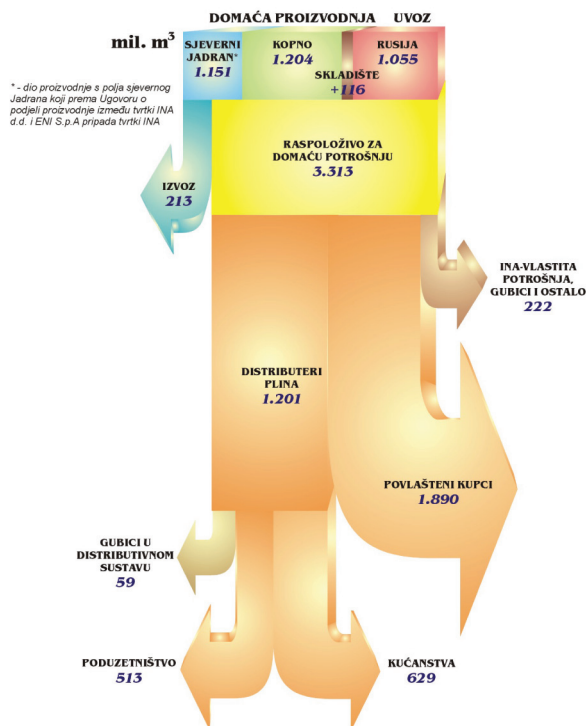

Izvor: HERA – prema podacima prikupljenima od energetskih subjekata

Slika 3.2.1. Struktura dobave prirodnog plina u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2007. godine

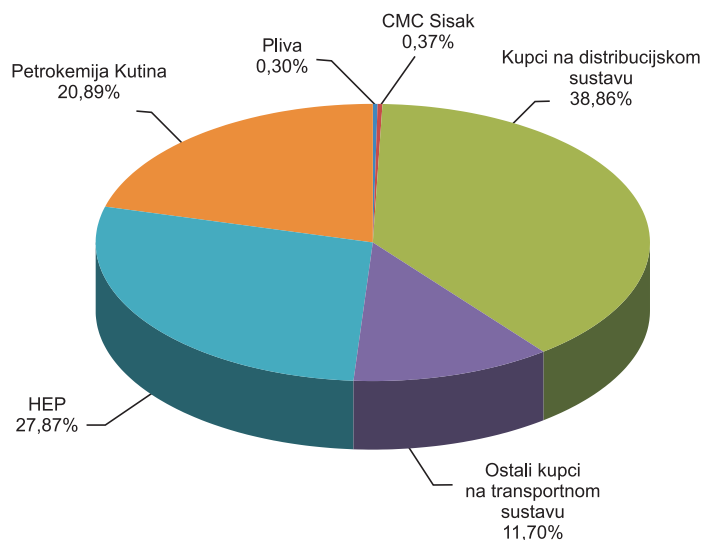
U 2007. ukupna domaća proizvodnja prirodnog plina iznosila je 2.355 mil. m³. Od toga je iz sjevernojadranskih polja proizvedeno 1.151 mil. m³ (udio proizvodnje sjevernojadranskih polja koji prema Ugovoru o podjeli proizvodnje između tvrtki INA d.d. i ENI S.p.A. pripada INA-i), a iz polja Panonske nizine 1.204 mil. m³. U podzemno skladište plina Okoli (u daljnjem tekstu: PSP Okoli) utisnuto je 267 mil. m³, a povučeno je 383 mil. m³. Uvoz prirodnog plina ostvaren je samo iz Rusije i iznosio je 1.055 mil. m³, a također je ostvaren izvoz prirodnog plina u Italiju od 213 mil. m³. Bilanca prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2007. prikazana je na slici 3.2.2.

Prirodnim plinom iz dobave (proizvodnje i uvoza) INA d.d. opskrbljuje 38 distributera prirodnog plina, 29 izravnih kupaca plina na transportnom sustavu (uključujući HEP-Proizvodnju d.d., Petrokemiju d.d. Kutina, kogeneracijsko postrojenje Plive u Novom Marofu i Valjaonicu cijevi Sisak d.d.). Struktura potrošnje prirodnog plina u 2007. prikazana je na slici 3.2.3., a bila je sljedeća: distributerima plina isporučeno je 1.201 mil. m³, a izravnim kupcima plina na transportnom sustavu isporučeno je 1.890 mil. m³, od čega HEP-Proizvodnji d.d. 861 mil. m³, Petrokemiji d.d. Kutina 646 mil. m³, kogeneracijskom postrojenju Plive u Novom Marofu 9 mil. m³, a Valjaonici cijevi Sisak d.d. 12 mil. m³.

Izvor: HERA – prema podacima prikupljenima od energetskih subjekata

Slika 3.2.2. Bilanca prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2007. godini

Izvor: HERA – prema podacima prikupljenima od energetskih subjekata

Slika 3.2.3. Struktura potrošnje prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2007. godini

3.2.1.2. Transportni i distribucijski sustavi te sustav skladišta

Transporter plina u Republici Hrvatskoj je Plinacro d.o.o., tvrtka u državnom vlasništvu. Transporter upravlja mrežom magistralnih i regionalnih plinovoda kojom se prirodni plin iz domaće proizvodnje (sjeverni dio kontinentalne Hrvatske i sjeverni Jadran) i iz uvoza (dobavni transportni pravac preko Slovenije [Zabok–Rogatec]), transportira do izlazno-mjernih redukcijskih stanica gdje se plin predaje opskrbljivačima na distribucijskim sustavima i industrijskim kupcima na transportnom sustavu. Mreža magistralnih i regionalnih plinovoda prikazana je na slici 3.2.4.

Transporteru plina povjereni su, Zakonom o tržištu plina, razvoj, izgradnja i modernizacija plinskog transportnog sustava u Republici Hrvatskoj. Tijekom 2006. dovršeni su i pušteni u

rad magistralni plinovodi Pula–Karlovac, Zagreb istok–Kutina, te Slavonski Brod–Kutina čime je dovršena prva faza izgradnje i modernizacije plinskoga transportnog sustava, te završen i pušten u rad novi Nacionalni dispečerski centar, sustav daljinskog nadzora i upravljanja plinskom mrežom u Republici Hrvatskoj te sustav veza s optičko-komunikacijskim sustavom.

Razvoj transportnog sustava se nastavlja pa je 2007. godine počela realizacija drugog investicijskog ciklusa razvoja i izgradnje plinskoga transportnog sustava Republike Hrvatske planiranog do 2011. godine. U 2007. godini dovršeni su plinovodi Zagreb istok–Kutina, Slavonski Brod–Kutina, Lučko–Ivanja Reka, plinski sustav Baranje, čime je u rad pušteno ukupno 480 km novoga, visokotlačnog sustava plinovoda te 10 novih mjerno-redukcijskih stanica (Pula, Labin, Kršan, Rijeka istok, Rijeka zapad, Delnice, Nova Gradiška, Nova Kapela, Mece i Beli Manastir), a iste su godine potpuno završene i sve pripremne aktivnosti (osiguranje dijela sredstava kreditom Europske investicijske banke, investicijske studije, idejni projekti, studije utjecaja na okoliš) za realizaciju spomenutog drugoga razvojno-ulagačkog ciklusa. U studenome 2007. počeli su radovi na izgradnji magistralnog plinovoda Bosiljevo-Split, kao ključnog objekta drugoga investicijskog ciklusa u koji će biti uloženo 443 mil. eura, čime će se sadašnji godišnji kapacitet od 5 mlrd. m³ povećati na više od 10 mlrd. m³ prirodnog plina. Osim toga, izgradnjom plinovoda Slavonski Brod–Donji Miholjac, te spojem s mađarskim transportnim sustavom, omogućit će se novi dobavni pravac za uvoz plina u Republiku Hrvatsku. Uz planiranu izgradnju, u 2007. godini počele su aktivnosti na ostvarenju projekta Jonskog - jadranskog plinovoda, kao i ostalih razvojnih projekata, čime će se dodatno diverzificirati ne samo transportno-tranzitni dobavni pravci, nego i izvori dobave prirodnog plina.

Izvor: HERA – prema podacima prikupljenima od Plinacro d.o.o.

Slika 3.2.4. Postojeći i planirani plinsko-transportni sustav Republike Hrvatske

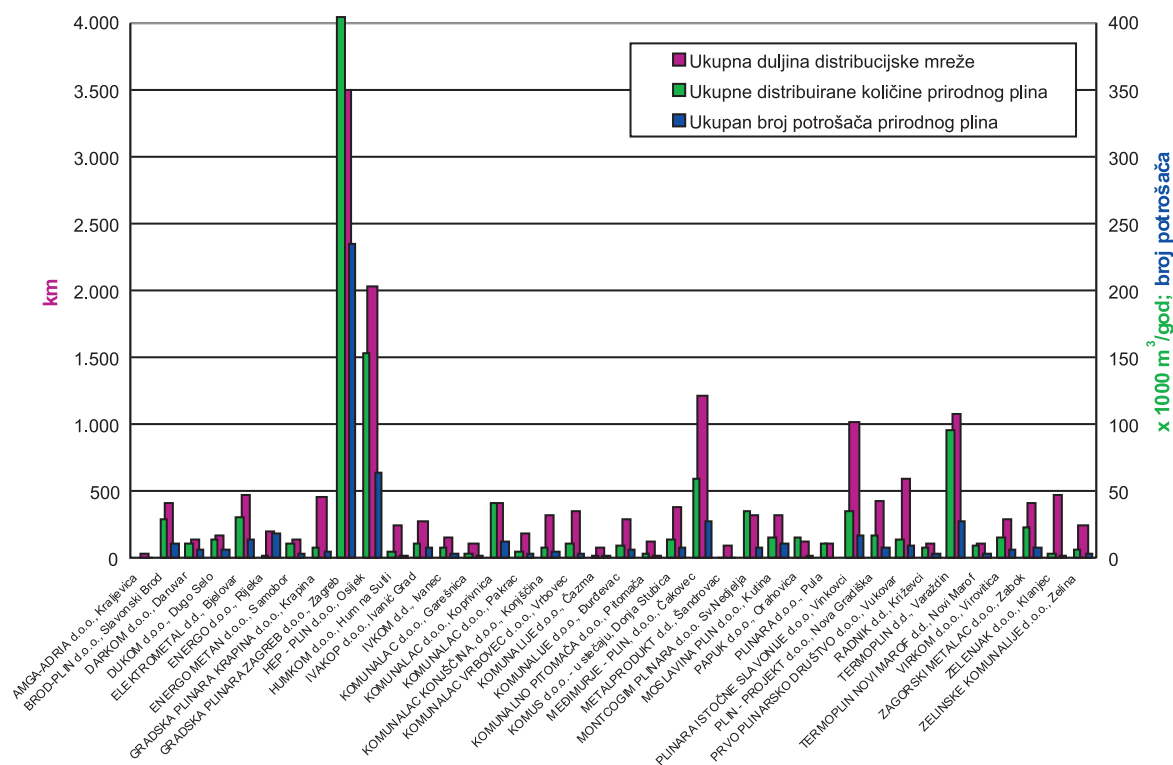

Ukupna duljina plinskog transportnog sustava u Republici Hrvatskoj na kraju 2007. iznosila je 2.085 km (426 km plinovoda radnog tlaka 75 bar, 1.599 km plinovoda radnog tlaka 50 bar i 60 km plinovoda radnog tlaka 4-50 bar). U sklopu plinskog transportnog sustava nalazi se 151 mjerno-redukcijska stanica i 245 mjernih linija. Prema podacima tvrtke Plinacro d.o.o., ukupne transportirane količine prirodnog plina u Republici Hrvatskoj tijekom 2007. iznosile su 3.360.183.448 m³, a ulazni kapacitet transportnog sustava iznosio je 860.000 m³/h.

Za skladištenje prirodnog plina u Republici Hrvatskoj koristi se PSP Okoli koje je u vlasništvu tvrtke INA d.d. PSP Okoli predstavlja djelomično iscrpljeno polje Okoli koje je razrađeno sa 17 utisno-proizvodnih bušotina smještenih na pet utisno-proizvodnih platformi i nadzirano sa šest kontrolno-mjernih bušotina. Postrojenje je pušteno u rad 1987. godine. Radni volumen skladišta je 558 mil. m³, a dnevni kapacitet povlačenja 5,8 mil. m³. Maksimalni dopušteni tlak ležišta je 196 bar. Radom skladišta omogućena je optimalna proizvodnja plinskih polja, kontinuiran uvoz iz Rusije te redovita opskrba kupaca u Republici Hrvatskoj. U 2007. godini u skladište je utisnuto 116 mil. m³ prirodnog plina manje nego što je povučeno iz skladišta.

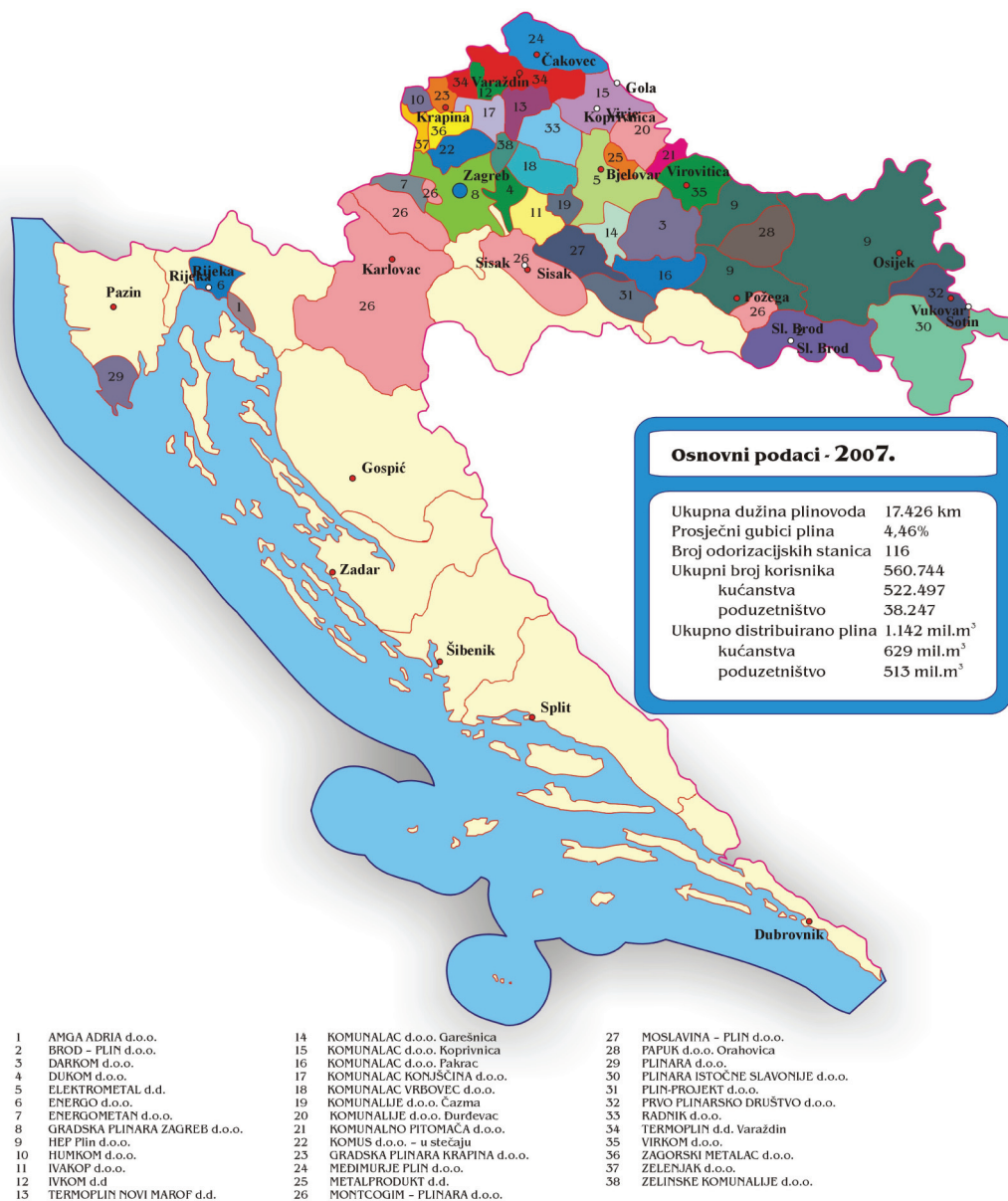
Distribuciju plina u Republici Hrvatskoj obavlja 38 tvrtki (uključujući dvije tvrtke koje uz prirodni distribuiraju i miješani plin te jednu tvrtku koja uz prirodni distribuiraju gradski i ispareni plin).

Ukupne distribuirane količine prirodnog plina u 2007. iznosile su 1.142.494.236 m³. Ukupna duljina distributivne mreže u Republici Hrvatskoj na kraju 2007. iznosila je 17.425 km, a prosječni gubici u mreži 4,46 posto. Ukupan broj kupaca plina kojima je plin distribuiran u 2007. iznosi 560.760, od čega je 522.513 kupaca kategorije kućanstva (2,3 posto više u odnosu na 2006.), a 38.247 kupaca kategorije poduzetništvo (8,6 posto više u odnosu na 2006.). Najveći distributeri su Gradska plinara Zagreb (234.406 potrošača, 403,634 mil. m³ isporučeno u 2007.), HEP – Plin Osijek (63.826 potrošača, 153,5 mil. m³ isporučeno u 2007.), Termoplin Varaždin (28.123 potrošača, 95,2 mil. m³ isporučeno u 2007.) i Međimurje-plin Čakovec (26.991 potrošača, 59,5 mil. m³ isporučeno u 2007.). Usporedbu distribuiranih količina, potrošača prirodnog plina, te duljine distributivne mreže po pojedinim distributerima u Republici Hrvatskoj tijekom 2007. prikazuje slika 3.2.5., a zemljopisni raspored pojedinih distributera (opskrbljivača) plina u 2007. godini prikazuje slika 3.2.6.

Izvor: HERA – prema podacima prikupljenima od energetskih subjekata

Slika 3.2.5. Usporedba distribuiranih količina, potrošača prirodnog plina, te duljine distributivne mreže

Izvor: HERA

Slika 3.2.6. Raspored i osnovni podaci o energetske djelatnosti distribucije plina u Republici Hrvatskoj u 2007. godini

3.2.1.3. Planovi razvoja transportnog i distribucijskih sustava

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva je potkraj 2006. odobrilo Drugi razvojno-ulagački ciklus plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske od 2007. do 2011. godine.

Najvažniji objekti drugog ulagačkog ciklusa su objekti plinovodnog sustava Like i Dalmacije. Okosnicu tog plinovodnog sustava činit će magistralni plinovodi Bosiljevo–Split i Split–Ploče.

Na području Istre planirana je izgradnja plinovoda od Vodnjana do Umaga duljine 78 kilometara, te pripadajućih mjerno-redukcijskih stanica. Na području Primorsko-goranske županije planirana je izgradnja plinovoda Kukuljanovo–Omišalj. Prema prijedlogu, plinovod radnog tlaka od 75 bar bio bi dug 15 kilometara. Uz taj plinovod planira se izgradnja mjerno-redukcijskih stanica Urinj i Omišalj.

U središnjem i istočnom dijelu Republike Hrvatske u planu je izgradnja međunarodnog plinovoda Rogatec – Zabok, u koridoru postojećih plinovoda, sa značajno većim kapacitetom na tom transportnom pravcu. Sljedeću značajnu skupinu projekata čine projekti magistralnih plinovoda Slobodnica–Donji Miholjac i Slobodnica–Sotin. Magistralni plinovod Slobodnica–Donji Miholjac bit će višenamjenski, jer će on, povezujući posavski i podravski plinovodni transportni pravac, bitno povećati pouzdanost i opseg dobave prirodnog plina u taj dio Republike Hrvatske. Njegovom izgradnjom stvorit će se i uvjeti za otvaranje novog dobavnog pravca iz Mađarske, povezivanjem s mađarskim plinskim transportnim sustavom, međunarodnim plinovodom Donji Miholjac – Dravaszerdahely, što će omogućiti dobavu novih, značajnih količina prirodnog plina za hrvatsko tržište, te omogućiti tranzit za Bosnu i Hercegovinu.

Uz navedeno povezivanje s mađarskim transportnim sustavom, u 2007. godini počele su aktivnosti na izgradnji Jadransko-jonskog plinovoda, čime će se diverzificirati ne samo transportni dobavni pravci, nego i izvori dobave prirodnog plina.

3.2.2. Cijene prirodnog plina

3.2.2.1. Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u Republici Hrvatskoj

Prema Zakonu o tržištu plina koji je na snagu stupio 30. travnja 2007. godine, način definiranja kupaca plina se promijenio u odnosu na prethodni Zakon o tržištu plina ("Narodne novine", br. 68/01. i 87/05.), pa tako, s obzirom na vrstu (položaj na tržištu), postoje tri kategorije kupaca:

- energetski subjekti za plin koji kupuju plin - operatori sustava (operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava, operator sustava skladišta plina, operator terminala za ukapljeni prirodni plin) koji imaju pravo kupovati plin za potrebe nadoknade gubitaka, te za vođenje i uravnoteženja sustava;
- kupci na veliko – kupci koji plin kupuju radi daljnje prodaje krajnjem kupcu, odnosno opskrbljivači i dobavljači plina (dobava za tarifne kupce, opskrba plinom tarifnog kupca, opskrba plinom povlaštenog kupca);
- krajnji kupci – pravne ili fizičke osobe koje kupuju plin za vlastite potrebe, a mogu se podijeliti (gledano prema dinamici stjecanja statusa povlaštenosti) na kućanstva i ostale kupce.

Kupce je također moguće podijeliti s obzirom na pravo slobodnog izbora opskrbljivača na:

- tarifne – kupci koji nemaju slobodu izbora opskrbljivača, ali plin kupuju po cijeni čiji je način utvrđivanja definiran tarifnim sustavom;
- povlaštene – kupci koji mogu slobodno izabrati svog opskrbljivača plinom. Zakonom o tržištu plina određen je način i dinamika otvaranja tržišta. Donošenjem Zakona o tržištu plina status povlaštenog kupca stekli su svi kupci koji kupuju plin samo za vlastite potrebe i čija je godišnja potrošnja veća od dvadeset pet milijuna prostornih metara (m³) plina, a od 1. kolovoza 2007. povlaštene kupci su postali svi kupci osim onih koji pripadaju kategoriji kućanstva. Od 1. kolovoza 2008. godine status povlaštenog kupca stječu i sva kućanstva.

Bitno je napomenuti kako Zakon o tržištu plina dopušta da sljedeći kupci iz kategorije koja stječe status povlaštenosti mogu zadržati status tarifnih kupaca, odnosno imati pravo na opskrbu plinom od strane opskrbljivača koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom:

- kupci iz kategorije kućanstvo koji nisu izabrali opskrbljivača u roku šest mjeseci, čiji je opskrbljivač prestao s radom, ili onaj koji je nakon otvaranja tržišta odlučio promijeniti opskrbljivača;
- kupci koji kupuju plin radi proizvodnje toplinske energije za tarifnog kupca ograničeno na onu količinu plina koja mu je potrebna za izvršenje obveze javne usluge proizvodnje toplinske energije i
- kupci koji kupuju plin radi izvršenja obveze javne usluge opskrbe električnom energijom ograničeno na onu količinu plina koja mu je potrebna za izvršenje obveze javne usluge opskrbe električnom energijom.

Na kraju s obzirom na zaštitu, odnosno prioritet u smislu sigurnosti opskrbe razlikuju se skupine kupaca:

- zaštićeni kupci - kupci koji imaju pravo na opskrbu dostatnom količinom plina u slučaju djelomičnog poremećaja u opskrbi plinom i iznimno niskih prosječnih temperatura;
- ostali.

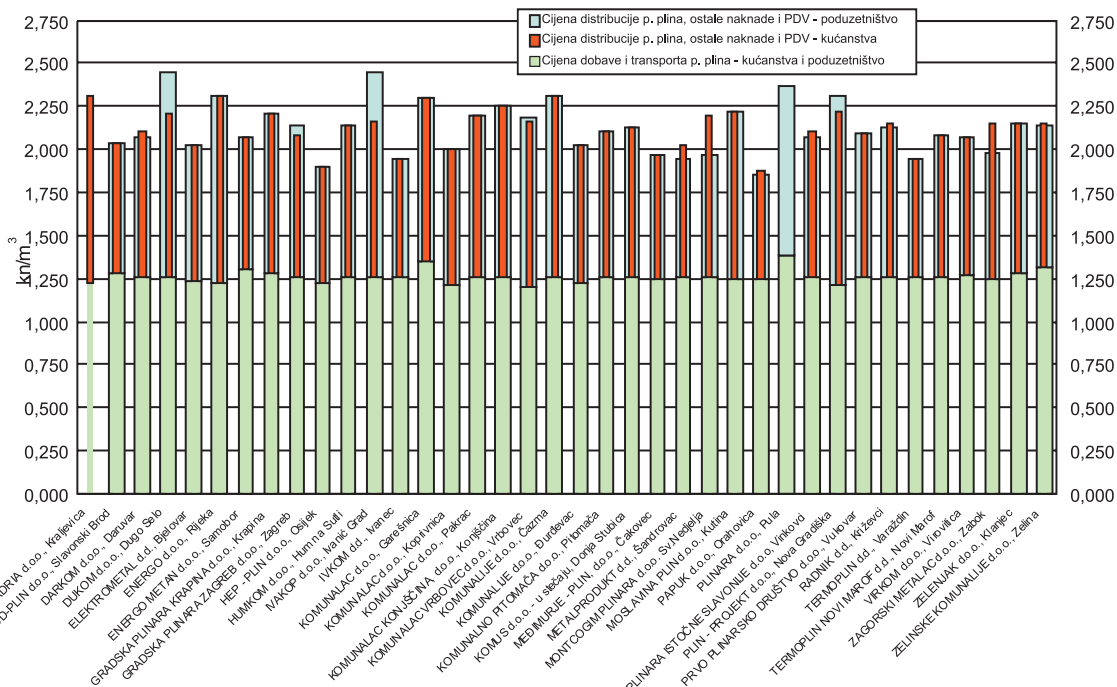
Cijena dobave prirodnog plina određuje se primjenom Odluke o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca, jednaka je za sve tarifne kupce i iznosi 1,07 kn/m³.

Naknada za transport prirodnog plina određuje se Tarifnim sustavom za transport prirodnog plina bez visine tarifnih stavki ("Narodne novine", broj 32/06. i 3/07.). Tarifnim sustavom određene su tri tarifne stavke koje se odnose na transport prirodnog plina u mjesecima vršnog, srednjeg i osnovnog opterećenja. Visinu tarifnih stavki određuje Vlada Republike Hrvatske i ona je jednaka za sve korisnike transportnog sustava. Cijena transporta prirodnog plina dobiva se kao kvocijent godišnjeg iznosa naknade za korištenje transportnog sustava i ukupno transportirane količine plina za svakog korisnika u toj godini. Cijena transporta nije jednaka za sve korisnike, jer ovisi o načinu na koji korisnik tijekom godine koristi transportni sustav. Pri tome je cijena transporta za distributere prirodnog plina u 2007. iznosila prosječno 0,152 kn/m³. Prosječna cijena transporta za 29 kupaca spojenih izravno na transportni sustav iznosila je 0,114 kn/m³.

Cijena plina za krajnje potrošače na distributivnom sustavu (kućanstva i poduzetništvo) do 2007. godine i tijekom te godine određivala se na način propisan Zakonom o komunalnom gospodarstvu ("Narodne novine", br. 26/03., 82/04. i 172/04.). U studenome 2007., temeljem mišljenja Agencije, donesena je prva Odluka o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki i Tarifnom sustavu za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki za tvrtku Energo d.o.o., Rijeka. Do kraja 2007. godine zaprimljeni su prijedlozi visine tarifnih stavki za distribuciju i opskrbu plinom većine distributera i opskrbljivača temeljem tarifnih sustava, za koje je odmah započet postupak analize i izrade mišljenja.

Krajnja prodajna cijena prirodnog plina za tarifne kupce u 2007. kretala se u rasponu od 1,88 do 2,31 kn/m³ za kategoriju kućanstva i od 1,84 do 2,53 kn/m³ za kategoriju poduzetništvo¹. Pri tome je prosječna cijena (ponderirana po distribuiranoj količini prirodnog plina) za kategoriju kućanstva iznosila 2,052 kn/m³, što u odnosu na 2006. predstavlja porast od 5,4 posto, a za kategoriju poduzetništvo 2,054 kn/m³, što je u odnosu na 2006. porast od 2,4 posto. Na slici 3.2.7. za sve distributere prikazana je usporedba prodajnih cijena prirodnog plina za kućanstva i poduzetništvo.

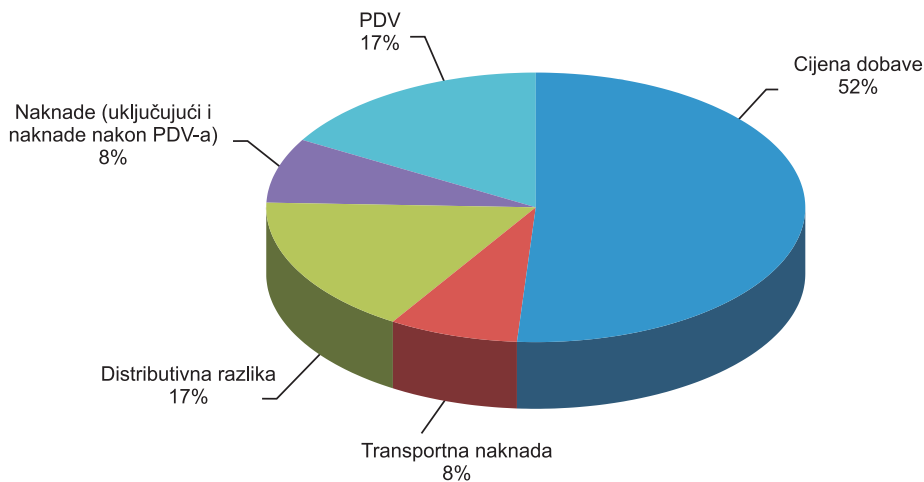
¹ U iznose prodajnih cijena uključen je PDV

Izvor: HERA – prema podacima prikupljenima od energetskih subjekata

Slika 3.2.7. Usporedba cijena prirodnog plina za kupce kategorije kućanstva i poduzetništvo po distributerima

Struktura prosječne prodajne cijene prirodnog plina za kućanstva u Republici Hrvatskoj u 2007. prikazana je na slici 3.2.8.

Izvor: HERA – prema podacima prikupljenima od energetskih subjekata

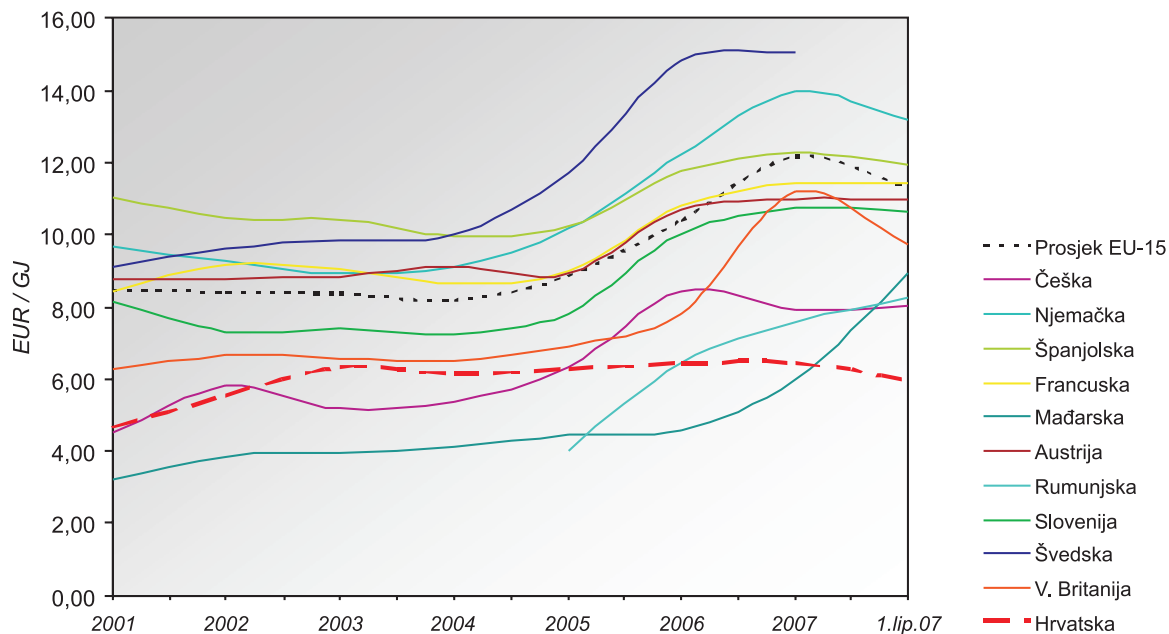
Slika 3.2.8. Struktura prosječne prodajne cijene prirodnog plina za kućanstva u Republici Hrvatskoj u 2007. godini

3.2.2.2. Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u europskim državama

Trend maloprodajnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D_3^2 u pojedinim europskim državama od 01.01.2001. do 01.01.2007. godine prikazan je na slici 3.2.9. Vidljivo je da je cijena prirodnog plina za kućanstva u većini europskih država bila u porastu od 2004. do 2007. godine. Trend porasta cijena zaustavljen je u prvoj polovici 2007., a u pojedinim državama, kao što je V. Britanija, došlo je čak do smanjenja cijene prirodnog plina za kućanstva. Pri tome su izuzetak Mađarska i Rumunjska, gdje je došlo do značajna porasta cijene prirodnog plina za kućanstva. Maloprodajne (distributivne) cijene za kućanstva u Republici Hrvatskoj bile su u stalnom laganom porastu sve do početka 2003., od kada nije bilo značajnijih korekcija cijene (osim laganog porasta tijekom 2004.).

Izvor: Eurostat/Environment and Energy/Energy/Statistics: gas and electricity prices/Gas - domestic consumers - half-yearly prices - Old methodology until 2007; obrada HERA

Slika 3.2.9. Trend europskih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D_3 od 2001. do 01.06.2007. (bez poreza)

Prema podacima Eurostata, cijene prirodnog plina u EU-25 porasle su u razdoblju od 01.01.2006. do 01.01.2007. godine 17 posto za kućanstva kategorije D_3 i 9 posto za industrijske potrošače kategorije I_{3-1} .

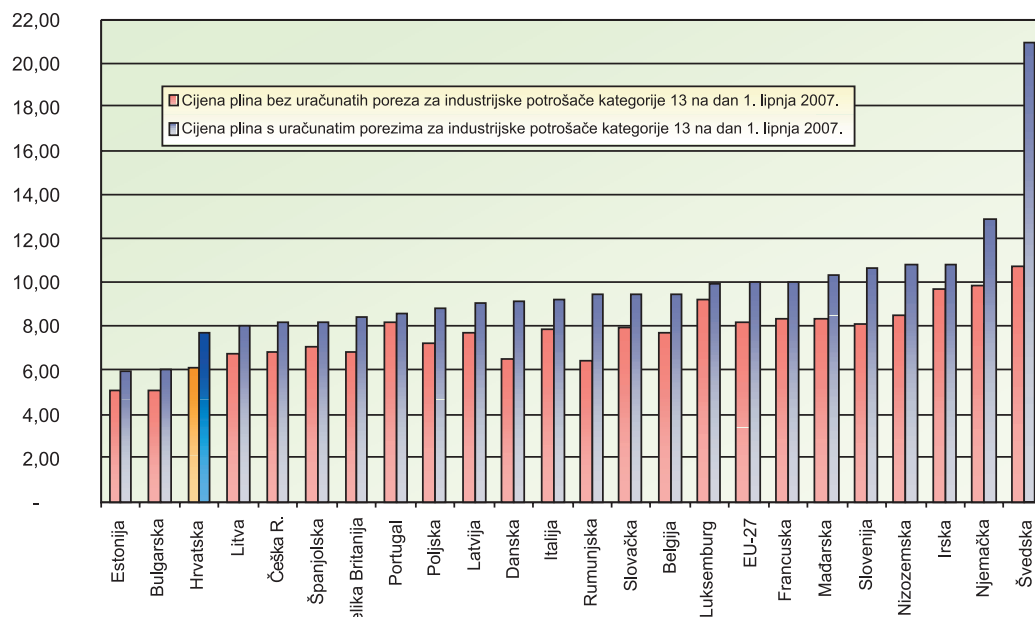
Slika 3.2.10. prikazuje cijene prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I_3^3 u europskim državama na dan 1. lipnja 2007. godine.

Vidljivo je da se udio poreza u ukupnoj cijeni prirodnog plina za navedenu kategoriju potrošača uvelike razlikuje, te je najveći u Švedskoj (48,9 posto), Rumunjskoj (31,0 posto) i Danskoj (29,2 posto), a najmanji u Portugalu (4,8 posto), Luksemburgu (7,2 posto) i Irskoj (10,5 posto).

Ukupna prodajna cijena prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I_3 najveća je u Švedskoj (20,94 eura) i Njemačkoj (12,84 eura), a najmanja u Estoniji (5,94 eura), Bugarskoj (6,02 eura) i Hrvatskoj (7,77 eura).

² Sukladno staroj metodologiji Eurostata, kućanstva su se dijelila na standardne kategorije $D_1, D_2, D_3, D_{3,b}, D_4$, a industrijski potrošači na standardne kategorije $I_1, I_2, I_{3-1}, I_{3-2}, I_{4-1}, I_{4-2}, I_5$. Standardna kategorija D_3 predstavlja kućanstva s godišnjom potrošnjom prirodnog plina od 83,70 GJ. Stara metodologija korištena je kako bi se omogućio prikaz trenda kretanja cijena prirodnog plina, jer nova metodologija ne daje podatke za godine prije, nego samo za 2007.

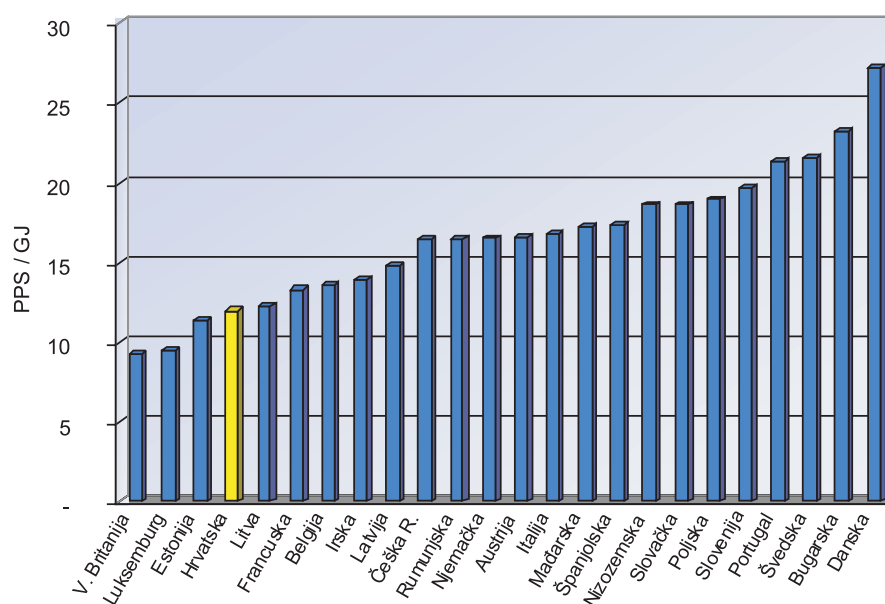
³ Sukladno novoj metodologiji Eurostata, industrijski potrošači se dijele na standardne kategorije I_1, I_2, I_3, I_4, I_5 i I_6 . Standardna kategorija I_3 predstavlja industrijske potrošače s godišnjom potrošnjom prirodnog plina od 10.000 do 100.000 GJ (od 300.000 do 3.000.000 [m^3/god]).

Izvor: Eurostat/Environment and Energy/Energy/Statistics: gas and electricity prices/Gas - industrial consumers - half-yearly prices - New methodology from 2007 onwards; obrada HERA

Slika 3.2.10. Cijene prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I3 na dan 01.06.2007. (sa i bez uračunatih poreza), [eur]

Slika 3.2.11. prikazuje usporedbu europskih maloprodajnih cijena s uračunatim porezima za kućanstva kategorije D₂⁴ na dan 1. lipnja 2007. Kao jedinica cijene korištena je međunarodna jedinica PPS/GJ kojom se eliminira razlika u cijeni dobara/usluga u pojedinim zemljama. PPS (*purchasing power standards*) predstavlja jedinicu kojom je moguće kupiti istu količinu dobara/usluga u svim zemljama.

Izvor: Eurostat/Environment and Energy/Statistics: gas and electricity prices/Gas - domestic consumers - half-yearly prices - New methodology from 2007 onwards; obrada HERA

Slika 3.2.11. Usporedba cijena prirodnog plina u odnosu na cijenu dobara/usluga u europskim zemljama za kategoriju kućanstva D₂ na dan 01.06.2007. (s uračunatim porezima)

⁴ Sukladno novoj metodologiji Eurostata, kućanstva se dijele na standardne kategorije D₁, D₂ i D₃, a industrijski potrošači na standardne kategorije I₁, I₂, I₃, I₄, I₅ i I₆. Standardna kategorija D₂ predstavlja kućanstva s godišnjom potrošnjom prirodnog plina od 20 do 200 GJ (od 600 do 6.000 m³/god).

Iz prikazane usporedbe slijedi da je, u odnosu na kupovnu moć i standard u pojedinoj zemlji, cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ najviša u Danskoj, Švedskoj i Bugarskoj, a najniža u V. Britaniji, Luksemburgu, Estoniji i Hrvatskoj.

3.2.3. Kvaliteta opskrbe plinom

Kvaliteta opskrbe, koja se ogleda u prvom redu kvalitetom usluga povezanih s opskrbom plinom te nesmetanim i neprekidnim radom svih plinskih sustava, važan je čimbenik u plinskoj djelatnosti koji se do sada u Republici Hrvatskoj nije pratio. Samim time, ni energetske subjekti nisu bilježili i vodili evidenciju parametara kvalitete opskrbe plinom. No, reformom energetskeg sektora i donošenjem odgovarajuće pravne regulative stvorili su se uvjeti za definiranje i praćenje kvalitete opskrbe plinom. Tako je Zakonom o energiji definirana javna usluga kao usluga dostupna u svako vrijeme svim kupcima i energetskim subjektima po reguliranoj cijeni i prema reguliranim uvjetima pristupa i korištenja usluge, uvažavajući sigurnost, redovitost i kvalitetu usluge, zaštitu okoliša, učinkovitost korištenja energije i zaštitu klime, a koja se obavlja prema načelima javnosti rada i nadzora tijela određenih zakonom. Kao javne usluge, među ostalim, definirane su energetske djelatnosti dobava plina, skladištenje prirodnog plina, transport prirodnog plina, distribucija plina, upravljanje terminalom za UPP, te opskrba plinom tarifnih kupaca.

Zakonom o tržištu plina definirane su obveze proizvođača plina, te operatora transportnog, distribucijskog, skladišnog i UPP sustava, u pogledu kvalitete isporuke plina, kao i obveze opskrbljivača plinom, u pogledu objavljivanja i održavanja ugovorenih parametara kvalitete opskrbe plinom kupaca, u skladu s Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom. Zakonom o tržištu plina propisuje se donošenje niza provedbenih podzakonskih akata, među kojima i Općih uvjeta za opskrbu prirodnim plinom i to u roku godine dana od dana stupanja na snagu Zakona (travanj 2008.). Budući da do kraja 2007. godine Opći uvjeti za opskrbu prirodnim plinom još nisu bili doneseni, nije bilo zakonskih preduvjeta za sustavno praćenje parametara kvalitete opskrbe i isporuke plina.

Postoje načelno tri glavna područja u kojima se kvaliteta opskrbe može regulirati:

- kvaliteta usluge (vrijeme potrebno za priključenje novog korisnika, točnost očitavanja i obračuna potrošnje plina, brzina odgovaranja na zahtjeve i žalbe kupaca/korisnika itd.);
- neprekidnost opskrbe (broj prekida opskrbe i njihovo trajanje);
- kvaliteta plina (ogrjevna vrijednost, tlak i sastav plina).

S druge strane postoje četiri skupine regulatornih instrumenata kojima se postiže zadovoljavajuća razina kvalitete opskrbe:

- objavljivanje podataka o radu tvrtki vezanih za kvalitetu opskrbe;
- postavljanje minimalnih standarda kvalitete opskrbe;
- postavljanje modela za kažnjavanje tvrtki u slučaju nepoštivanja minimalnih standarda kvalitete, odnosno nagrađivanje u suprotnom slučaju;
- poticanje potpisivanja ugovora sa zajamčenom posebnom kvalitetom isporuke.

S obzirom na to da Opći uvjeti za opskrbu prirodnim plinom još nisu doneseni, u Republici Hrvatskoj u dijelu nadzora kvalitete opskrbe plinom još nije propisan sustav za prikupljanje, obradu i pohranu podataka o poremećajima i prekidima isporuke plinom, sustav za praćenje kvalitete usluge i kvalitete plina. Nakon uspostave navedenih sustava i praćenja pokazatelja kroz određeno vremensko razdoblje, bit će moguće postavljanje minimalnih standarda kvalitete opskrbe i konačno uvođenje sustava nagrađivanja i kažnjavanja energetskih subjekata.

Agencija je pri izradi Godišnjeg izvješća za 2006. godinu obradila podatke i dala pregled žalbi i prigovora kupaca prirodnog plina. Za izradu ovog izvješća Agencija je prikupila dodatne podatke koji se u ovom trenutku mogu uzimati samo informativno, a obuhvaćaju kvalitetu opskrbe praćenu kroz nekoliko aspekata:

- broj zahtjeva za priključenje na plinsku mrežu;
- prosječno vrijeme rješavanja zahtjeva za priključenje na plinsku mrežu;
- broj žalbi kupaca / korisnika;
- broj planiranih i neplaniranih prekida isporuke plina;
- ukupno trajanje planiranih i neplaniranih prekida isporuke plina.

Svi podaci prikupljeni su od operatora transportnog sustava, Plinacro d.o.o., te od svih operatora distribucijskih sustava i opskrbljivača plinom⁵.

Tijekom 2007. godine operator transportnog sustava zaprimio je šest zahtjeva za priključenje na transportnu mrežu, a prosječno vrijeme rješavanja zahtjeva iznosilo je 12 dana. Operatori distribucijskih sustava zaprimili su u prosjeku⁶ 783 zahtjeva za priključenje na distributivnu mrežu, s prosječnim vremenom rješavanja zahtjeva od 16 dana.

Operator transportnog sustava je u 2007. godini zaprimio četiri žalbe korisnika, dok su operatori distribucijskih sustava zaprimili u prosjeku 16 žalbi korisnika.

Kvaliteta i sigurnost opskrbe plinom, među ostalim, definira se i kao sposobnost mreže da osigura stalnost transporta / distribucije / isporuke plina u određenom vremenskom razdoblju, a iskazuje se pokazateljima broja i trajanja prekida isporuke. Stoga su od operatora transportnog sustava i operatora distribucijskih sustava prikupljeni podaci o broju, kao i trajanju planiranih i neplaniranih prekida isporuke plina u godini.

Tijekom 2007. godine u plinskoj transportnoj mreži bila su 43 planirana prekida isporuke plina, s ukupnim trajanjem od 610 sati. Neplaniranih prekida isporuke nije bilo. U distributivnim mrežama bilo je u prosjeku 444 svih prekida isporuke⁷, s prosječnim ukupnim vremenom trajanja svih prekida isporuke od 3.816 sati.

3.3. Nafta i naftni derivati

3.3.1. Tržište nafte i naftnih derivata u Republici Hrvatskoj

Za obavljanje energetske djelatnosti na tržištu nafte i naftnih derivata od Agencije je potrebno ishoditi dozvolu. Izuzetak su djelatnosti trgovine na malo naftnim derivatima i trgovine na malo ukapljenim naftnim plinom, za koje nije potrebna dozvola. Osim toga, za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko naftnim derivatima, potrebno je pribaviti i suglasnost nadležnoga ministarstva.

Energetske djelatnosti su:

- Proizvodnja naftnih derivata;
- Transport nafte naftovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 21., članka 15. Zakona o energiji;
- Transport naftnih derivata produktovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta iz točke 21., članka 15. Zakona o energiji;
- Transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom;
- Trgovina na veliko naftnim derivatima;
- Trgovina na malo naftnim derivatima;
- Skladištenje nafte i naftnih derivata;
- Trgovina na veliko ukapljenim naftnim plinom;
- Trgovina na malo ukapljenim naftnim plinom.

Djelatnost transporta nafte naftovodima je regulirana djelatnost, dok se ostale obavljaju prema pravilima koje uređuju tržišni odnosi.

⁵ Operatori distribucijskih sustava u svojim pravnim subjektima, osim distribucije plina, obuhvaćaju i djelatnost opskrbe plinom te, sukladno Zakonu o tržištu plina, nemaju obvezu pravnog razdvajanja tih dviju energetske djelatnosti. Jedina iznimka, tj. operator distribucijskog sustava s više od 100.000 kupaca priključenih na distribucijski sustav, je Gradska plinara Zagreb d.o.o., koja od isteka 2007. još nije provela pravno razdvajanje energetske djelatnosti distribucije plina i opskrbe plinom.

⁶ Svi prosjeci navedeni u ovom poglavlju predstavljaju aritmetičke prosjeke.

⁷ Planiranih i neplaniranih prekida isporuke.

3.3.1.1. Transport nafte naftovodima

Janaf d.d. Zagreb jedini je energetska subjekt u Republici Hrvatskoj koji obavlja energetska djelatnost transporta nafte naftovodima.

Naftovodni sustav čine:

- Prihvatno-otpremni terminal Omišalj na otoku Krku (uključuje morskua luku, skladišne kapacitete za sirovu naftu, pumpne i mjerne stanice);
- sustav cjevovoda, sa dionicama: Omišalj–Sisak, Sisak–Virje–Gola, Virje–Lendava, Sisak–Slavonski Brod, Slavonski Brod–Sotin, i podmorskog naftovoda Omišalj–Urinj koji povezuje Terminal Omišalj i INA-Rafineriju nafte Rijeka;
- prihvatno-otpremni terminali u Sisku, Virju i Slavonskim Brodu (uključuju skladišne kapacitete za sirovu naftu, pumpne i mjerne stanice).

Transportni sustav prikazan je na slici 3.3.1. Sustav služi za uvoz nafte tankerima, putem terminala na Omišlju, odnosno sustavom naftovoda tvrtke Janaf d.d., do obje INA-ine rafinerije nafte u Rijeci i u Sisku, a obavlja se i tranzit sirove nafte za potrebe rafinerija u BiH, Srbiji i Mađarskoj. Također, omogućuje uvoz nafte sa međunarodnog naftovoda Družba, putem spoja u mjestu Gola.

Projektirani kapacitet sustava je 34 mtg, a instalirani 20 mtg (milijuna tona godišnje).

Izvor: HERA - prema podacima prikupljenim od energetska subjekata

Slika 3.3.1. Transportni sustav JANAF-a d.d.

Način rada transportnog sustava propisuju Tehnički uvjeti za pristup transportnim kapacitetima JANAF-a ("Glasilo VRED-a", br. 3-4/03.), u kojima su opisane granične značajke nafte koja se može transportirati, procedure prijvata i predaje nafte u luci Omišalj, mjerenje količine i analiza kvalitete, procedure pri predaji nafte korisnicima, te dužnosti transportera, odnosno korisnika.

Cijene usluge transporta nafte regulirane su Tarifnim sustavom za transport nafte naftovodom koji propisuje metodologiju izračuna gornjeg iznosa tarifa.

Temeljna načela tarifnog sustava su:

- pregovarani pristup treće strane;
- troškovi poslovanja moraju biti opravdani, a rok povrata uloženi sredstava razuman;
- troškovi poslovanja moraju biti nepristrani i razvidni;
- obračun svih elemenata troškova i prihoda na kojima se zasnivaju tarife vrši se za svaku kategoriju korisnika zasebno;
- ukupni troškovi poslovanja po godinama razdoblja korigiraju se za kumulativni iznos inflacije po godinama razdoblja;
- ukupan prihod je izračunata veličina temeljem troškova poslovanja, te stope povrata, odnosno prinosa na imovinu, odnosno investicije;
- tarife za pojedine kategorije korisnika utvrđuju se kao prosječne tarife za razdoblje koje je obuhvaćeno pri određivanju tarifa;
- tarifa se određuje kao jedinstvena tarifa za svaku kategoriju korisnika.

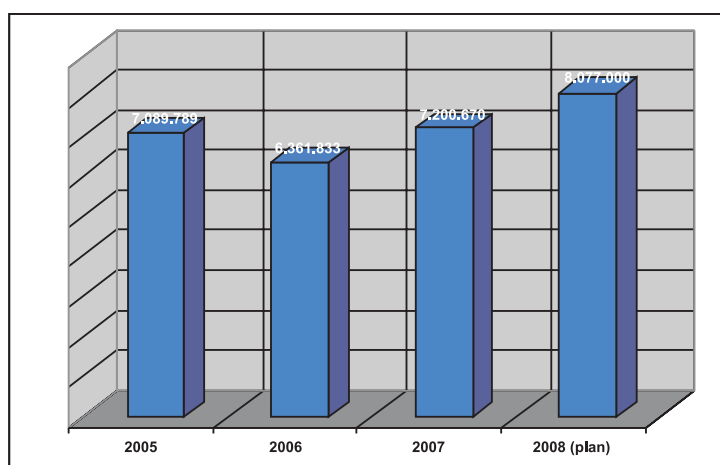
Odlukom o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom, određene su cijene usluge za pojedine kategorije korisnika.

Za korisnike kategorije R1, koji za uslugu transporta nafte naftovodom koriste naftovod duljine uključivo do 20 km i obalne terminale, tarifa iznosi 19,96 kuna po toni.

Za korisnike kategorije R2, koji za uslugu transporta nafte naftovodom koriste naftovod dulji od 20 km, obalne i kopnene terminale, tarifa iznosi 24,29 kuna po toni na 100 km.

U 2007. godini je na terminalu u Omišlju naftu iskrcavalo 76 tankera, a kroz transportni sustav je ukupno transportirano 7,2 mil. t sirove nafte, što je 12,5 posto više nego u prethodnoj godini.

Transportirane količine nafte i broj tankera u razdoblju od 2005. do 2007. godine, te planirane vrijednosti za 2008. godinu, prikazane su na slikama 3.3.2. i 3.3.3.

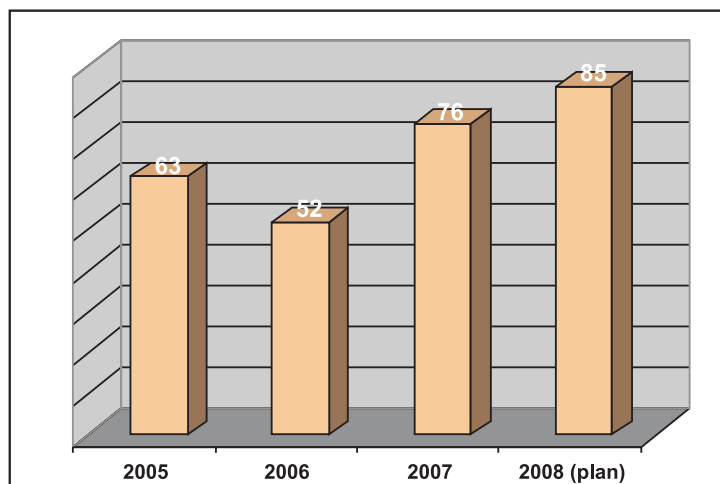

Izvor: HERA - prema podacima prikupljenim od energetskih subjekata

Slika 3.3.2. Transportni sustav JANAF-a – transportirane količine [mt]

Od ostalih aktivnosti JANAF-a d.d. u 2007. godini treba spomenuti suradnju unutar Mediteranske grupe naftne industrije MOIG (eng. *Mediterranean Oil Industry Group*) u vezi s pitanjem regionalne suradnje kod akcidenata izljeva nafte, u sklopu koje je JANAF d.d. u studenome 2007. bio domaćinom godišnjeg sastanka te organizacije koja okuplja regionalne naftne kompanije. Također, na terminalu u Omišlju je, u suradnji s Lučkom upravom Rijeka i Dezinscijom Rijeka, demonstrirana vježba za slučaj iznenadnog događaja prilikom operacije prekrcanja nafte.

Izvor: HERA - prema podacima prikupljenim od energetskih subjekata

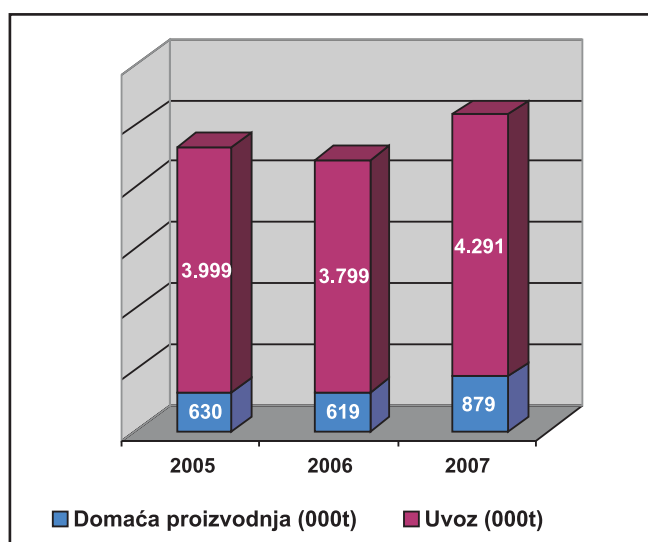
Slika 3.3.3. Transportni sustav JANAF-a – broj tankera sa sirovom naftom na iskrcaju u luci Omišalj

3.3.1.2. Proizvodnja naftnih derivata

Pod naftnim derivatima, kako ih definira Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata podrazumijevaju se: motorni benzini, benzini za zrakoplove, dizelska goriva, plinska ulja, loživa ulja, brodska goriva, gorivo za mlazne motore, petroleji, bitumeni, naftni koks i ukapljeni naftni plin (UNP).

INA Industrija nafte d.d., kao jedini proizvođač i prerađivač nafte, u 2007. godini proizvela je 879.000 t sirove nafte i kondenzata, čime je pokriveno 17 posto potreba. Treba napomenuti da se proizvodnja sirove nafte ne smatra energetskom, već rudarskom djelatnošću, te je ona regulirana odgovarajućim zakonskim aktom.

INA d.d., najveći proizvođač naftnih derivata u Republici Hrvatskoj, u 2007. godini je ukupno preradila 5,3 mil. t. sirove nafte, što je povećanje od 8 posto u odnosu na 2006. Prikaz domaće proizvodnje i uvoza nafte u razdoblju od 2005. do 2007. godine predočen je na slici 3.3.4.

Izvor: HERA - prema podacima prikupljenim od energetskih subjekata

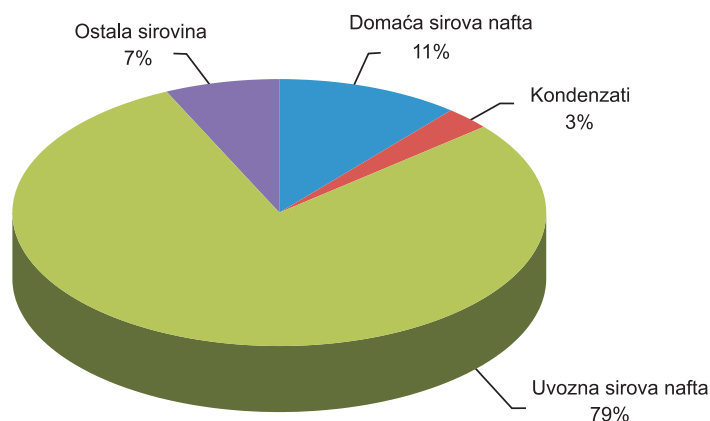
Slika 3.3.4. Sirova nafta - domaća nafta i uvoz u Republiku Hrvatsku

Prerada sirove nafte obavlja se u dvije rafinerije INA-e d.d., u Rijeci i Sisku.

Rafinerija nafte Rijeka prerađuje do 3,5 milijuna tona nafte godišnje. Prednost rafinerije je što posjeduje vlastitu morską luku za dopremu i otpremu roba, sirove nafte i naftnih derivata. Povezana je podmorskim naftovodom s naftnim terminalom JANAF d.d. u Omišlju na otoku Krku, tako da kao sirovinu koristi naftu iz uvoza. Proizvodni program uključuje ukapljeni naftni plin, primarni benzin, motorni benzin, petrolej, gorivo za mlazne motore, dizelska goriva, loživa ulja, brodska goriva, bitumen, tekući sumpor, bazna ulja, motorna i industrijska maziva, mazive masti i parafin.

Rafinerija nafte Sisak Rafinerija prerađuje do 2,2 milijuna tona nafte na godinu. Kao sirovinu koristi naftu s domaćih naftnih polja, koja se doprema cjevovodom ili putem riječne luke. Osim toga, koristi i uvoznu naftu dopremljenu putem naftovoda JANAF. Proizvodni program uključuje ukapljeni naftni plin, motorni benzin, dizelska goriva, primarni benzin, gorivo za mlazne motore, petrolej za bušotine, loživa ulja, naftni koks – zeleni i kalcinirani te bitumen.

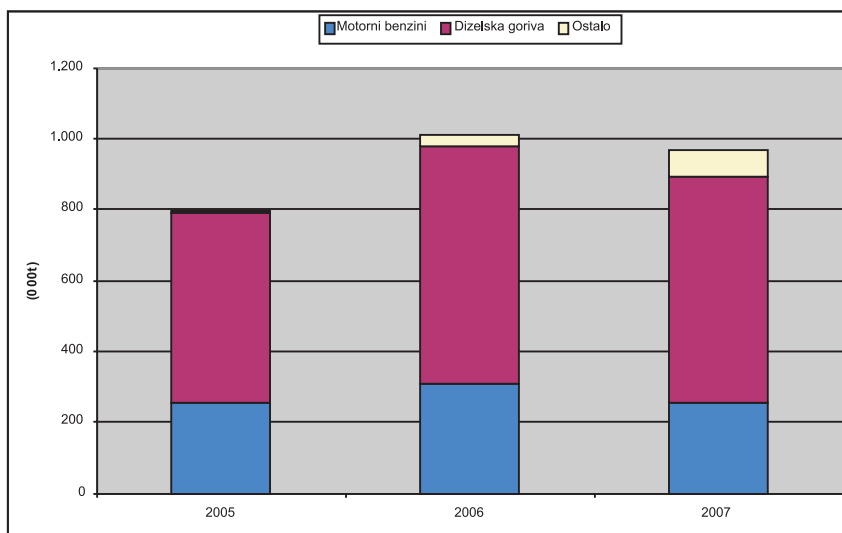
Na slici 3.3.5. prikazana je struktura rafinerijske prerade u 2007. godini.

Izvor: HERA - prema podacima prikupljenim od energetskih subjekata

Slika 3.3.5. Rafinerijska prerada u 2007.

U 2007. na hrvatsko je tržište, prema podacima energetskih subjekata, ukupno uvezeno 960.000 tona naftnih derivata, što je smanjenje od 7,6 posto u odnosu na 2006. godinu. Na slici 3.3.6. prikazan je uvoz naftnih derivata u razdoblju od 2005. do 2007. godine.

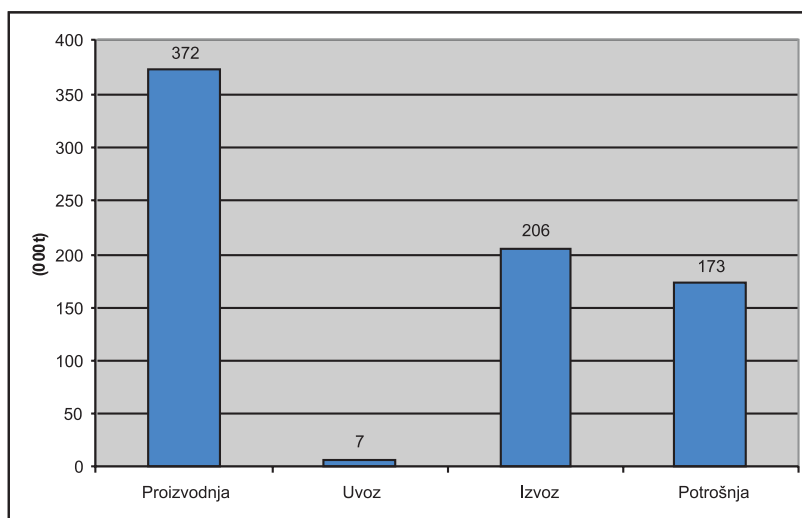

Izvor: HERA - prema podacima prikupljenim od energetskih subjekata

Slika 3.3.6. Uvoz naftnih derivata u Republiku Hrvatsku

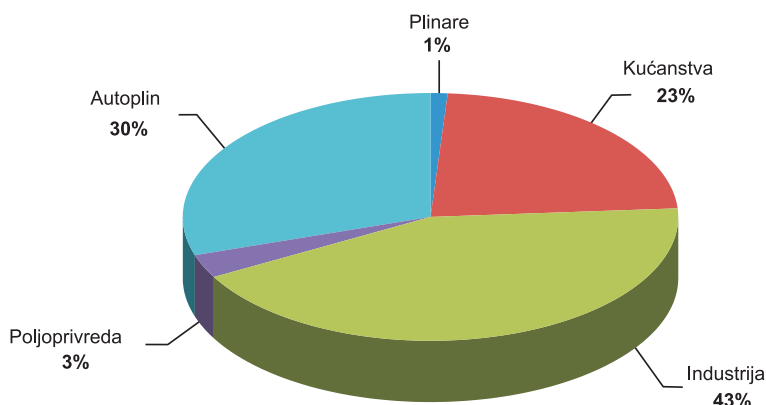

U 2007. godini nastavljen je trend rasta korištenja ukapljenog naftnog plina, uz potrošnju od 173.000 tona, što je 4,33 posto više nego u prethodnoj godini. Pri tome korištenje ukapljenog naftnog plina kao pogonskoga goriva u automobilima čini 30 posto od ukupne potrošnje (22 posto u 2006.). Na slici 3.3.7. prikazani su proizvodnja, uvoz, izvoz i potrošnja ukapljenog naftnog plina u 2007. godini. Na slici 3.3.8. predočena je struktura domaće potrošnje ukapljenog naftnog plina u 2007. godini.

Izvor: HERA - prema podacima prikupljenim od energetskih subjekata

Slika 3.3.7. Ukapljeni naftni plin 2007. g. – proizvodnja, uvoz, izvoz i potrošnja

Izvor: HERA - prema podacima prikupljenim od energetskih subjekata

Slika 3.3.8. Ukapljeni naftni plin 2007. g. – struktura domaće potrošnje

3.4. Toplinska energija

3.4.1. Opis sektora toplinske energije

Energetski subjekti u sektoru toplinske energije u Republici Hrvatskoj pružaju usluge grijanja, pripreme potrošne tople vode, te proizvodnje i isporuke tople vode i tehnološke pare za tehnološke i druge namjene za više od 150 000 potrošača, većinom u kontinentalnom dijelu Republike Hrvatske. Kućanstva čine više od 95 posto ukupnog broja potrošača toplinske energije iz centraliziranih toplinskih sustava.

Opskrba toplinskom energijom iz centraliziranih toplinskih sustava postoji u većim hrvatskim gradovima, a toplinska se energija proizvodi ili u kogeneracijskim termoelektranama za veće dijelove grada, ili u kotlovnica za pojedina gradska naselja, te se distribuira vrelodvodnom/toplovodnom mrežom do objekata u kojima se u toplinskim stanicama predaje potrošačima, odnosno kupcima toplinske energije.

Centralizirani toplinski sustavi s kogeneracijskim termoelektranama postoje samo u Zagrebu, Osijeku i Sisku. Osim toplinske energije namijenjene grijanju, u tim postrojenjima proizvodi se i tehnološka para za potrebe industrije.

Godišnje se kućanstvima isporuči od 2 do 2,5 TWh toplinske energije kroz distributivne toplinske mreže čija ukupna duljina iznosi 430 kilometara.

Kako pokazuje tablica 3.4.1., u Republici Hrvatskoj je više od 11 posto ukupnog broja kućanstava priključeno na daljinsko grijanje, a 15 posto ukupne energije potrošene za grijanje kućanstava i pripremu potrošne tople vode dolazi iz centraliziranih toplinskih sustava.

Tablica 3.4.1. Udio kućanstava na centraliziranim toplinskim sustavima u većim hrvatskim gradovima

	Zagreb	Osijek	Sisak	Karlovac	Vukovar	Vinkovci	Varaždin	Sl. Brod	Rijeka	RH
Daljinsko grijanje	39%	28%	22%	39%	35%	15%	18%	23%	19%	11%

Izvor: HERA

Osnovni tehnički podaci o sustavima daljinskoga grijanja u većim hrvatskim gradovima dani su u tablici 3.4.2.

Budući da su prema Zakonu o energiji proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom postale energetske djelatnosti, svi energetski subjekti koji djeluju u sektoru toplinarstva obvezni su od Agencije ishoditi dozvolu za obavljanje odgovarajućih energetskih djelatnosti.

Agencija je do kraja 2007. godine izdala 17 dozvola za proizvodnju, 12 dozvola za distribuciju i 18 dozvola za opskrbu toplinskom energijom.

Tvrtke koje se bave proizvodnjom, distribucijom i opskrbom toplinske energije uglavnom su u vlasništvu jedinica lokalne samouprave ili u državnom vlasništvu. Uz toplinsku djelatnost najčešće se bave distribucijom plina te drugim komunalnim djelatnostima.

Isključivo toplinskom djelatnošću bavi se energetski subjekt HEP Toplinarstvo d.o.o., Zagreb, koji opskrbljuje više od 80 posto potrošača koji se griju iz centraliziranih toplinskih sustava u Zagrebu, Osijeku i Sisku, odnosno područnih toplana i kotlovnica u Velikoj Gorici, Samoboru i Zaprešiću, energetski subjekt Toplana d.o.o., Karlovac, te energetski subjekt Toplina d.o.o., Slavonski Brod.

Tablica 3.4.2. Osnovni podaci o važnijim energetskim subjektima u sektoru toplinarstva u RH

ENERGETSKI SUBJEKT		Broj potrošača	Duljina mreže	Ukupno instalirana snaga	Isporučeno godišnje	Ogrjevna površina	Gorivo***
			km	MW _t	GWh/god	m ²	
1	HEP Toplinarstvo d.o.o.*	120,583	364.5	2,294	1,773.0	9,165,000	PP, ELLU, LU
	Zagreb	105,001	296.8	1,766	1,539.0	7,870,000	PP, ELLU, LU
	Osijek	11,603	51.4	336	182.0	1,096,000	PP, LU
	Sisak	3,979	16.3	192	52.0	199,000	PP, LU
2	Energo d.o.o. Rijeka**	9,842	16.0	112	88.0	600,000	PP, LU, LUEL
3	Toplana d.o.o. Karlovac	8,091	21.0	118	89.5	493,382	PP, LU, LUEL
4	Tehnostan d.o.o. Vukovar	3,017	7.2	35	23.5	166,542	PP, LUS-II, LUEL
5	Termoplin d.d. Varaždin	2,907	2.1	41	27.3	170,000	0
6	Toplina d.o.o. Slavonski Brod	1,939	4.8	39	30.9	150,000	LU, LUL
7	Hvidra d.o.o. Split	3,300	8.5	31	19.0	225,600	0
8	Brod-plin d.o.o. Slavonski brod	1,903	0.3	16	23.0	93,000	0
9	Vinkovački vod. i kanal. d.o.o.	1,698	1.6	17	11.3	88,958	PP, LU, LUEL
10	Virkom d.o.o. Virovitica	481	0.9	10	4.2	30,191	0
11	Čakom d.o.o. Čakovec**	145	0.3	3	1.4	11,430	0
12	Inas-Invest d.o.o.	18	-	-	4.5	27,470	-
13	Energoremont d.d. Karlovac	5	0.0	37	6.6	28,822	0
14	Dioki d.d.	4	0.0	49	7.5	0	0
15	Zračna luka Zagreb	2	2.0	12	1.2	0	0
UKUPNO		153,935	429	2,815	2,003	11,223,541	

* Pored energije za grijanje HEP Toplinarstvo je u 2007. proizvelo i 620 000 tona tehnološke pare

** Podaci za 2006. godinu

*** PP prirodni plin, MP miješani plin, LU lož ulje, LUEL ekstra lako loživo ulje

U tablici 3.4.3. prikazani su podaci o vlasništvu i djelatnosti energetskih subjekata koji obavljaju energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom.

3.4.2. Cijene toplinske energije

Tarifni sustavi, odnosno tarifne stavke koje su bile na snazi tijekom 2007. godine u većini energetskih subjekata u Republici Hrvatskoj nastale su prema odredbama Zakona o komunalnom gospodarstvu. Prema odredbama toga Zakona visinu tarifnih stavki, način obračuna i način plaćanja određivao je isporučitelj usluge, a za svaku promjenu cijene ili tarifnog sustava isporučitelj je bio dužan pribaviti prethodnu suglasnost poglavarstva jedinice lokalne samouprave područja koje opskrbljuje toplinskom energijom. Posljedice su vrlo raznolike cijene i načini obračunavanja i naplate za isporučenu toplinsku energiju i po energetskim subjektima i po gradovima u Republici Hrvatskoj.

Budući da se kod većine energetskih subjekata nije mjerila isporučena toplinska energija, potrošači su obično plaćali određeni mjesečni fiksni iznos po četvornome metru stambene površine (kn/m²), te u nekim slučajevima i dodatni mjesečni iznos za pripremu potrošne tople vode obračunat po četvornome metru stambene površine (kn/m²), ili po broju članova domaćinstva (kn/čl. dom.).

Tablica 3.4.3. Vlasništvo i djelatnosti energetskih subjekata

Tvrtka / sjedište	Vlasništvo	Djelatnost
Energo d.o.o.	mješovito,	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
Rijeka	većinsko gradsko	
Termoplin d.d.	dioničko društvo	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
Varaždin		
Brod-plin d.o.o.	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
Slavonski Brod		
Virkom d.o.o.	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
Virovitica		
Čakom d.o.o.	gradsko	Razne komunalne djelatnosti, te proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom
Čakovec		
Tehno stan d.o.o.	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom, dimnjačarstvo, upravljanje zgradama
Vukovar		
Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o.	gradsko	Sakupljanje, pročišćavanje i distribucija vode, odvodnja, izgradnja vodovodne i kanalizacijske mreže, opskrba toplinskom energijom, groblje
Vinkovci		
Hvidra d.o.o.	privatno	Uslužne djelatnosti, te proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom
Split		
Toplana d.o.o.	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom
Karlovac		
Toplina d.o.o.	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom
Slavonski Brod		
HEP Toplinarstvo d.o.o.	državno	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom
Zagreb		

Energetski subjekt HEP Toplinarstvo d.o.o., Zagreb, je kao najveći energetski subjekt već znatno ranije proveo zamjenu takve jednokomponentne ili dvokomponentne akontacijske naplate prema stvarno očitanoj mjesečnoj utrošku toplinske energije za pojedinačne zgrade opremljene mjerilima topline. Postojanje mjernih uređaja omogućilo je primjenu dvokomponentnog tarifnog sustava, tako da se cijena toplinske energije tog energetskog subjekta sastoji od naknade za stalne troškove (kn/MW), te naknade za troškove energije (kn/MWh) koji ovise o mjesečnom očitanoj potrošnji.

Osim energetskog subjekta HEP Toplinarstvo d.o.o., Zagreb, koji takav tarifni sustav ima za sve potrošače, drugi energetski subjekti su tijekom 2007. godine uglavnom samo za veće poslovne potrošače imali naplatu isporučene toplinske energije prema stvarno očitanoj mjesečnoj utrošku toplinske energije.

Opisani načini obračuna troška za isporučenu toplinsku energiju trebali su vrijediti dok novu visinu pojedinih tarifnih stavki, određenu prema važećem Tarifnom sustavu, kojeg je u svibnju 2006. godine donijela Agencija, ne donese Vlada Republike Hrvatske na prijedlog nadležnog Ministarstva. Naime, energetski subjekti za obavljanje čijih djelatnosti se primjenjuje Tarifni sustav trebali su dostaviti prijedlog promjene visine tarifnih stavki Ministarstvu koje pribavlja mišljenje Agencije.

U drugoj polovici 2006. Ministarstvo je za nekoliko energetskih subjekata zatražilo mišljenje Agencije o dostavljenim prijedlozima za promjenu visine tarifnih stavki. Međutim, bez poznavanja stvarno isporučenih količina toplinske energije zbog nepostojanja mjernih uređaja, bilo je nemoguće provjeriti predložene visine tarifnih stavki koje su predlagali energetski subjekti.

Tijekom druge polovice 2007. godine većina energetskih subjekata podnijela je svoje prijedloge za određivanje visine tarifnih stavki Ministarstvu. Ministarstvo je za pristigle prijedloge pribavilo mišljenje Agencije, te prijedloge visina tarifnih stavki uputilo Vladi Republike Hrvatske na donošenje.

Vlada Republike Hrvatske je 2. studenoga 2007. godine, temeljem članka 28., stavka 2. Zakona o energiji donijela Odluku o visini tarifnih stavki u tarifnom sustavu za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom ("Narodne novine", br. 115/07. i 127/07.).

Navedenom Odlukom Vlade Republike Hrvatske zapravo su potvrđene važeće cijene toplinske energije koje je za svaki navedeni grad odredila lokalna samouprava, osim u slučaju energetskog subjekta Brod-Plin d.o.o., Slavonski Brod, kojem je odobrena tražena visina tarifnih stavki.

Nakon što je spomenuta Odluka donesena i stupila na snagu, temeljem članka 28., stavka 7. Zakona o energiji Agencija je dosljedno izvršavala obveze i odgovornosti koje su joj dane važećim zakonima, tj. obavljala nadzor dosljedne primjene tarifnog sustava i tarifnih stavki iz spomenute Odluke.

U tablicama u nastavku nalazi se prikaz tarifnih stavki koje je Vlada Republike Hrvatske odredila navedenom Odlukom. U tablici 3.4.4. prikazane su tarifne stavke koje se odnose na potrošače kojima se mjeri potrošnja toplinske energije, a u tablici 3.4.5. tarifne stavke za potrošače koji plaćaju fiksni mjesečni iznos bez obzira na količinu isporučene energije.

Tablica 3.4.4. Tarifne stavke energetskih subjekata koje se temelje na mjerenju isporučenih količina toplinske energije (bez PDV-a)

Energetski subjekt	Grijanje prostora							
	Energija				Snaga			
	kućanstva		gospodarstvo		kućanstva		gospodarstvo	
	prema potrošnji				mjesečno			
HEP Toplinarstvo								
Zagreb	113,03	kn/MWh	197,41	kn/MWh	8.242,42	kn/MW	12.019,16	kn/MW
Osijek	108,80	kn/MWh	197,00	kn/MWh	7.910,00	kn/MW	12.016,00	kn/MW
Sisak	127,16	kn/MWh	222,08	kn/MWh	9.272,72	kn/MW	13.521,56	kn/MW
Posebne toplane (Zagreb, Samobor, Zaprešić)	176,33	kn/MWh	197,41	kn/MWh	12.858,16	kn/MW	12.019,16	kn/MW
Brod-Plin d.o.o., Slavonski Brod	230,00	kn/MWh	370,00	kn/MWh	21.958,33	kn/MW	34.800,83	kn/MW
Energo d.o.o., Rijeka	319,29	kn/MWh	406,98	kn/MWh	1,13	kn/m ²	1,9	kn/m ²
Tehnostan d.o.o., Vukovar			320,00	kn/MWh			33.010,00	kn/MW
Toplana d.o.o., Karlovac			773,00	kn/MWh				

Tablica 3.4.5. Tarifne stavke energetskih subjekata za potrošače koji nemaju mjerenje isporučenih količina toplinske energije (bez PDV-a)

Energetski subjekt	Grijanje prostora		Potrošna topla voda
	kućanstva	gospodarstvo	svi potrošači
	mjesečno		mjesečno/po potrošnji
Energo d.o.o., Rijeka	4,53 kn/m ²	5,86 kn/m ²	19,74 kn/m ³
Toplina d.o.o., Slavonski Brod	2,04 kn/m ³	3,23 kn/m ³	17,46 kn/m ³
Termoplin d.d., Varaždin	4,75 kn/m ²	9,5 kn/m ²	21,72 kn/čl.kuć.
Tehnostan d.o.o., Vukovar	5,20 kn/m ²		20,85 kn/m ³
Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci	5,09 kn/m ²	6,76 kn/m ³	ne pruža uslugu
Hvidra d.o.o., Split	2,37 kn/m ²	3,08 kn/m ²	ne pruža uslugu
Virkom d.o.o., Virovitica	0,9 + 2,51 kn/m ²	2,2 + 5,02 kn/m ²	ne pruža uslugu
Toplana d.o.o., Karlovac	4,55 kn/m ²	16,45 kn/m ² u ogrjevnoj sezoni	ne pruža uslugu

3.4.3. Rješavanje žalbi potrošača toplinske energije

U sektoru toplinske energije, energetski subjekti su tijekom 2007. godine zaprimili ukupno 495 žalbi i prigovora kupaca, što u odnosu na ukupan broj od 154.460 kupaca predstavlja 0,32 posto. Pregled žalbi kupaca toplinske energije zaprimljenih pri energetskim subjektima prikazan je u tablici 3.4.6.

Tablica 3.4.6. Broj žalbi kupaca toplinske energije koje su energetski subjekti zaprimili tijekom 2007. godine

Energetski subjekt	Primjena tarifnog sustava	Kvaliteta usluga	Kvaliteta toplinske energije	Kvaliteta pouzdanosti isporuke	Zahtjev za izdavanjem s toplinskog sustava	Promjena priključne snage	Ukupno zaprimljeno u 2007. god	Ukupno riješeno u 2007. god
HEP Toplinarstvo d.o.o.	32	223	33	14	50	12	364	241
Zagreb	29	214	20	14	49	10	336	215
Osijek	-	3	11	-	-	2	16	16
Sisak	3	6	2	-	1	-	12	10
TOPLANA d.o.o.	-	-	6	-	28	-	34	28
TEHNOSTAN d.o.o.	-	-	-	-	1	-	1	-
HVIDRA d.o.o.	-	3	5	4	4	-	16	16
GKP ČAKOM d.o.o.							0	
VIRKOM d.o.o.							0	
ĐURO ĐAKOVIĆ Energetika	-						0	
TOPLINA d.o.o.							0	
VINKOVAČKI VODOVOD d.o.o.	-	-	9	-	2	-	11	11
DIOKI d.d.							0	
INAS INVEST.o.o.							0	
ENERGOREMONT d.o.o.							0	
ENERGO d.o.o.							0	
TERMODIN d.o.o.							0	
TERMOPLIN d.o.o.	2	-	1	-	66	-	69	69
Ukupno	34	226	54	18	151	12	495	365

Najčešći tip žalbi i prigovora energetskim subjektima su predmeti vezani uz kvalitetu usluga toplinske energije s udjelom od 46 posto, te zahtjevi za izdvajanjem iz toplinskog sustava s udjelom od 31 posto.

3.5. Obnovljivi izvori energije i kogeneracija

Uredbom o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče određuju se ciljevi Republike Hrvatske u proizvodnji električne energije iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja.

Kao cilj koji treba postići određena je vrijednost minimalnog udjela električne energije, proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče, u ukupnoj potrošnji električne energije. Uredba se ne primjenjuje na hidroelektrane instalirane snage veće od 10 MW te na električnu energiju proizvedenu u kogeneracijskim postrojenjima u kategoriji javnih toplana koja proizvode električnu i toplinsku energiju radi opskrbe kupaca, a ne za vlastite potrebe.

Cilj je do 31. prosinca 2010. godine ostvariti:

- minimalni udio električne energije proizvedene iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije čija se proizvodnja potiče, od 5,8 posto u ukupnoj potrošnji električne energije;
- minimalni udio električne energije proizvedene iz kogeneracijskih postrojenja čija se proizvodnja potiče i isporučene u prijenosnu, odnosno distribucijsku mrežu, od 2,0 posto u ukupnoj potrošnji električne energije.

Osim Uredbe o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče, tijekom 2007. godine u sklopu istog paketa donesen je niz podzakonskih akata (Uredba o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije, Pravilnik o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije, Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije) kojima se uređuje područje korištenja obnovljivih izvora električne energije i kogeneracija za proizvodnju električne energije.

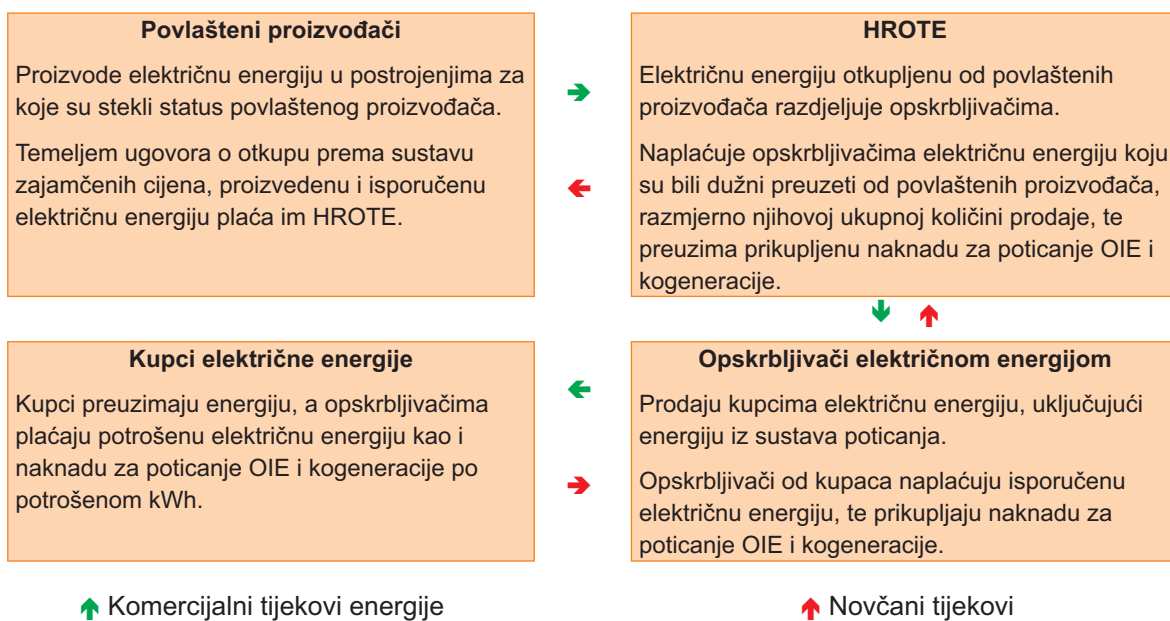
U 2007. godini u Republici Hrvatskoj je ustrojen sustav poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Sustav se zasniva na reguliranom otkupu električne energije koju povlaštenu proizvođači predaju u elektroenergetsku mrežu. Otkup obavlja HROTE, a energiju razdjeljuje svim opskrbljivačima. Odnosi u sustavu poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije su opisani na slici 3.5.1.

Sama naknada počela se naplaćivati kupcima 1. srpnja 2007. godine, temeljem Uredbe o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

Prema Uredbi, naknada za poticanje iznosi 0,0089 kn/kWh za 2007. godinu, 0,0198 kn/kWh za 2008. godinu, 0,0271 kn/kWh za 2009. godinu i 0,0350 kn/kWh za 2010. godinu. U naknadu za poticanje nije uključen porez na dodanu vrijednost.

Račun za električnu energiju kojeg dobivaju kupci električne energije sastoji se od obračuna potrošnje električne energije te naknade za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, obračunate po kWh potrošene električne energije.

Međutim, unatoč iznimnom interesu za sustav poticanja od strane investitora, odnosno nositelja projekata izgradnje postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneraciju, relativno je mali broj postrojenja u 2007. godini ugovorio otkup s HROTE-om, pa je Uredbom o izmjeni Uredbe o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije ("Narodne novine", br. 133/07.) naknada za 2008. godinu zadržana na razini iz 2007. godine, tj. iznosi 0,0089 kn/kWh.

Slika 3.5.1. Sustav poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije

Pravilnik o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije propisuje uvjete i mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije i kogeneracijskih postrojenja te uređuje druga pitanja od značenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Od posebnog značenja je Registar projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača. Registar je jedinstvena evidencija o projektima obnovljivih izvora energije i kogeneracije, postrojenjima koja koriste obnovljive izvore energije, odnosno kogeneracijskim postrojenjima te povlaštenim proizvođačima u Republici Hrvatskoj.

Izvadak iz Registra projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača sa stanjem na kraju 2007. godine prikazan je u tablici 3.5.1.

Tablica 3.5.1. Podaci iz Registra projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača za 2007. godinu (instalirana snaga izražena je u MW)

Oznaka	Opis podgrupe postrojenja	Prethodno odobrenje		Konačno odobrenje		Prethodna odobrenja, zatečeni projekti		Upis izgrađenih projekata	
		Izdano rješenje	Instalirana snaga	Izdano rješenje	Instalirana snaga	Izdano rješenje	Instalirana snaga	Izdano rješenje	Instalirana snaga
1.a.1.	sunčane elektrane instalirane snage do uključivo 10 kW			1	0,00612			2	0,0139
1.a.2.	sunčane elektrane instalirane snage veće od 10 kW do uključivo 30 kW								
1.a.3.	sunčane elektrane instalirane snage veće od 30 kW do uključivo 1 MW							1	0,0361
1.f.	elektrane na bioplin do uključivo 1 MW iz poljopr. nasada (kukuruzna silaža...) te organskih ostataka i otpada iz poljoprivrede i prehrambeno-prerađivačke industrije (kukuruzna silaža, stajski gnoj, klaonički otpad, otpad iz proizvodnje biogoriva...)	2	2	1	1				
2.b.	vjetroelektrane preko 1 MW			4	96	7	229,7	2	17,15
2.c.2.	elektrane na biomasu preko 1 MW - kruta biomasa iz drvno-prerađivačke industrije (kora, piljevina, sječka...)	1	13,46						
4.a.	kogeneracijska postrojenja instalirane električne snage veće od 1 MW do uključivo 35 MW, tzv. srednje kogeneracije	1	27						
	Ukupno	4	42,46	6	97,00612	7	229,7	5	17,2

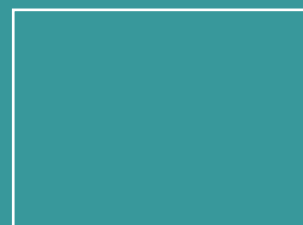
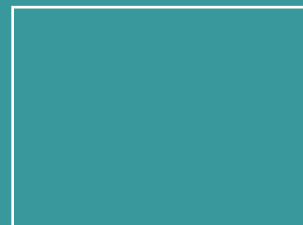
Tijekom 2007. godine podnesen je 21 zahtjev za elektroenergetsku suglasnost HEP-OPS-u za priključak obnovljivih izvora energije, i to isključivo vjetroelektrana. Ukupna zatražena priključna snaga iznosila je gotovo 1.080 MW, dok je odobrena bila 386 MW.

Što se tiče segmenta proizvodnje električne energije, odgovarajućim podzakonskim dokumentima uređena su sva značajna pitanja te uvedene mjere i mehanizmi poticanja korištenja obnovljivih izvora energije i kogeneracija. Preostaje da se na primjeren način urede uvjeti i stvori poticajno okruženje za korištenje obnovljivih izvora energije u području toplinske energije.

Popis tablica i slika

4. POPIS TABLICA I SLIKA

4.1. Popis tablica

Tablica 1.4.1.	Pregled dozvola za obavljanje energetske djelatnosti izdanih u 2007.	Tablica 3.1.11.	Nabava, prodaja i gubici električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2007. godine
Tablica 1.4.2.	Pregled dozvola za obavljanje energetske djelatnosti na dan 31.12.2007.	Tablica 3.1.12.	Razredi potrošnje za kućanstva
Tablica 1.9.1.	Predmeti po područjima	Tablica 3.1.13.	Razredi potrošnje za poduzetništvo
Tablica 1.9.2.	Skupine predmeta iz područja električne energije	Tablica 3.1.14.	Indikativne vršne snage za poduzetništvo
Tablica 1.9.3.	Skupine žalbi i prigovora iz područja električne energije u 2007. godini	Tablica 3.1.15.	Prosječne prodajne cijene za krajnje kupce u 2007. godini [kn/kWh]
Tablica 1.9.4.	Vrste predmeta iz područja prirodnog plina	Tablica 3.1.16.	Pokazatelji pouzdanosti napajanja za 2007. godinu
Tablica 1.9.5.	Vrste predmeta iz područja toplinske energije	Tablica 3.1.17.	Statistika žalbi rješavanih na Povjerenstvu za žalbe HEP-ODS-a tijekom 2007. godine
Tablica 2.1.1.	Ukupan zbroj prosječnih zimskih i ljetnih vrijednosti NTC [MW]	Tablica 3.1.18.	Analiza rada Povjerenstva za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u
Tablica 2.1.2.	Prihod od naknade za tranzit električne energije kroz Republiku Hrvatsku i prihod od ITC mehanizma za 2007. godinu	Tablica 3.1.19.	Vrste reklamacija pristiglih Povjerenstvu za reklamacije potrošača pri HEP-ODS-u po distribucijskim područjima
Tablica 2.2.1.	Otvorenost plinskog tržišta u Republici Hrvatskoj	Tablica 3.4.1.	Udio kućanstava na centraliziranim toplinskim sustavima u većim hrvatskim gradovima
Tablica 3.1.1.	Temeljni podaci o prijenosnoj mreži za 2007. godinu	Tablica 3.4.2.	Osnovni podaci o važnijim energetskim subjektima u sektoru toplinarstva u Republici Hrvatskoj
Tablica 3.1.2.	Pregled značajnijih kapitalnih ulaganja u prijenosnu mrežu koja su dovršena 2007. godine	Tablica 3.4.3.	Vlasništvo i djelatnosti energetskih subjekata
Tablica 3.1.3.	Vršna opterećenja elektroenergetskog sustava u posljednje četiri godine	Tablica 3.4.4.	Tarifne stavke energetskih subjekata koje se temelje na mjerenju isporučenih količina toplinske energije (bez PDV-a)
Tablica 3.1.4.	Popis zatraženih i izdanih prethodnih elektroenergetskih suglasnosti HEP-OPS-a kupcima električne energije u 2007. godini	Tablica 3.4.5.	Tarifne stavke energetskih subjekata za potrošače koji nemaju mjerenje isporučenih količina toplinske energije (bez PDV-a)
Tablica 3.1.5.	Duljine vodova po naponskim razinama u 2007. godini	Tablica 3.4.6.	Broj žalbi kupaca toplinske energije koje su energetski subjekti zaprimili tijekom 2007. godine
Tablica 3.1.6.	Transformatorske stanice po naponskim razinama u 2007. godini	Tablica 3.5.1.	Podaci iz Registra projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača za 2007. godinu (instalirana snaga izražena je u MW)
Tablica 3.1.7.	Transformatori po naponskim razinama u 2007. godini		
Tablica 3.1.8.	Elektroenergetska bilanca Republike Hrvatske [GWh]		
Tablica 3.1.9.	Planirana izgradnja novih elektrana do 2010. godine		
Tablica 3.1.10.	Broj mjernih mjesta te prodaja, prosječna prodaja i udio prodaje električne energije po kategorijama u 2007. godini		

4.2. Popis slika

Slika 1.1.1.	Organizacijska shema Agencije	Slika 1.9.4.	Predmeti iz područja toplinske energije razvrstani po vrstama
Slika 1.9.1.	Predmeti razvrstani po područjima	Slika 2.1.1.	Model tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj
Slika 1.9.2.	Udjeli žalbi i prigovora po pojedinim kategorijama iz područja električne energije u 2007. godini	Slika 2.1.2.	Struktura prihoda HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi za prekogranične prijenosne kapacitete po granicama tijekom 2007. godine
Slika 1.9.3.	Predmeti iz područja prirodnog plina razvrstani po skupinama		

Slika 3.1.1.	Shema prijenosne mreže i proizvodnih objekata hrvatskog elektroenergetskog sustava	Slika 3.1.22.	Naknada za korištenje prijenosne i distribucijske mreže za poduzetništvo bez taksi za 2. polugodište 2007. godine
Slika 3.1.2.	Distribucijska područja HEP ODS-a	Slika 3.1.23.	Udjeli pojedinih vrsta reklamacija potrošača rješavanih na Povjerenstvu za reklamacije potrošača
Slika 3.1.3.	Dobava električne energije za Republiku Hrvatsku za razdoblje od 2004. do 2007. godine	Slika 3.2.1.	Struktura dobave prirodnog plina u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2007. godine
Slika 3.1.4.	Udjeli u dobavi električne energije za Republiku Hrvatsku u 2007. godini	Slika 3.2.2.	Bilanca prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2007. godini
Slika 3.1.5.	Prostorni raspored elektrana HEP-Proizvodnje d.o.o.	Slika 3.2.3.	Struktura potrošnje prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2007. godini
Slika 3.1.6.	Raspoložive snage proizvodnih objekata HEP-Proizvodnje d.o.o.	Slika 3.2.4.	Postojeći i planirani plinsko-transportni sustav Republike Hrvatske
Slika 3.1.7.	Udjeli pojedine kategorije potrošnje u ukupnoj prodaji električne energije	Slika 3.2.5.	Usporedba distribuiranih količina, potrošača prirodnog plina, te duljine distributivne mreže
Slika 3.1.8.	Nabava, odnosno zbroj prodaje i gubitaka električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2007. godine [MWh]	Slika 3.2.6.	Raspored i osnovni podaci o energetske djelatnosti distribucije plina u Republici Hrvatskoj u 2007. godini
Slika 3.1.9.	Prodana električna energija kupcima kategorije kućanstva po razredima potrošnje u 2007. godini	Slika 3.2.7.	Usporedba cijena prirodnog plina za kupce kategorije kućanstva i poduzetništvo po distributerima
Slika 3.1.10.	Broj kupaca u kategoriji kućanstva po razredima potrošnje u 2007. godini	Slika 3.2.8.	Struktura prosječne prodajne cijene prirodnog plina za kućanstva u Republici Hrvatskoj u 2007. godini.
Slika 3.1.11.	Prodana električna energija u kategoriji poduzetništvo na niskom naponu po razredima potrošnje u 2007. godini	Slika 3.2.9.	Trend europskih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D3 od 2001. do 01.06.2007. (bez poreza)
Slika 3.1.12.	Broj kupaca u kategoriji poduzetništvo na niskom naponu po razredima potrošnje u 2007. godini	Slika 3.2.10.	Cijene prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I3 na dan 01.06.2007. (sa i bez uračunatih poreza), [EUR]
Slika 3.1.13.	Prodana električna energija u kategoriji poduzetništvo na srednjem naponu po razredima potrošnje u 2007. godini	Slika 3.2.11.	Usporedba cijena prirodnog plina u odnosu na cijenu dobara/usluga u europskim zemljama za kategoriju kućanstva D2 na dan 01.06.2007. (s uračunatim porezima)
Slika 3.1.14.	Broj kupaca u kategoriji poduzetništvo na srednjem naponu po razredima potrošnje u 2007. godini	Slika 3.3.1.	Transportni sustav JANAF-a d.d.
Slika 3.1.15.	Prikaz promjene cijena električne energije u zemljama Europske Unije za kupce kategorije kućanstvo C2, od 2001. do 2007., bez poreza	Slika 3.3.2.	Transportni sustav JANAF-a - transportirane količine [mt]
Slika 3.1.16.	Prikaz promjene cijena električne energije u zemljama Europske Unije za kupce kategorije poduzetništvo B2, od 2001. do 2007., bez poreza	Slika 3.3.3.	Transportni sustav JANAF-a - broj tankera sa sirovom naftom na iskrcaju u luci Omišalj
Slika 3.1.17.	Integralna cijena električne energije za kućanstva s porezima i taksama za 2. polugodište 2007. godine	Slika 3.3.4.	Sirova nafta - domaća nafta i uvoz u Republiku Hrvatsku
Slika 3.1.18.	Cijena proizvodnje i opskrbe (integralna cijena umanjena za cijenu korištenja mreže) za kućanstva bez poreza i taksi za 2. polugodište 2007. godine	Slika 3.3.5.	Rafinerijska prerada u 2007.
Slika 3.1.19.	Naknada za korištenje prijenosne i distribucijske mreže za kućanstva bez poreza i taksi za 2. polugodište 2007. godine	Slika 3.3.6.	Uvoz naftnih derivata u Republiku Hrvatsku
Slika 3.1.20.	Integralna cijena električne energije za poduzetništvo s taksama za 2. polugodište 2007. godine	Slika 3.3.7.	Ukapljeni naftni plin 2007. g. - proizvodnja, uvoz, izvoz i potrošnja
Slika 3.1.21.	Cijena proizvodnje i opskrbe (integralna cijena umanjena za cijenu korištenja mreže) za poduzetništvo bez taksi za 2. polugodište 2007. godine	Slika 3.3.8.	Ukapljeni naftni plin 2007. g. - struktura domaće potrošnje
		Slika 3.5.1.	Sustav poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije

